
OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE PODSTAWOWE

SPORZĄDZONE NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO
GMINY DYGOWO



Szczecin, styczeń 2026 r.

*Dokument niniejszy chroniony jest prawami autorskimi,
wg ustawy z dn. 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 2022 r., poz. 2509, ze zm.),
z wyłączeniem procedury o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa
w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dla przedmiotowej inwestycji.*

Nazwa opracowania:	Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Dygowo
Organ opracowujący plan ogólny:	Wójt Gminy Dygowo Urząd Gminy Dygowo ul. Kolejowa 1 78-113 Dygowo
Jednostka projektowa sporządzająca opracowanie:	Ekoplan-Ra Sp. z o.o. ul. Mickiewicza 10/1 70-384 Szczecin
Kierujący zespołem autorskim:	mgr inż. Urszula Arciuszkiewicz-Rachuta
Zespół autorski:	mgr inż. Urszula Arciuszkiewicz-Rachuta mgr inż. Hanna Kellner mgr Marcin Rachuta

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	7
1.1. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE W ŚWIELE UREGULOWAŃ PRAWNYCH	7
1.2. FUNKCJE I CELE, KTÓRYM MA SŁUżyć OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE	8
1.3. ZAKRES I METODA OPRACOWANIA, W TYM WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE I SPIS LITERATURY	8
2. ROZPOZNANIE I CHARAKTERYSTYKA STANU ORAZ FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO TERENU GMINY DYGÓW	15
2.1. POŁOŻENIE GMINY WZGLĘDEM SZERSZEGO OTOCZENIA ORAZ JEGO UŻYTKOWANIE	15
2.2. POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA ORAZ PROCESY ZACHODZĄCE W ŚRODOWISKU	17
2.2.1. Warunki fizyczno-geograficzne, geomorfologia, geologia i rzeźba terenu	17
2.2.2. Hydrogeologia i stosunki wodne	23
2.2.3. Hydrografia i jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią	26
2.2.4. Gleby i ich użytkowanie	33
2.2.5. Klimat	42
3. WALORYZACJA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH GMINY	45
3.1. WALORYZACJA PRZYRODNICZA, W TYM KLASYFIKACJA OBSZARÓW GMINY POD WZGLĘDEM BIORÓŻNORODNOŚCI I STABILNOŚCI	45
3.1.1. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE OBSZARU Z JEGO SZERSZYM KONTEKSTEM	45
3.1.2. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE – REGIONALIZACJA PRZYRODNICZA	47
3.1.3. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE - SZATA ROŚLINNA	48
3.1.4. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE - FAUNA	56
4. PRAWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA	58
4.1. ISTNIEJĄCE W GMINIE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	58
4.1.1. REZERWAT PRZYRODY "STRAMNICZKA"	59
4.1.2. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „KOSZALIŃSKI PAS NADMORSKI”	61
4.1.3. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK OBSZARY NATURA 2000	63
4.1.4. POMNIKI PRZYRODY	68
4.2. POSTULOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY	73
5. DZIEDZICTWO KULTUROWE I WALORY KRAJOBRAZOWE	75
5.1. DZIEDZICTWO KULTUROWE	75
5.2. WALORY KRAJOBRAZOWE	80
5.2.1. Krajobraz priorytetowy Dolina Parsęty na północ od Karlina	84
6. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSTĘPNA PROGNOZA JEGO ZMIAN	86
6.1. OCENA ODPORNOŚCI ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ ORAZ ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI	86
6.2. OCENA STANU OCHRONY I UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH W TYM RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ	88
6.3. OCENA STANU ZACHOWANIA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH KSZTAŁTOWANIA	89
6.4. OCENA STANU ŚRODOWISKA I MOŻLIWOŚCI MINIMALIZOWANIA ZAGROŻEŃ	90
6.5. OCENA ZGODNOŚCI DOTYCHCZASOWEGO UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU Z CECHAMI I UWARUNKOWANIAMI PRZYRODNICZYMI	91
6.6. OCENA OGRANICZEŃ DLA UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU	93
7. WSTĘPNA PROGNOZA ZMIAN ZACHODZĄCYCH W PRZYSZŁOŚCI W ŚRODOWISKU	94
8. OKREŚLENIE PRZYRODNICZYCH PREDYSPOZYCJI DO KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ, POLEGAJĄCE W SZCZEGÓLNOŚCI NA WSKAZANIU OBSZARÓW, KTÓRE POWINNY PEŁNIĆ PRZEDĘ WSZYSTKIM FUNKCJE PRZYRODNICZE	96
9. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH – REKOMENDACJE DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY	97

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik 1. Uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe gminy Dygowo.

SPIS RYCIN

Rycina 1. Położenie gminy Dygowo względem granic województwa, powiatu kołobrzeskiego, obrębów ewidencyjnych oraz układu komunikacyjnego i osadniczego. Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap	16
Rycina 2. Formy użytkowania terenu w gminie Dygowo. Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)	17
Rycina 3. Teren gminy Dygowo z podziałem na mezoregiony fizycznogeograficzne. Źródło: Opracowanie własne.	18
Rycina 4. Mapa utworów powierzchniowych gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000.	20
Rycina 5. Ukształtowanie terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne.	22
Rycina 6. Położenie złóż kopalin na terenie gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne, na podstawie zasobów bazy MIDAS	23
Rycina 7. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusze: Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43)	24
Rycina 8. Położenie terenu gminy Dygowo względem jednolitych części wód podziemnych. Źródło: Opracowanie własne.	25
Rycina 9. Mapa hydrograficzna obszaru gminy Dygowo w skali 1:50 000. Źródło: Opracowanie własne.	27
Rycina 10. Główne rzeki przepływające przez teren gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK i BDOT10k	28
Rycina 11. Położenie terenu gminy Dygowo względem jednolitych części wód powierzchniowych. Źródło: Opracowanie własne.	30
Rycina 12. Obszary narażone na podtopienia oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki względem granic gminy Dygowo wraz ze wskazaniem lokalizacji wałów przeciwpowodziowych. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Osłony Kraju (ISOK)	31
Rycina 13. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną w gminie Dygowo. Źródło: Opracowanie własne.	33
Rycina 14. Typy gleb w Gminie Dygowo. Źródło: Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne Gminy Dygowo, 2008.	34
Rycina 15. Typy gleb terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5 000.	35
Rycina 16. Rodzaje utworów podłoża, które tworzą poszczególne typy gleb terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.	36
Rycina 17. Usytuowanie w gminie gleb klasy III. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowej Integracji Ewidencji Gruntów (KEIG).	39
Rycina 18. Kompleksy przydatności rolniczej gleb terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.	40
Rycina 19. Warunki korzystne (kolor zielony) i warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo (kolor czerwony) w gminie Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy Geośrodowiskowej Polski.	42
Rycina 20. Średnie temperatury i średnia wartość opadów w poszczególnych miesiącach w roku dla miejscowości Dygowo. Źródło: https://www.meteoblue.com	43
Rycina 21. Dni o dużym zachmurzeniu, słoneczne i z opadami w poszczególnych miesiącach w roku dla miejscowości Dygowo. Źródło: https://www.meteoblue.com	44
Rycina 22. Sieć korytarzy ekologicznych o randze krajowej w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapa.korytarze.pl	46

Rycina 23. Przebieg granic jednostek geobotanicznych Polski: krain, okręgów i podokręgów. Źródło: opracowanie własne na podstawie Regionalizacja geobotaniczna Polski IGiPZ PAN, Warszawa, 2008	48
Rycina 24. Jednostki potencjalnej roślinności naturalnej Polski. Źródło: opracowanie własne na podstawie Matuszkiewicz J.M., 2008, Potencjalna roślinność naturalna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa.	50
Rycina 25. Obszary szczególnie cenne, z punktu widzenia ochrony roślinności „OC”	51
Rycina 26. Siedliska przyrodnicze obszarowe znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacji Przyrodniczej Woj. Zachodniopomorskiego, BKP, 2011 r., - wersja RDOŚ Szczecin 2024 r.	55
Rycina 27. Siedliska przyrodnicze punktowe znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacji Przyrodniczej Woj. Zachodniopomorskiego, BKP, 2011 r., - wersja RDOŚ Szczecin 2024 r.	56
Rycina 28. Obszary i obiekty chronione znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/	59
Rycina 29. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych w granicach rezerwatu przyrody "Stramniczka". Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Stramniczka"	61
Rycina 30. Projektowane obszary chronione w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/	74
Rycina 31. Lokalizacja zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego.	77
Rycina 32. Lokalizacja stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego	78
Rycina 33. Typy rzeźby terenu w gminie Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”	81
Rycina 34. Typy krajobrazów w gminie Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”	83
Rycina 35. Fragment krajobrazu priorytetowego Dolina Parsęty na północ od Karlina zlokalizowanego w granicach gminy Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”	85

SPIS TABEL

Tabela 1. Powierzchnia mezoregionów, znajdujących się w Gminie Dygowo.	18
Tabela 2. Wykaz złóż geologicznych w gminie Dygowo.	22
Tabela 3. Rejestr terenów górniczych i obszarów górniczych na terenie gminy Dygowo, źródło: dane MIDAS	22
Tabela 4. Charakterystyka JCWPd kod (nr): GW600009	25
Tabela 5. Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie gminy Dygowo. Źródło: Karty charakterystyk dla poszczególnych JCWP	30
Tabela 6. Zestawienie typów gleb występujących na terenie gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.	36
Tabela 7. Zestawienie typów gleb występujących na terenie gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.	37
Tabela 8. Podział gruntów na podstawie klas bonitacyjnych na terenie Gminy Dygowo	38
Tabela 9. Podział gruntów wg kompleksów rolniczej przydatności gleb. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.	40
Tabela 10. Wykaz gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo	51

Tabela 11. Wykaz i opis siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy Dygowo	54
Tabela 12. Wykaz gatunków minogów i ryb stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo	57
Tabela 13. Wykaz gatunków płazów i gadów stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo	57
Tabela 14. Wykaz gatunków ptaków stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo	57
Tabela 15. Wykaz gatunków ssaków stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo.....	57
Tabela 16. Wykaz obszarowych form ochrony przyrody, wraz z powierzchniami które zajmują w gminie Dygowo.....	58
Tabela 17. Opis rezerwatu przyrody „Stramniczka”	59
Tabela 18. Opis OChK Koszaliński Pas Nadmorski.....	61
Tabela 19. Opis Obszaru Natura 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” PLH320017	64
Tabela 20. Opis Obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty” PLH320007.....	66
Tabela 21. Wykaz i opis pomników przyrody na terenie gminy Dygowo	68
Tabela 22. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego. Źródło: Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego.....	76
Tabela 23. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego. Źródło: Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego	77
Tabela 24. Wykaz zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków gminy Dygowo.....	78
Tabela 25. Odporność i regeneracja poszczególnych komponentów środowiska w gminie Dygowo...	87
Tabela 26. Zagrożenia pochodzenia naturalnego i antropogenicznego w gminie Dygowo wraz ze wskazaniem ich możliwości minimalizacji.....	90

1. WPROWADZENIE

1.1. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE W ŚWIELE UREGULOWAŃ PRAWNYCH

Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647, 1080) określa zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, które stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji opracowań planistycznych (art. 71). W ustawie tej (art. 72, ust. 1-6) określono obowiązek zapewnienia, w dokumentach tych, także w planie ogólnym gminy, warunków równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska, w szczególności przez:

- 1) ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami;
- 2) uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- 3) zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- 4) uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
- 5) zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- 5a) uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- 6) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

W planach ogólnych gmin, przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia. W dokumentach tych powinien być określony także sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi.

Wymagania, o których mowa powyżej określa się na podstawie opracowania ekofizjograficznego, stosownie do rodzaju sporządzanego dokumentu, cech poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań.

Obowiązek sporządzania opracowań ekofizjograficznych wprowadzony został cytowaną wyżej ustawą *Prawo ochrony środowiska*. Rodzaje, zakres i sposób wykonania opracowań ekofizjograficznych określa natomiast *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie opracowań ekofizjograficznych z dnia 9 września 2002 r. (Dz.U.2002 nr 155 poz. 1298)*, w którym określono rodzaje, zakres i sposób wykonywania opracowań ekofizjograficznych.

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne zrealizowane zostało na zlecenie Gminy Dygowo i powstało w skutek wszczęcia procedury planistycznej związanej ze sporządzeniem planu ogólnego Gminy Dygowo. Zakres terytorialny opracowania został określony *uchwałą Nr II/18/24 Rady Gminy Dygowo z dnia 28 maja 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dygowo* i stanowi granice administracyjne gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu.

Ww. uchwała została podjęta przez Radę Gminy Dygowo zgodnie z art. 13i ust. 1 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.)*. Granica opracowania obejmuje cały obszar gminy Dygowo, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego rozpoczyna procedurę planistyczną zgodną z art. 13i ustawy. Przystąpienie do

sporządzenia planu ogólnego gminy podyktowane jest zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 24 września 2023 r. Zgodnie z ww. zmianą, 30 czerwca 2026 r. z mocy ustawy traci moc studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego. Plan ogólny ma określać podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz wskazać gminne standardy urbanistyczne, w których szczegółowo zostaną określone: profil funkcjonalny stref planistycznych oraz wskaźniki urbanistyczne takie jak: maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Plan ogólny będzie podstawą do sporządzania planów miejscowych, ich zmian oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny będzie stanowił akt prawa miejscowego. W związku z powyższym zasadnym jest podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dygowo.

Poniższe opracowanie zostało wykonane w konwencji opracowania autorskiego. Jego przeznaczeniem jest wykorzystanie wyłącznie dla potrzeb tego konkretnego ww. planu ogólnego. Wszelkie inne wykorzystanie tego opracowania jest dozwolone wyłącznie za zgodą zespołu autorskiego.

1.2. FUNKCJE I CELE, KTÓRYM MA SŁUŻYĆ OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE

Opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentacją charakteryzującą poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz wzajemne powiązania tych elementów. Jest ono sporządzane wyprzedzająco tj. **przed przystąpieniem do prac planistycznych i ma służyć uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych w konstruowaniu projektu planu ogólnego gminy.** Zatem, opracowanie ekofizjograficzne wykorzystywane będzie już w początkowej fazie sporządzania tego projektu tj. struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dygowo.

Jakkolwiek jest to proces planistyczny, to już na tym etapie podejmowane są indywidualne (subiektywne) decyzje przestrzenne o przeznaczeniu terenów. Choć nie są to decyzje formalne tj. podejmowane w oparciu o przepisy prawa administracyjnego, gdyż mają jedynie charakter rozstrzygnięć planistycznych, to ich późniejsze skutki mają znaczenie zasadnicze, ponieważ plan ogólny jest aktem prawa miejscowego.

Opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentacją przyrodniczą sporządzaną dla potrzeb prac planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego, stanowiącą podstawę do zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju w formułowaniu ustaleń w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz określania zasad ich zagospodarowania i zabudowy.

Opracowanie stanowi również podstawę do oceny stanu i funkcjonowania środowiska, jego wrażliwości i odporności na degradację oraz zdolności do regeneracji, a także oceny walorów i zasobów środowiska w strategicznej ocenie oddziaływania projektu ogólnego gminy.

1.3. ZAKRES I METODA OPRACOWANIA, W TYM WYKORZYSTANE AKTY PRAWNE I SPIS LITERATURY

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzono zgodnie z metodyką określoną w cytowanym wyżej *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych*, z uwzględnieniem i w dostosowaniu do specyfiki wynikającej z przedmiotu sporządzanego planu ogólnego oraz obszaru objętego tym planem.

Celem opracowania ekofizjograficznego jest identyfikacja i usystematyzowanie uwarunkowań środowiska geograficznego gminy jako materiału wyjściowego dla polityki przestrzennej. Dokument opiera się na waloryzacji przyrodniczej i kulturowej oraz analizie czynników antropogenicznych,

stanowiąc podstawę do formułowania ustaleń planu ogólnego, w tym lokalizacji funkcji, strefowania, zakazów i obowiązków planistycznych oraz rekomendacji dla zrównoważonego rozwoju gminy.

Do wykonania niniejszego opracowania wykorzystano dostępne dane literaturowe zarówno tekstowe i kartograficzne, materiały archiwalne, oraz częściowo na podstawie własnych badań terenowych.

Wykonanie opracowania ekofizjograficznego poprzedziły wizje terenu, które były uzupełnieniem informacji. Ekofizjografia została oparta na analizie oraz interpretacji i adaptacji dostępnych materiałów tekstowych i kartograficznych przydatnych dla tego celu i służyła do sporządzania elaboratu tekstowego i graficznego opracowania ekofizjograficznego.

Przeprowadzone analizy pozwoliły rozpoznać stan i funkcjonowanie środowiska, ocenić jego stan ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej. Przeprowadzono ocenę odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji. Oceniono przydatność terenów do rozwoju funkcji użytkowych. Zwrócono uwagę na ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów przyrodniczych lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska. Wskazano obszary, na których ograniczenia te występują.

Zgodnie z treścią rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r., przy sporządzaniu opracowania ekofizjograficznego wzięto pod uwagę:

- dostosowanie funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych;
- zapewnienie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym dokumentem planistycznym;
- zapewnienie warunków odnawialności zasobów przyrodniczych;
- eliminowania lub ograniczania zagrożeń i uciążliwości negatywnie oddziałujących na środowisko i zdrowie ludzi;
- ustalania kierunków rekultywacji obszarów zdegradowanych lub będących pod wpływem procesów degradujących.

Szczegółowy zakres problematyki opracowania ekofizjograficznego został dostosowany do celu i przedmiotu sporządzanego dokumentu planistycznego oraz stanu i specyfiki środowiska analizowanego obszaru.

Przy sporządzaniu raportu wykorzystano następujące akty prawne, dokumenty, opracowania i inne materiały archiwalne:

➤ **Spis aktów prawnych:**

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA) (Dz.U.UE.L.2001.197.30);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia) (Dz. Urz. UE L 20 z 26.1.2010);
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa siedliskowa) (Dz. U. L 206 z 22.7.1992 r. ze zm.);
- Konwencja z dnia 19 września 1979 r. o ochronie gatunków dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska) (Dz. U. z 1996 r., nr 58 poz. 263, 264);
- Konwencja z dnia 23 czerwca 1979 r. o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska) (Dz. U. z 2003 r., nr 2 poz. 17);
- Obwieszczenie Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 lutego 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego (Dz. Urz. z 2002 r. Nr 8, poz. 162);
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839, ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. z 2002 r., nr 8, poz. 70);

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. z 2021 r., poz. 1615);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry wraz z załącznikiem: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2023 poz. 335);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie opracowań ekofizjograficznych z dnia 9 września 2002 r. (Dz. U. z 2002 r. nr 155 poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024 r., poz. 870);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011. nr 25, poz. 133 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 r., poz. 1169);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska 30 października 2014 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713);
- Uchwała nr II/18/24 Rady Gminy Dygowo z dnia 28 maja 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dygowo;
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 266, ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2187);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 733);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478, ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1361 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 317);
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 889);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1145, ze zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292, ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 roku o scalaniu i wymianie gruntów (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1197);

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647, ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1130, ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 567);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82, ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 757) ;
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 418, ze zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1290, ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 278).

➤ **Spis literatury, dokumentów i materiałów archiwalnych:**

- Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego - projekt, Zespół Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2025 - Załącznik nr 1 do Uchwały nr 1416/25 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 13 sierpnia 2025 r. w sprawie przyjęcia projektu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego i ponownego wyłożenia do publicznego wglądu;
- Barełkowski, R., Wybrane elementy CSSM – kompleksowego systemu zarządzania przestrzenią w ochronie krajobrazu kulturowego, w U. Myga-Piątek i K. Pawłowska (red.), *Zarządzanie krajobrazem kulturowym*, Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego Nr 10, ISBN 978-83-61695-02-8, Sosnowiec 2008, s. 294-301;
- Borówka R., Fridrich, Hesse T., Jasnoska J. Kochanowska R., Opęchowski M. Stanecka E., Zyska W., Kaczorowska M. (red.) *Przyroda Pomorza Zachodniego*, Oficyna "In Plus", Szczecin, 2002 r.;
- Borys, T. (red.), *Zarządzanie zrównoważonym rozwojem. Agenda 21 w Polsce – 10 lat po Rio*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 2003;
- Chodkiewicz T., Meissner W., Chylarecki P., Neubauer G., Sikora A., Pietrasz K., Cenian Z., Betleja J., Kajtoch Ł., Lenkiewicz W., Ławicki Ł., Rohde Z., Rubacha S., Smyk B., Wieloch M., Wylegała P., Zielińska M., Zieliński P. *Monitoring Ptaków Polski w latach 2015–2016*. 2016. *Biuletyn Monitoringu Przyrody* 15: 1–86;
- Czarnecka H. [red.], *Atlas podziału hydrograficznego Polski*, IMGW, Warszawa 2005;
- Domański R., *Gospodarka przestrzenna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2002;
- Dubel K., *Rola ocen oddziaływania na środowisko w systemie planowania przestrzennego*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Białystok 2005;
- Dubel K., *Uwarunkowania przyrodnicze w procesie gospodarowania przestrzenią [w: Ekonomiczne aspekty gospodarki przestrzennej, t. I, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2004, s. 63-72;*
- Dzwonko. Z., *Przewodnik do badań fitosocjologicznych*, Instytut Botaniki UJ – Sorus, Poznań – Kraków 2007 r.;
- *Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 gminy Dygowo*, VERBUM Waldemar Grzegorz Witek, Szczecin 2013;
- *Informacja o stanie środowiska w powiecie kołobrzeskim w 2017 r.*, (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie);

- Jan Marek Matuszkiewicz, Potencjalna roślinność naturalna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008, aktual. 2023;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Karty charakterystyk JCWP i JCWPD, ISOK, 2025 r.;
- Kistowski M., Pchałek M., Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2009;
- Kistowski M., Wybrane problemy metodologiczne i terminologiczne opracowań ekofizjograficznych [w: Problemy Ocen Środowiskowych, Kwartalnik Nr 3 (14) 2001, s. 32-39;
- Kistowski M., Zarys koncepcji sporządzania opracowań ekofizjograficznych cz. I [w: Problemy Ocen Środowiskowych, Kwartalnik Nr 4 (15) 2001, s. 57-66;
- Kistowski M., Zarys koncepcji sporządzania opracowań ekofizjograficznych cz. II [w: Problemy Ocen Środowiskowych, Kwartalnik Nr 1 (12) 2001, s. 25-31;
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Liro A., Fundacja IUCN Poland, Warszawa, 1995 r.;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, wydanie III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002;
- Kondracki, J., Geografia Polski. Mezoregiony fizycznogeograficzne, PWN, Warszawa, 2000;
- Kornaś J., Medwecka-Kornaś A. Geografia roślin. PWN, Warszawa, 2002;
- Kostrowicki A.S., Regionalizacja zoogeograficzna. w: Atlas Rzeczypospolitej Polski. Mapa 43. 1. Główny Geodeta Kraju, Warszawa, 1995.
- Kowalczyk R., Opracowania ekofizjograficzne – przyrodniczy fundament wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w planach zagospodarowania przestrzennego, w: Problemy Ocen Środowiskowych, Kwartalnik Nr 1 (16) 2002, s. 52-69;
- Koźmiński Cz., Michalska B., Czarnecka M., Klimat województwa zachodniopomorskiego; Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2007;
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2003;
- Lampert, W. i Sommer, U., Ekologia wód śródlądowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2001;
- Ledwoń K., Ekologiczne podstawy kształtowania technosfery, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1998.
- Lenart, W., Zakres informacji przyrodniczych na potrzeby Ocen Oddziaływania na Środowisko, EKO-NKONSULT, Gdańsk, 2002.
- Liro A., Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1995 r.;
- Makomaska - Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, 2012;
- Mapa geologiczna Polski bez utworów kenozoiku w skali 1: 1 000 000, PIG, Warszawa, 2010 r.;
- Mapa Geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000, arkusze: Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43) wraz z objaśnieniami do map; PIG, Warszawa;
- Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusze: Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43) wraz z objaśnieniami do map; PIG, Warszawa;
- Mapa regionalizacji Polski w skali 1:50 000 z 2018 r. jako warstwa geoportalu „Geoserwis GDOŚ” w folderze „Inne dane środowiskowe”, warstwa „Mezoregiony fizycznogeograficzne” na podstawie: Geographia Polonica (2018) Vol. 91, Iss. 2 Richling i inni, 2018, s. 15–16.
- Mapa sytuacyjno-wysokościowa 1: 500;
- Mapy glebowo-rolnicze 1: 5 000 dla obszaru gminy Dygowo;
- Mapy topograficzne, skala 1: 10 000 oraz 1: 50 000;

- Matuszkiewicz J. M., Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków, 1993;
- Matuszkiewicz Jan Marek, Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008;
- Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. PWN, Warszawa, 2017;
- Mazur, E., Środowisko przyrodnicze. Zagrożenie, ochrona i kształtowanie, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005;
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021;
- Ostaszewska K., Geografia krajobrazu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2002;
- Paczyński B. (red.), Atlas hydrogeologiczny Polski część II. Zasoby, jakość i ochrona zwykłych wód podziemnych. Wyd. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 1995;
- Paszyński J., Skoczek J. (oprac.), Badania klimatu lokalnego, Dok. Geogr., 5, s. 116, Warszawa, 1964;
- Piątkowska D. - kier. projektu; Jasnowska J., Krzysztof Ziarnek, Ziarnek M. - red. merytor.; Charkiewicz R. - oprac. danych źródłowych et al.; Terefenko P., Marek M. - projekt bazy danych], Atlas rozmieszczenia chronionych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych w województwie zachodniopomorskim wg danych BKP 1996 - 2009, Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2009;
- Podgajniak, T., Behnke, M. i Szymański, J., Wybrane aspekty oddziaływań środowiskowych. Pozwolenia zintegrowane, analizy ryzyka, przeglądy ekologiczne i programy dostosowawcze, Biblioteka Problemów Ocen Środowiskowych, EKO-KONSULT, Gdańsk, 2003;
- Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne gm. Dygowo, 2008 r.;
- Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dygowo w części obrębów ewidencyjnych Dygowo, Czernin, Wrzosowo, Stojkowo Oraz Piotrowice, Dygowo, 2022 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, 2018 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029, przyjęty Uchwałą nr XXXI/266/22 Rady Gminy Dygowo z dnia 7 kwietnia 2022 roku;
- Program ochrony środowiska dla powiatu kołobrzeskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, Kołobrzeg, 2020;
- Projekt nr RPZP.04.08.00-32-B002/19 „Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego” współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020;
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Dygowo na lata 2012-2027;
- Raport o Stanie Gminy Dygowo za rok 2024;
- Richling A., Katarzyna Ostaszewska (red.), Geografia fizyczna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2009;
- Richling, A., Solon, J., Ekologia krajobrazu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2002;
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru PLH320007 „Dorzecze Parsęty”, 2001-12, data aktualizacji 2025-04;
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru PLH320017 „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski”, 2001-12, data aktualizacji 2025-04;
- Strategii rozwoju gminy Dygowo na lata 2015-2025, Urząd Gminy Dygowo, 2015;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dygowo, Dygowo, 2009 r.;
- Szafer W., Zarzycki K. (red.). Szata roślinna Polski, wyd. 3. PWN, Warszawa, 1977;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, arkusze: Kołobrzeg (43), Ustronie Morskie (44), Gościno (79), Białogard (80) wraz z objaśnieniami do map; PIIG, Warszawa;

- Tokarska-Guzik B., Dajdok Z., Zając A., Zając M., Danielewicz W., Urbisz A., Hołdyński Cz. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych, GDOŚ, Warszawa, 2012;
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”. Wrocław, 2003 r.;
- Trampler T., Kliczkowska A., Dmyterko E., Sierpińska M., Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych, PWRiL, Warszawa, 1990;
- Waloryzacja kulturowa gminy Dygowo - opracowana w 2002 r. przez Europrojekt Jarosław Kulikowski w związku z opracowaniem studium uwarunkowań z programem działań;
- Waloryzacja przyrodnicza gminy Dygowo, (operat generalny), Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin, 2002 r.;
- Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin, 2010;
- Warstwy tematyczne CBDG: Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, JCWP, JCWPd, MIDAS;
- Wolski K., Szymura M., Gierula A. Wybrane zagadnienia z ekologii krajobrazu, Wydawnictwo Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Wrocław, 2006;
- Woś A. Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody, w: Woś Alojzy, Zeszyty Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN nr 20, IGI PAN, Warszawa, 1993;
- Woś, A., Zarys klimatu Polski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań, 1996;
- Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księga A) - stan na 31 marca 2024 r.;
- Wysocki Cz., Sikorski P. Fitosocjologia stosowana, Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 2002;
- Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, GDOŚ, Warszawa, 2013;
- Zintegrowana Gospodarka Wodno-Ściekowa w Dorzeczu Parsęty – założenia projektu Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, Karlino, 2005;
- Zasoby sieci internetowej:
 - <http://gios.gov.pl/>
 - <http://geoportal.gov.pl/>
 - <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>
 - <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
 - <http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
 - <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/> Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – rejestr form ochrony przyrody
 - <https://isap.sejm.gov.pl>
 - <https://mapa.korytarze.pl>
 - <https://wody.isok.gov.pl/>
 - <https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/>
 - [https://www.gov.pl/web/gdos/natura-2000-a-aktywnosc-czlowieka,](https://www.gov.pl/web/gdos/natura-2000-a-aktywnosc-czlowieka)
 - <https://www.pgi.gov.pl>
 - https://www.wios.szczecin.pl/chapter_16156.asp
 - <https://klimat.imgw.pl>
 - [https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Dygowo,](https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Dygowo) (data dostępu: 04.12.2025 r.)
 - <https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/>
 - http://parseta.org.pl/index.php?id=19&no_cache=1
 - https://ug.dygowo.pl/strona-3343-rezerwat_stramniczka.html

2. ROZPOZNANIE I CHARAKTERYSTYKA STANU ORAZ FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO TERENU GMINY DYGOWO

W niniejszym podrozdziale w poszczególnych podpunktach zostanie rozpoznane i charakteryzowane środowisko terenu gminy Dygowo – jego stan oraz funkcjonowanie, a także zostanie udokumentowane i zinterpretowane przestrzennie w zakresie:

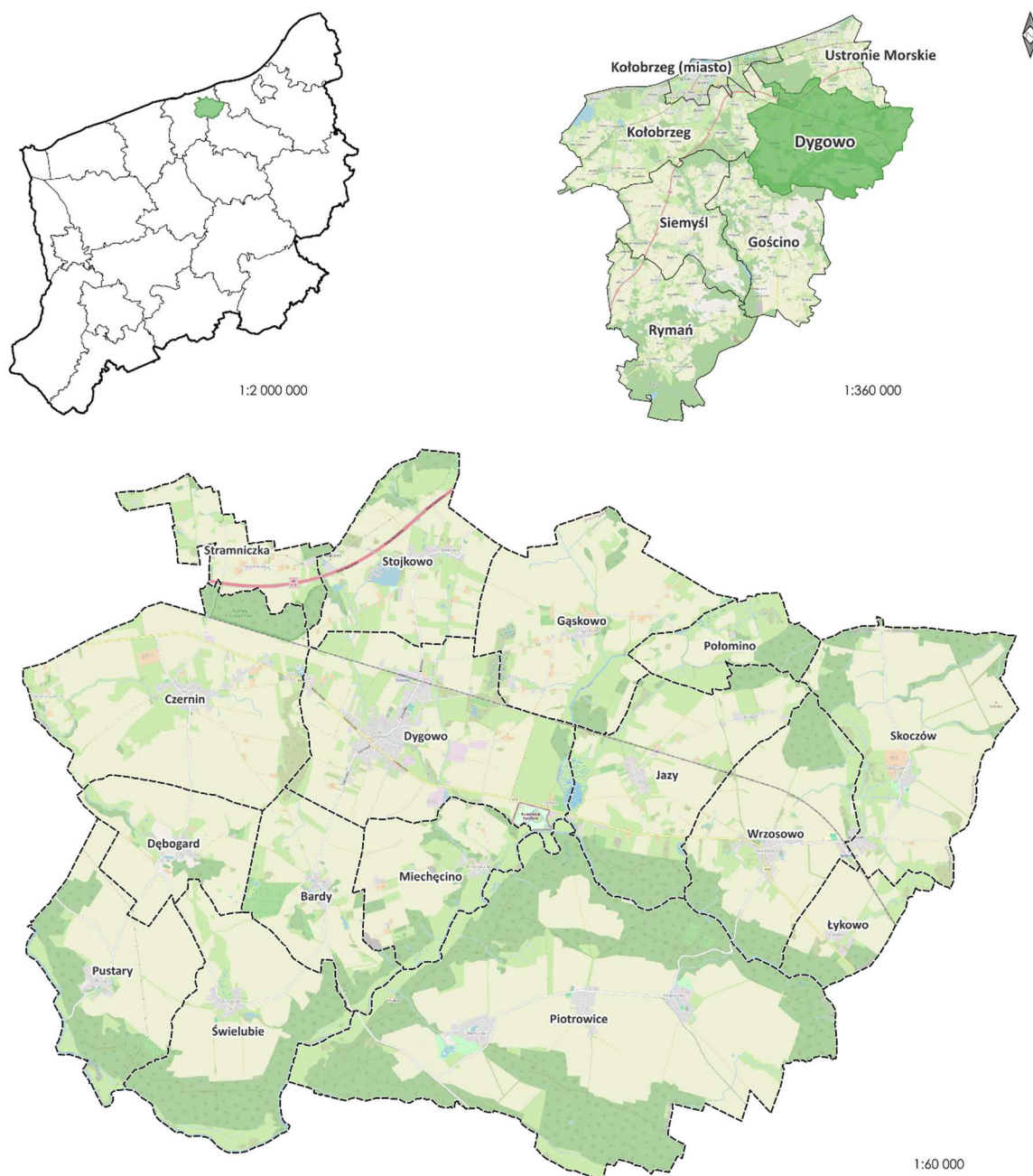
- a) poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań oraz procesów zachodzących w środowisku;
- b) dotychczasowych zmian w środowisku;
- c) struktury przyrodniczej obszaru, w tym różnorodności biologicznej;
- d) powiązań przyrodniczych obszaru z jego szerszym otoczeniem;
- e) zasobów przyrodniczych i ich ochrony prawnej;
- f) walorów krajobrazowych i ich ochrony prawnej;
- g) jakości środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń.

2.1. POŁOŻENIE GMINY WZGLĘDEM SZERSZEGO OTOCZENIA ORAZ JEGO UŻYTKOWANIE

Gmina Dygowo, to gmina wiejska, położona w północnej części **województwa zachodniopomorskiego** i wschodniej części **powiatu kołobrzeskiego**. Siedzibą gminy jest miejscowość Dygowo (ryc. 1). Gmina położona jest na łączeniu Wybrzeża Słowińskiego z Równiną Białogardzką, które wchodzi w skład Pobrzeża Koszalińskiego. Gmina zajmuje powierzchnię **128 km²**, co stanowi ok. 17,8% powiatu kołobrzeskiego i ok. 0,56% powierzchni województwa. Sieć osadnicza podzielona jest na **17 sołectw**: Bardy, Czernin, Dębogard, Dygowo, Gąskowo, Jazy, Kłopotowo, Łykowo, Miechęcino, Piotrowice, Pustary, Skoczów, Stojkowo, Stramniczka, Świelibie, Włóścibórz, Wrzosowo.

Gmina Dygowo sąsiaduje z następującymi gminami:

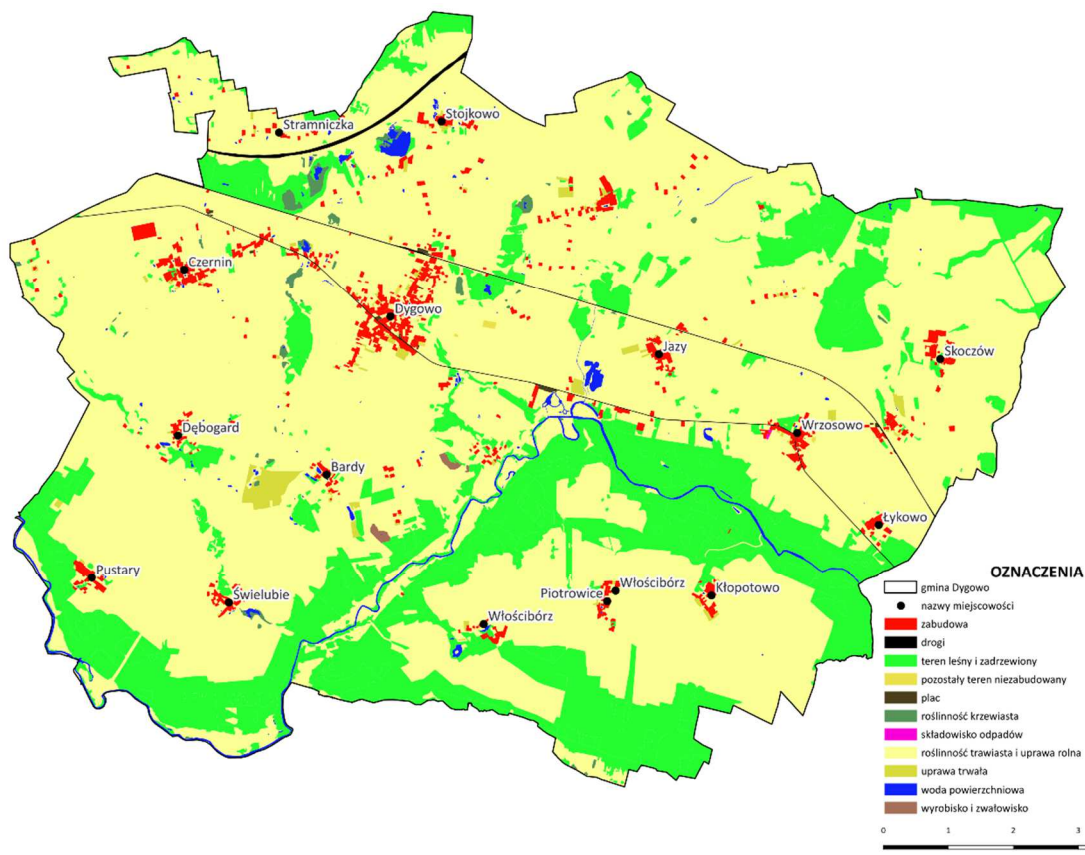
- od północy - z gminą Ustronie Morskie z powiatu kołobrzeskiego,
- od zachodu - z gminą wiejską Kołobrzeg z powiatu kołobrzeskiego,
- od południu - z gminą Gościno z powiatu kołobrzeskiego,
- od południa i południowego-wschodu - z gminą Karlino z powiatu białogardzkiego,
- od wschodu - z gminą Będzino z powiatu koszalińskiego.



Rycina 1. Położenie gminy Dygowo względem granic województwa, powiatu kołobrzesckiego, obrębów ewidencyjnych oraz układu komunikacyjnego i osadniczego. Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap

Główną rolę na terenie gminy Dygowo odgrywa rolnictwo. Przeważający udział użytków rolnych, obejmujących około 71% całkowitej powierzchni gminy, sprzyja rozwojowi tej działalności i stanowi podstawę ukształtowania lokalnego układu osadniczego. Na terenie gminy dominują dwa typy gleb, zaliczane do gleb strefowych, są to gleby brunatne, które zajmują ok. 47% oraz gleby bielcowe zajmujące ok. 32% powierzchni gruntów rolnych. Głównym atutem Gminy jest jej położenie w dorzeczu Parsęty, czyli jednej z głównych rzek Pomorza. Przez opisywany obszar Gminy Dygowo przebiegają drogi wielu kategorii, których przebieg powiązany jest z położeniem gminy w strefie przymorskiej. Ruch tranzytowy skupia się obecnie na drodze ekspresowej S6 prowadzącej z Kołobrzegu do Koszalina (oddanej do użytkowania w 2019 roku). Głównym ciągiem komunikacyjnym w gminie jest droga

wojewódzka nr 163. Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi powiatowe i gminne. Przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa nr 404 relacji Szczecinek – Kołobrzeg.



Rycina 2. Formy użytkowania terenu w gminie Dygowo. Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Liczba mieszkańców gminy Dygowo na dzień 31 grudnia 2025 r. wynosiła 5170 osób, w tym 2616 kobiety i 2554 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2024 liczba ludności zmniejszyła się o 159 osób¹. Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Dygowo wynosi ~ 40 os/km².

2.2. POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA ORAZ PROCESY ZACHODZĄCE W ŚRODOWISKU

2.2.1. Warunki fizyczno-geograficzne, geomorfologia, geologia i rzeźba terenu

Na podstawie regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, opracowanej przez Jerzego Kondrackiego w drugiej połowie XX wieku², uaktualnionej przez zespół polskich geografów, zajmujących się regionalizacją w 2018 r.³, określono, że teren Gminy Dygowo położony jest w obrębie następujących jednostek fizycznogeograficznych Polski:

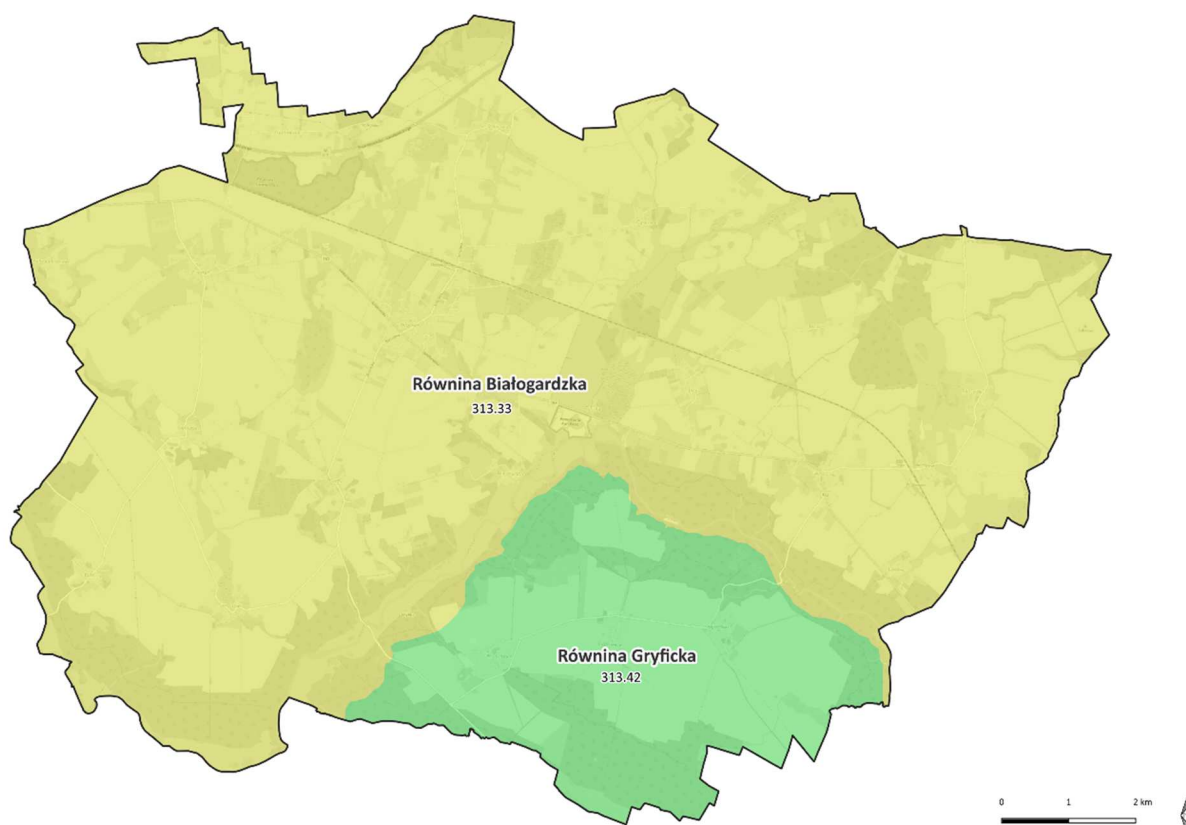
¹<https://gminadygowo.pl/index.php/informacje/urzed-stanu-cywilnego-w-dygowie/5710-gmina-dygowo-2025-w-statystykach-urzedu-stanu-cywilnego>

² Kondracki J., Geografia regionalna Polski, wydanie III, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002 r.

³ Mapa regionalizacji Polski w skali 1:50 000 z 2018 r. jako warstwa geoportalu „Geoserwis GDOŚ” w folderze „Inne dane środowiskowe”, warstwa „Mezoregiony fizycznogeograficzne” na podstawie: Geographia Polonica (2018) Vol. 91, Iss. 2 Richling i inni, 2018, s. 15–16.

Tabela 1. Powierzchnia mezoregionów, znajdujących się w Gminie Dygowo

Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Powierzchnia w granicach gminy Dygowo
Pozaałpejska Europa Środkowa	Niż Środkowoeuropejski (31)	Pobrzeże Południowobałtyckie (313)	Pobrzeże Szczecińskie (313.2-3)	Równina Gryficka (313.33)	2 241,4 ha (17,5%)
			Pobrzeże Koszalińskie (313.4)	Równina Białogardzka (313.42)	10 608,7 ha (82,5%)



Rycina 3. Teren gminy Dygowo z podziałem na mezoregiony fizycznogeograficzne. Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowanie większa część gminy położona jest w mezoregionie **Równina Białogardzka (313.42)**. Mezoregion położony jest w południowo-zachodniej części makroregionu Pobrzeże Koszalińskie (313.4), z wyraźnie zarysowaną granicą zachodnią i południowo-zachodnią – przebiegającą wzdłuż doliny Parsęty. Region cechuje występowanie wysoczyzn polodowcowych i powierzchni sandrowych, związanych głównie ze szlakami odpływu wód wodnolodowcowych dolinami Parsęty i Radwi.

Południowo-wschodnia część gminy znajduje się z kolei w obrębie mezoregionu **Równina Gryficka (313.33)**, który położony jest w północnej części makroregionu Pobrzeże Szczecińskie (313.2-3). Jest to obszar wysoczyzny morenowej równinnej i falistej. Równina Gryficka jest silnie rozcięta małymi dolinami i rynnymi glacialnymi.

Geomorfologia

Dzisiejsza powierzchnia terenu gminy Dygowo ukształtowała się w wyniku wielu długich i skomplikowanych procesów geologicznych. Ukształtowanie powierzchni jest w decydującej mierze efektem działalności lądolodu skandynawskiego w okresie zlodowaceń plejstoceńskich. Decydującą rolę w tym względzie odegrało tu ostatnie zlodowacenie bałtyckie, a zwłaszcza stadiał pomorski. Obraz

rzeźby glacialnej Pomorza przedstawia wyraźnie układ strefowy, którego osią jest strefa moren czołowych stadiu pomorskiego. Gmina Dygowo położona jest na północ od tego pasa w strefie moren dennych. Strefa ta charakteryzuje się pochyleniem ku północy w postaci wykształconych poziomów wysoczyznowych.

Zgodnie ze *Szczegółową Mapą Geologiczną Polski 1:50 000* teren Gminy obejmuje 3 arkusze: **Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43)**, z których wynika, że podstawowy rys rzeźby obszaru został ukształtowany w plejstocenie. Przewodnim rysem rzeźby obszaru gminy są rozległe płaty moreny dennej płaskiej i falistej o drobnym rytmie, zalegające w przeważającej większości na wysokości w granicach 20 – 50 m n.p.m.

Wysoczyzna zbudowana jest z gliny morenowej, miejscami spiaszczonej. Południowa część Gminy, w obrębie miejscowości Pustary, Świłubie, Bardy, Dębogard, Piotrowice, Włóścibórz leży na IV poziomie wysoczyznowym, którego dolną granicę wyznacza poziomica 40 m n.p.m.

Praktycznie cała pozostała część Gminy znajduje się w obrębie III poziomu wysoczyznowego, tylko fragmenty w północnej części gminy (rejon Stramnicy) znajduje się na II poziomie.

Wysoczyznę urozmaicają liczne formy wypukłe (wzgórza mniejszych ciągów moren czołowych, kemów) jak i wklęsłe (wytopiska, obniżenia zastoiskowe, oraz stosunkowo gęsta sieć drobnych pradolin). Wyraźne jest rozczłonkowanie wysoczyzny na szereg płatów. Jest to dzieło całej sieci drobnych form marginalnych, tworzących system pradolin i dolin wykorzystywanych przez liczne ciek. Taką pradolinę wykorzystuje m.in. Parsęta.

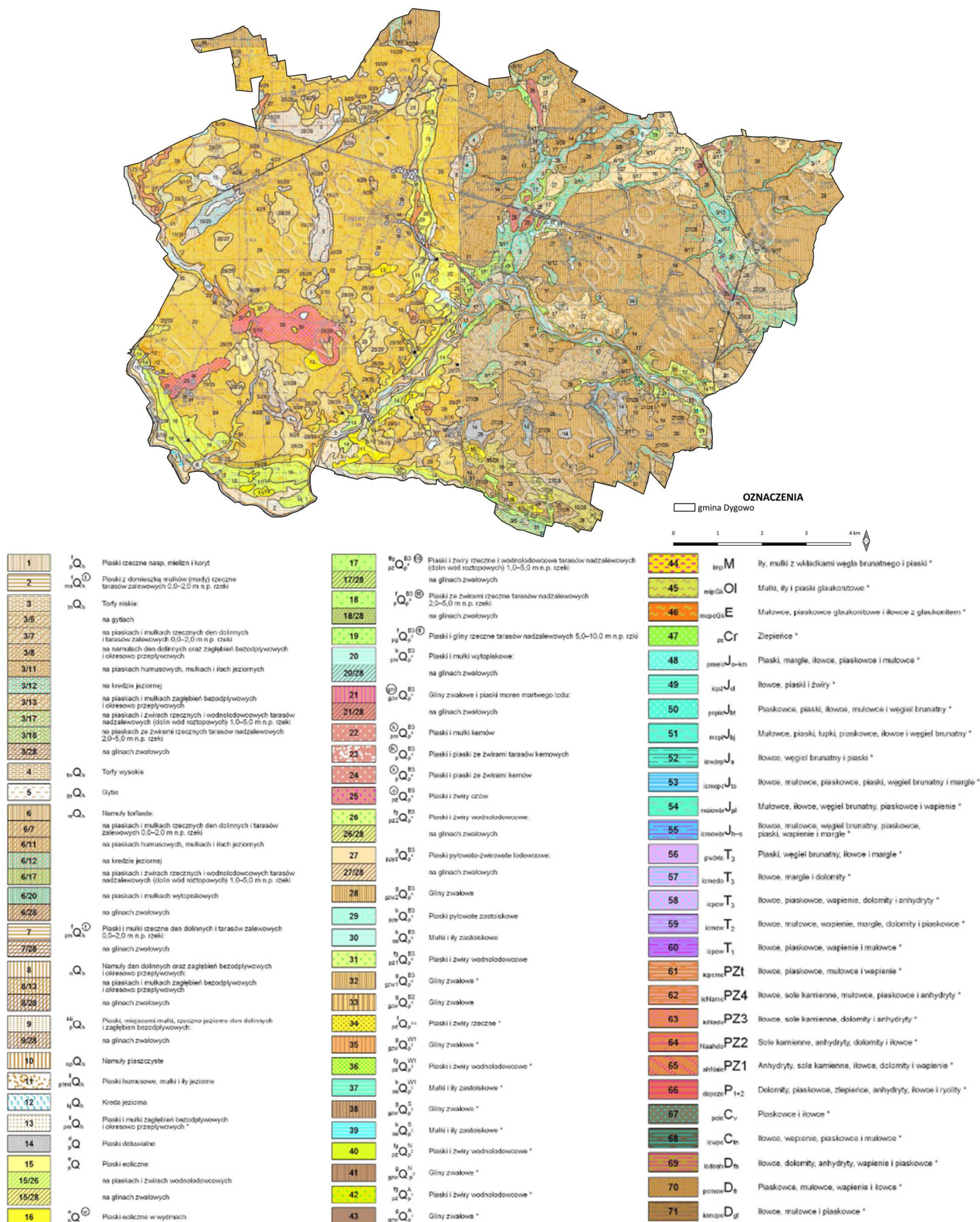
Powierzchnie wysoczyzny urozmaicają liczne doliny wód roztopowych, wytopiska, obniżenia zastoiskowe i równiny bagienne. Dno doliny Parsęty o szerokości w granicach 200 - 750 m opada w kierunku północno-zachodnim, od wysokości nieco ponad 9,0 m n.p.m. na wysokości Daszewa do ok. 3 m n.p.m. w okolicach Pustar gdzie rzeka opuszcza obszar Gminy Dygowo. Głębokość doliny Parsęty w stosunku do poziomu wysoczyzny waha się w granicach 17 - 30 m. Zbocza dolin i rynien rozcięte są licznymi świeżymi dolinkami erozyjnymi. W dolinie Parsęty istnieją zachowane fragmenty teras o charakterze pradolinnych, a także rzecznych – nadzalewowej i zalewowej. Na terasie nadzalewowej lokalnie uformowały się drobne wydmy, zaś zalewowa jest urozmaicona obecnością paleomeandrów, zakoli odciętych podczas XX-wiecznej regulacji rzeki i innych przejawów działalności rzeki meandrującej.

Geologia

Według podziału geologicznego na jednostki strukturalne obszar Gminy położony jest **na granicy pomiędzy Wałem Pomorskim a Niecką Pomorską**, stanowiącej fragment niecki brzeżnej (synklinorium brzeżnego) – jednostki granicznej pomiędzy prekambryjską platformą wschodnioeuropejską a fałdowymi strukturami Europy Zachodniej i Południowej. Powierzchnia trzeciorzędowa w obrębie Gminy znajduje się zasadniczo na poziomie - 40 m p.p.m.

W wyniku zmian klimatycznych na obszar Polski kilkakrotnie nasuwał się lądolód, który ulegał topnieniu w okresach cieplejszych. Efektem akumulacyjnej działalności lodowca są gliny zwałowe rozdzielone osadami zastoiskowych mułków i iłów oraz piaszczystymi osadami fluwioglacjalnymi. W holocenie nastąpił rozwój roślinności, co ograniczyło intensywność procesów erozyjnych, a ocieplenie klimatu zaktywizowało procesy wietrzenia chemicznego, dzięki czemu nasiliły się procesy glebotwórcze. Na zanikających jeziorach rozwijały się torfowiska, zaś w dolinach rzek rozwinęły się równiny zalewowe.

Utwory czwartorzędowe pokrywają grubą warstwą obszar Gminy. W powierzchniowej budowie geologicznej dominują osady plejstocenne ze zdecydowaną przewagą glin zwałowych (osady lodowcowe, morenowe, glacialne), a także piasków i żwirów wodnolodowcowych oraz rzecznych (osady wodnolodowcowe, fluwioglacjalne, rzeczno-lodowcowe, sandrowe). Lokalnie występują piaski, żwiry i gliny moren czołowych i moren wyciśnięcia. W obniżeniach terenu dominują utwory holocenne m.in. torfy (niskie i przejściowe); piaski, miejscami mulki, rzeczno-jeziorne den dolinnych i zagłębień bezodpływowych; piaski rzeczne nasyp, mielizn i koryt; piaski i mulki (mady) oraz piaski rzeczne tarasów zalewowych; gytie. Osady powierzchniowe obszaru Gminy przedstawia ryc. 4.



Rycina 4. Mapa utworów powierzchniowych gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000.

Pod utworami czwartorzędowymi znajdują się w ograniczonym zakresie lub są przemieszane z nimi utwory trzeciorzędu, które są stosunkowo słabo reprezentowane. Występują one głównie na obrzeżach dzisiejszych wschodnich granic gminy i są reprezentowane przez utwory oligoceńskie takie jak iły septariowe, mułowce i mułki z glaukonitem, piaski żelaziste i glaukonitowe. Na pozostałym obszarze praktycznie brak jest osadów pochodzących z najstarszych pięter formacji trzeciorzędowych. Zostały one prawdopodobnie zniszczone w trakcie toczących się później procesów związanych z przejściem lodowca. Stąd też pod utworami czwartorzędowymi na większości obszaru zalegają utwory pochodzące z okresu jury ery mezozoicznej: głównie iłowce i mułowce z sydereitami pochodzenia jury środkowej oraz jury górnej - wapienie i margle, iły i mułki margliste. Pod nimi znajdują się twory jeszcze starsze, wytworzone kilkaset milionów lat temu, tj. w erze kenozoicznej i erze paleozoicznej, kiedy to obszar ten, podobnie jak teren całej Polski, podlegał wielokrotnym transgresjom i regresjom morskim, w wyniku których tworzyły się na dnie morskim różnego rodzaju osady.

Rzeźba terenu

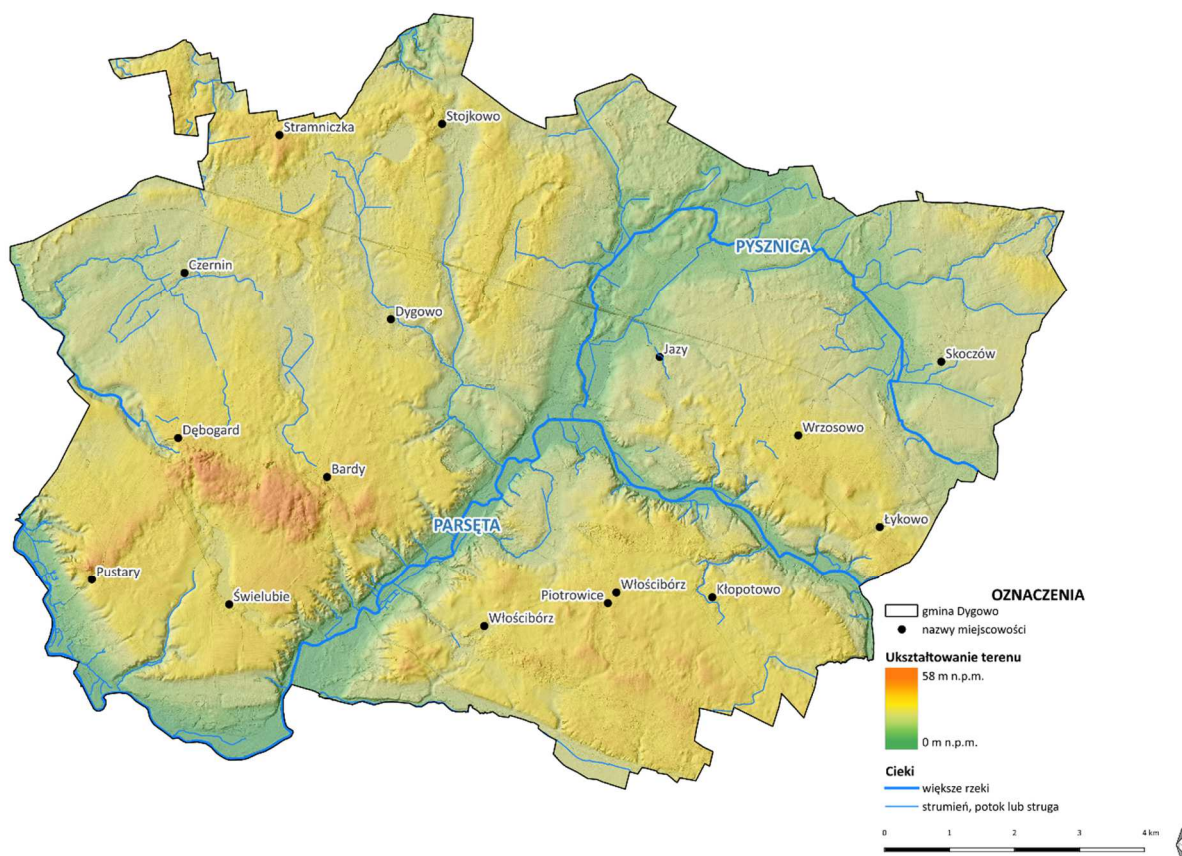
W obrębie Gminy dominują krajobrazy charakterystyczne dla moreny dennej płaskiej i lekko falistej. Powierzchnia moreny dennej urozmaicona jest obecnością wzniesień kemów. Cechą specyficzną tego obszaru jest jego spadek wysokości powierzchni ziemi n.p.m. z kierunku wału moreny czołowej w kierunku wybrzeża morskiego.

Charakterystycznym układem budowy zbliżonym do rynny glacialnej cechuje się dzisiejsza dolina Parsęty, w wielu miejscach porozcinana licznymi dolinkami erozyjnymi, którymi spływają bezimienne ciek.

W obrębie wysoczyzny morenowej na terenie gminy Dygowo można wyróżnić trzy poziomy, określone przez Karczewskiego (1988) jako:

- poziom IV – **rzędna 40-60 m n.p.m.** - południowa część gminy, w obrębie miejscowości Pustary, Świelubie, Bardy, Dębogard, Piotrowice, Włóścibórz;
- poziom III – **rzędna 30-40 m n.p.m.** - praktycznie pozostała część gminy, za wyjątkiem niewielkich fragmentów gminy w północnej części;
- poziom II – **rzędna 20-30 m n.p.m.** - niewielkie fragmenty gminy w północnej części w rejonie Stramnicy.

Zatem można stwierdzić, że większość obszaru gminy Dygowo należy zaliczyć, za wyjątkiem doliny Parsęty, do terenów o stosunkowo małym zróżnicowaniu ukształtowania terenu – ryc. 5.



Rycina 5. Ukształtowanie terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne.

➤ Złoża surowców

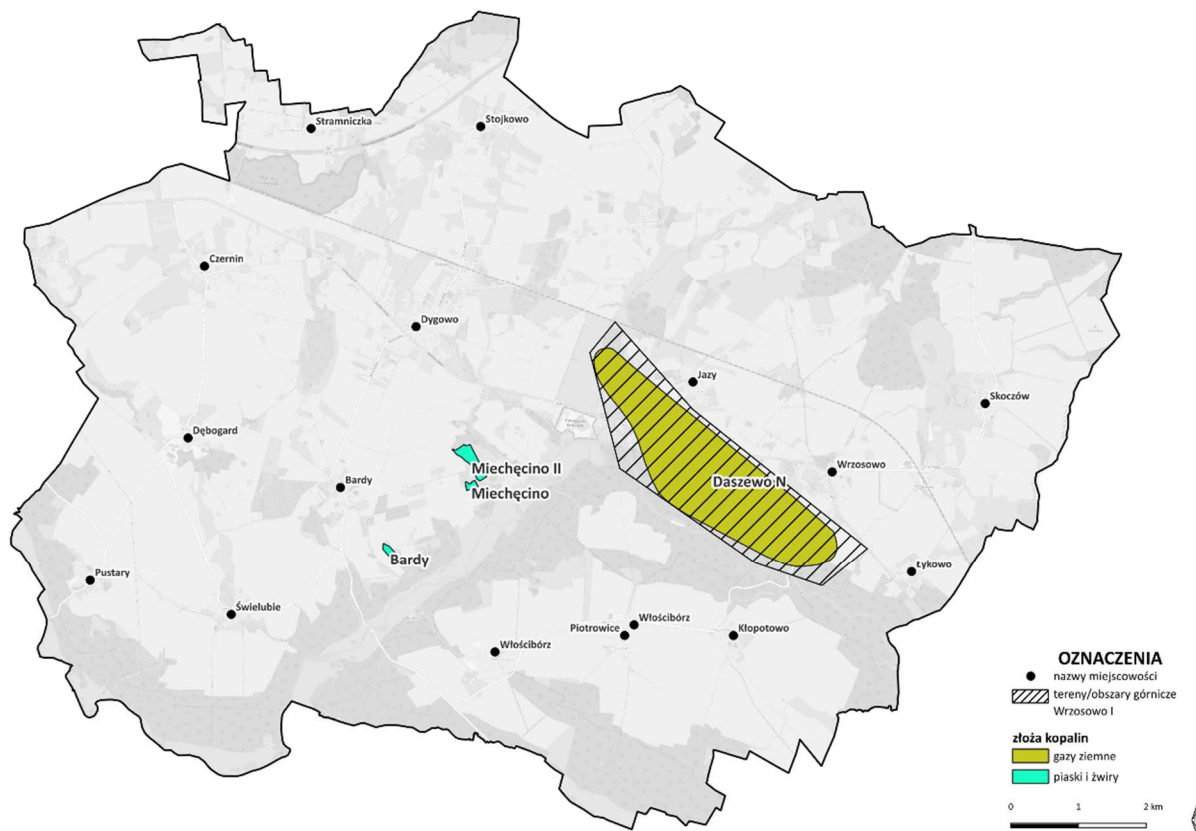
Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy Dygowo występują złoża surowców: **gaz ziemny, kruszywa naturalne** – ryc. 6.

Tabela 2. Wykaz złóż geologicznych w gminie Dygowo.

	Nazwa złoża	ID złoża	Kopalisko	Powierzchnia
				[ha]
1.	Bardy	6867	piaski i żwiry	2,5379
2.	Daszewo N	4699	gaz ziemny z pól gazowych	404,00
3.	Miechęcino	5740	piaski i żwiry	1,6309
4.	Miechęcino II	12198	piaski i żwiry	9,4300

Tabela 3. Rejestr terenów górniczych i obszarów górniczych na terenie gminy Dygowo, źródło: dane MIDAS

Numer w rejestrze	Nazwa złoża	Dokument wyznaczający	Data ważności koncesji	Rodzaj kopaliny	Powierzchnia terenu górniczego (w ha)	Powierzchnia obszaru górniczego (w ha)
2/1/31a	Daszewo N GZ 4699	DGK-IV.4771.22.2018.KA	31.12.2029	gaz ziemny	559,2426	559,2426



Rycina 6. Położenie złóż kopalin na terenie gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne, na podstawie zasobów bazy MIDAS

➤ Osuwiska

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Głębokość doliny Parsęty w stosunku do poziomu wysoczyzny waha się w granicach 17 - 30 m. Powoduje to, że obszar doliny nie jest wolny od zagrożeń związanych z ruchami masowymi. Potwierdzają to dane PIG, zgodnie z którymi dolina Parsęty na znacznym odcinku narażona jest na występowanie ruchów masowych. Oprócz doliny, narażony na ryzyko występowania ruchów masowych jest także niewielki obszar na wschód od Dygowa oraz początkowy odcinek Niecieczy w pobliżu miejscowości Dębogard. Obszary te są jednak niezamieszkałe, a więc bezpieczeństwo mieszkańców na chwilę obecną nie jest zagrożone.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Ostry Przeciwośuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej gminy Dygowo nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

2.2.2. Hydrogeologia i stosunki wodne

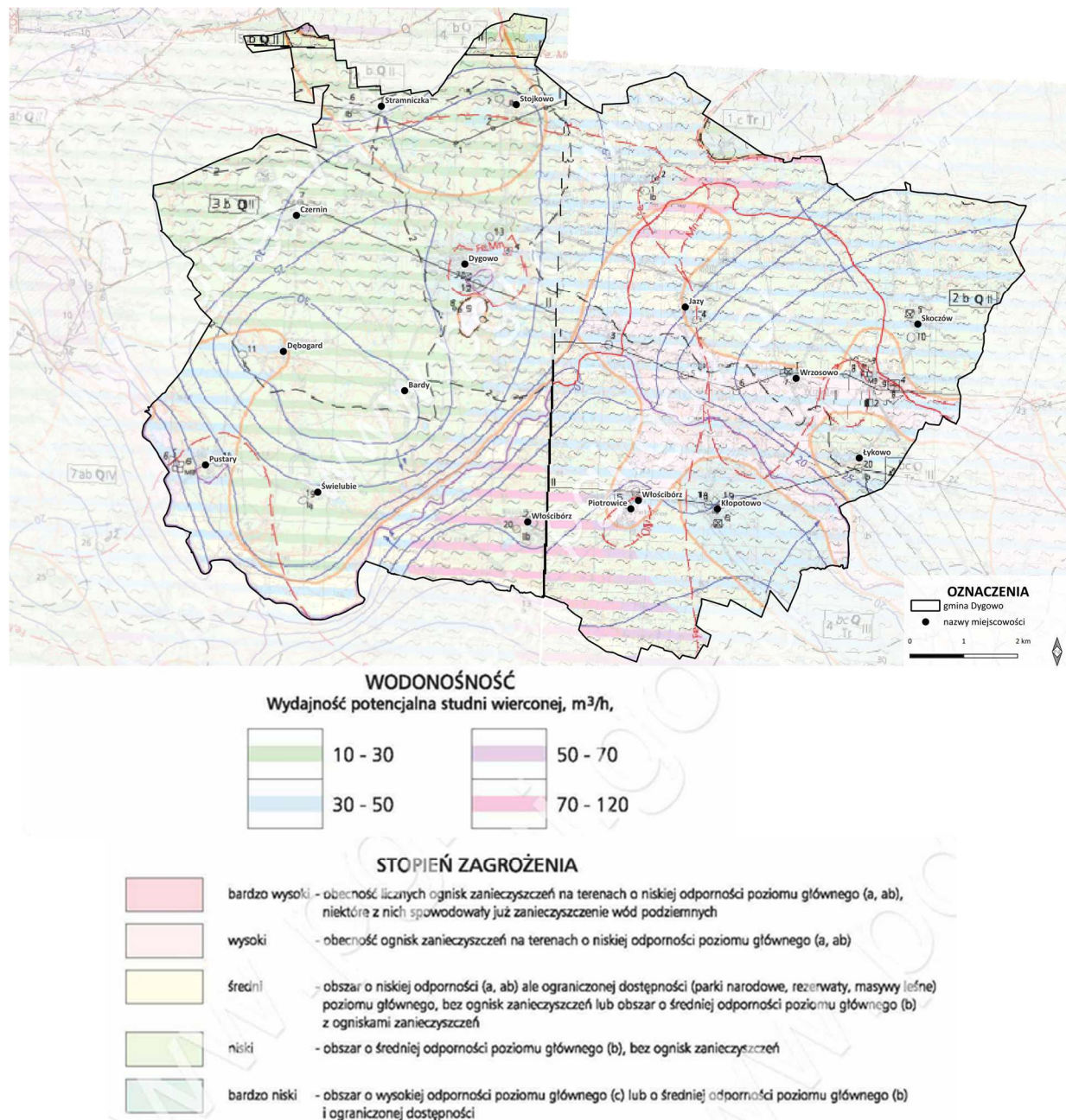
➤ Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych stanowią zasoby wód lub mogą też być w przyszłości strategicznymi strukturami zaopatrującymi ludność w wodę dobrej jakości i są istotne dla krajowej gospodarki wodnej. Obecnie wyróżniono 163 zbiorniki o łącznej powierzchni 174 284 km², z czego większość z nich (140) została udokumentowana i stanowi główne zbiorniki. Udokumentowano również 20 zbiorników lokalnych. Pozostałe 3 zbiorniki to takie, które zostały wstępnie rozpoznane, lecz ich nie udokumentowano.

W granicach Gminy Dygowo nie znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

➤ Hydrogeologia

Na Mapie Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 teren Gminy znalazł się na trzech arkuszach: **Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43)** w obrębie kilku jednostek hydrogeologicznych - ryc. 7.



Rycina 7. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusze: **Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43)**

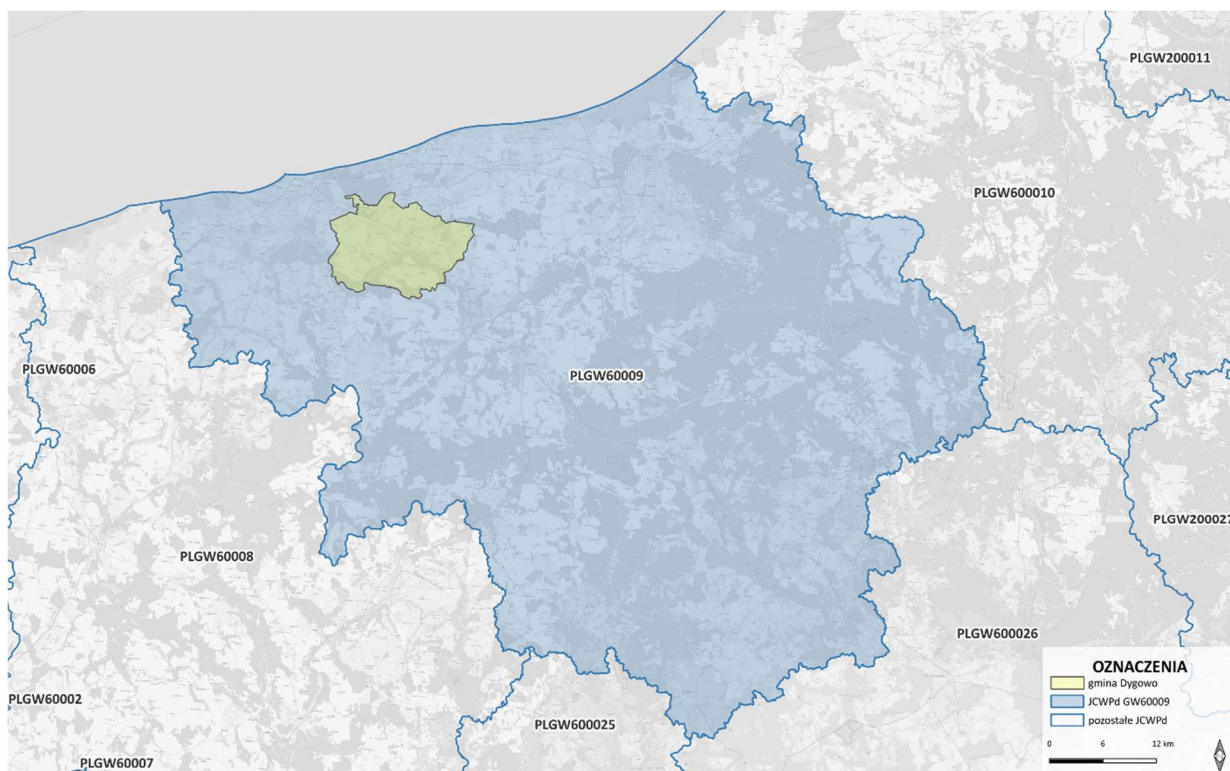
Wg ww. arkuszy MHP zachodnia część obszaru gminy charakteryzuje się niską wydajnością potencjalną studni wierconej (10-30 m³/h), wschodnia część gminy znacznie wyższą – 30-50 m³/h, a południowa najwyższą – powyżej 70 m³/h. Na prawie całym obszarze gminy istnieje niski stopień zagrożenia - obszar o średniej odporności poziomu głównego (b), bez ognisk zanieczyszczeń.

Głębokość występowania wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego nawiązuje w zarysie podstawowym do ukształtowania powierzchni terenu. Widać to bardzo wyraźnie na obrzeżach dolin rzecznych, które wszędzie są okolone hydroizobatą 1m.

W dnach dolin rzecznych, w otoczeniu jezior oraz w obrębie podmokłych obniżen o różnej genezie wody gruntowe zalegają na głębokościach mniejszych od 1 metra. Na terenie wysoczyznowym przeważają głębokości rzędu 2-5 metrów, lokalnie 5-10 metrów. Wody podziemne pierwszego poziomu mogą pojawiać się miejscami na głębokościach większych niż 10 metrów: dotyczy to zwłaszcza stref przy krawędziowych głębokich rozcięć dolinnych, w mniejszym stopniu obszarów wysoczyzny morenowej. Na analizowanym obszarze nie zlokalizowano żadnych przejawów wypływów wód podziemnych zarówno stałych, jak i okresowych.

➤ Jednolite części wód podziemnych JCWPd

Według *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, sporządzonego na podstawierozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335)* oraz na podstawie danych umieszczonych na Hydroportalu ISOK (<https://isok.gov.pl/hydroportal.html>), który tworzony jest przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, gmina Dygowo znajduje się na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd kod (nr): GW600009.



Rycina 8. Położenie terenu gminy Dygowo względem jednolitych części wód podziemnych. Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4. Charakterystyka JCWPd kod (nr): GW600009

Nr JCWPd	9
Kod JCWPd	GW600009
Powierzchnia [km ²]	4056,22
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	RZGW w Szczecinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Koszalinie, Zarząd Zlewni w Gryficach

Nr JCWPd	9
Obszar bilansowy	Gwda, Drawa, Rega i Przymorze, Parsęta, Radew, Przymorze - Resko, Wieprza i Grabowa
Czy JCWPd jest monitorowana?	Tak
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	słaby
Stan JCWPd	słaby
Stan chemiczny	nie dotyczy
Stan ilościowy	test I.3 - ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych
Wpływ na stan ilościowy	TAK - Obniżenie zwierciadła wód podziemnych w obrębie tarasu zalewowego rz. Parsęta w obrębie zlewni elementarnej o numerze 44979 oraz ujęcia wód poza terenem gminy.
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	intensywna eksploatacja ujęcia wód w Bogucinie - Rościęcinie powodująca obniżenie zwierciadła wód podziemnych w obrębie tarasu zalewowego rz. Parsęty, na obszarze którego występują torfowiska
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	ilościowa
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo
Stan chemiczny	dobry stan chemiczny
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Termin osiągnięcia celów środowiskowych	do 2027
Rodzaj odstępstwa	4.4-1
Uzasadnienie odstępstwa	występowanie struktur solnych, brak izolacji warstw wodonośnych

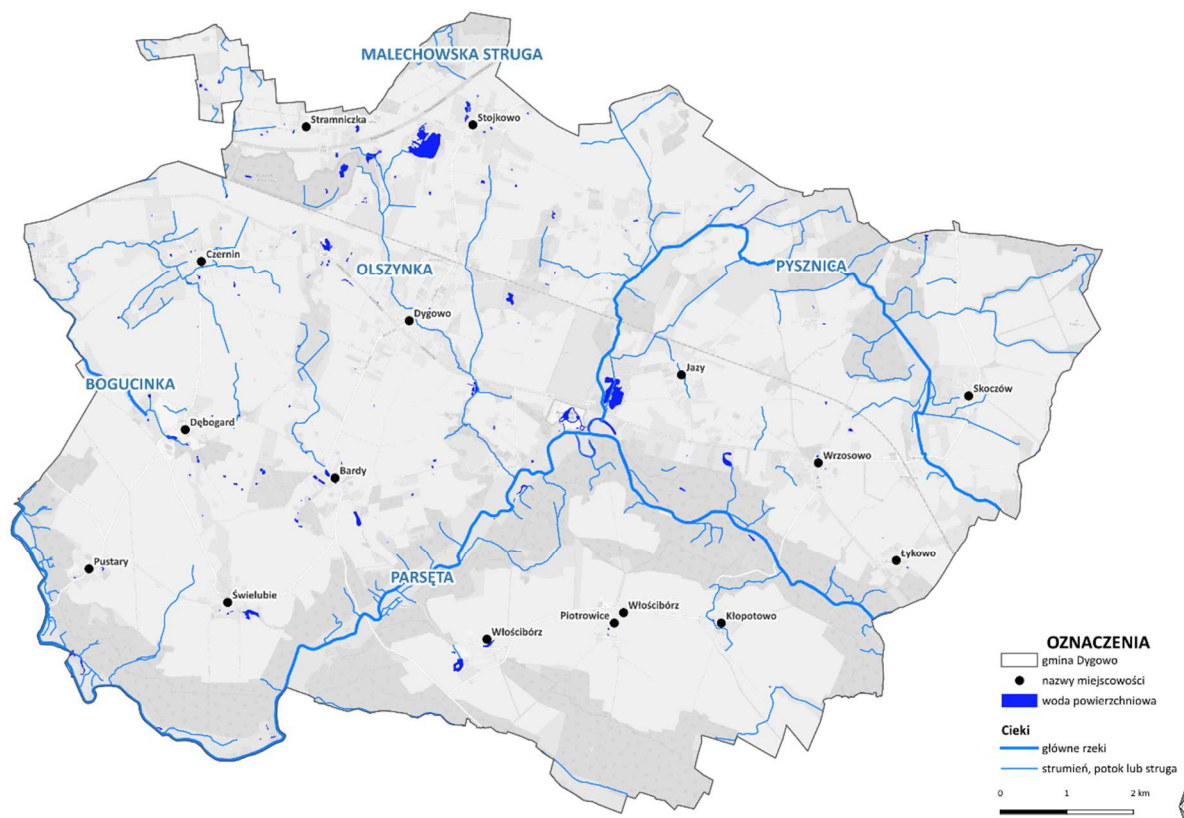
2.2.3. Hydrografia i jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią

➤ **Hydrografia**

Zgodnie z hydrograficznym podziałem Polski, obszar gminy Dygowo zlokalizowany jest w granicach **zlewni Przymorza (zlewnia I poziomu)**. W dalszym podziale jednostek hydrograficznych znajduje się on w dwóch zlewniach: **Parsęta i Przymorze od Parsęty do Wieprzy (zlewnie II poziomu)**, a następnie w zlewniach: **Parsęta od Radwi do ujścia, Czerwona, Malechowska Struga i Przymorze od Parsęty do Malechowskiej Strugi (zlewnie III poziomu)**.

Obszar gminy Dygowo charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią hydrograficzną, typową dla strefy młodoglacjalnej Pomorza Środkowego. Cała gmina położona jest w dorzeczu rzeki Parsęty, która stanowi główną oś hydrologiczną regionu. Parsęta, przepływająca przez południowo-zachodnią część gminy, tworzy wyraźnie ukształtowaną dolinę o dużym znaczeniu przyrodniczym, krajobrazowym i hydrologicznym. Zgodnie z klasyfikacją I. Dynowskiej, zlewnia dolnej Parsęty zalicza się do obszarów o występowaniu niwalnego typu reżimu rzecznego, słabo wykształconego (typ 1). Przeciętny odpływ w miesiącu wiosennym nie przekracza 130% średniego odpływu miesięcznego w roku. Do Parsęty odprowadzane są liczne mniejsze ciek, w tym potok Olszynka przepływający przez centralną część gminy, a także rozbudowana sieć rowów melioracyjnych, szczególnie gęsta na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo.

Na terenie gminy występują również cenne obszary podmokłe i torfowiskowe, w tym m.in. rezerwat przyrody „Stramniczka” oraz lokalne mokradła w rejonie Pyszki. Pełnią one kluczową rolę retencyjną, stabilizując stosunki wodne, łagodząc skutki suszy i ograniczając szybki spływ wód roztopowych oraz opadowych. Jednocześnie stanowią siedliska o wysokiej wartości przyrodniczej.



Rycina 10. Główne rzeki przepływające przez teren gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK i BDOT10k

Na terenie gminy brak większych jezior. Występują tu charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego drobne, naturalne oczka wodne, niektóre zarastające. Krajobraz uzupełniają nieliczne zbiorniki pochodzenia antropogenicznego (stawy przeciwpożarowe, osadniki).

Parsęta (dawniej Prośnica)

Parsęta to jedna z kluczowych rzek Pomorza Środkowego, o dużym znaczeniu hydrologicznym, ekologicznym i krajobrazowym. Dorzecze Parsęty rozciąga się w północno-zachodniej części Polski, obejmując znaczną część województwa zachodniopomorskiego (około 50% wschodniej części regionu, według danych lokalnych związków samorządowych). Parsęta ma długość ok. 131,7 km (wg danych lokalnych⁴), choć spotykane są również wartości rzędu 139 km⁵. Rzeźba terenu dorzecza Parsęty jest mocno ukształtowana przez procesy zlodowaceniowe – można tu wyróżnić moreny, pradolinę oraz obszary równinne. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta, a sama rzeka posiada wiele dopływów, m.in.: po lewej stronie – Dębica (36 km), Mogilica (44 km), Pokrzywnica (29 km), a po prawej – Radew (85 km) z dopływami Czarną i Chociwlem, oraz Pysznica, Chotla czy Liśnica. W dorzeczu Parsęty przeważa użytkowanie rolnicze – użytki rolne stanowią ok. 57% powierzchni dorzecza w gminach zrzeszonych w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Z kolei lasy zajmują ok. 30,6% powierzchni tych terenów. Z punktu widzenia przyrodniczego dorzecze Parsęty jest bardzo wartościowe. Występują tu różnorodne ekosystemy: wodne, torfowiskowe, źródłiskowe i nadrzeczne. Wśród cech wyróżniających wskazuje się m.in. relatywnie dobrze zachowane formy morfologiczne dolin rzecznych, parafluwialne struktury oraz źródłiska. Rzeka stanowi ważne siedlisko dla ryb anadromicznych – łososia atlantyckiego i minoga rzeczno⁶. W dorzeczu prowadzone są projekty restytucji, w tym budowa przepławek oraz sztucznych tarlisk, by poprawić ciągłość migracyjną. Ze zbudowanych tarlisk korzystają

⁴ <http://parseta.org.pl/index.php?id=22>

⁵ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Pars%C4%99ta>

⁶ <https://punktdlaprzyrody.lasy.gov.pl/mapa/dorzecze-parsety>

również inne ryby, przede wszystkim **trocie, pstrągi i lipienie, a także minogi**. Obecnie trwają plany **renaturyzacji Parsęty** – m.in. dzięki projektowi „*LIFE for RIVERS*”⁷, którego celem jest poprawa stanu ekologicznego rzeki, odbudowa siedlisk oraz przywrócenie ciągłości korytarzy ekologicznych. W ramach tych działań zakłada się m.in. likwidację barier dla migracji ryb, przebudowę jazów i zwiększenie retencji w korycie rzeki.

Pysznica

Pysznica jest prawobrzeżnym dopływem Parsęty o długości 14,1 km⁸. Pysznica płynie przez środkową i północno-wschodnią część gminy Dygowo, tworząc lokalne doliny i siedliska podmokłe; w dolinie tej zlokalizowane jest **mokradło „Pyszka”**, powstałe wskutek podpiętrzenia i przekierowania wód strugi (obszar o znaczeniu przyrodniczym i retencyjnym). Powierzchnia mokradła Pyszka wraz z terenami będącymi w strefie potencjalnych oddziaływań zalewu na tereny przyległe wynosi ok. 67 ha. Nadrzeczne tereny podmokłe są obszarami cennymi w skali europejskiej. Pasy terenów podmokłych wzdłuż rzek oprócz tego, że stanowią ostoje dla wielu zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, pełnią także rolę naturalnych korytarzy ekologicznych, tak ważnych dla migracji ptaków⁹.

Olszynka

Olszynka jest prawobrzeżnym dopływem Parsęty o długości 7 km¹⁰. Olszynka przepływa przez centralne partie gminy Dygowo i uchodzi do Parsęty; nazwa potoku występuje lokalnie w historycznych źródłach (różne dawne nazwy w zabytkowych opisach miejscowości).

Bogucinka (inaczej Nieciecza)

Bogucinka jest prawobrzeżnym dopływem Parsęty o długości 12,6 km¹¹. Bogucinka ma źródła w obrębie terenu powiatowego Kołobrzeg i wpływa do Parsęty na obszarze powiatu kołobrzесьkiego; przez gminę Dygowo przepływa odcinkami lub przylega do jej granic (w zależności od fragmentu zlewni).

Malechowska Struga

Struga o długości ok. 5,7 km, jest najmniejszym ciekim w obszarze administracyjnym gminy, uchodząca bezpośrednio do Morza Bałtyckiego (na Pobrzeżu Koszalińskim) — nie jest dopływem Parsęty.

➤ **Jednolite części wód podziemnych JCWP**

Według *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, sporządzonego na podstawierozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335)* oraz na podstawie danych umieszczonych na Hydroportalu ISOK¹², który tworzony jest przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, gmina Dygowo znajduje się na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, w obrębie siedmiu JCWP rzecznych.

⁷ <https://www.gov.pl/web/wody-polskie/renaturyzacja-parsety-coraz-blizej>

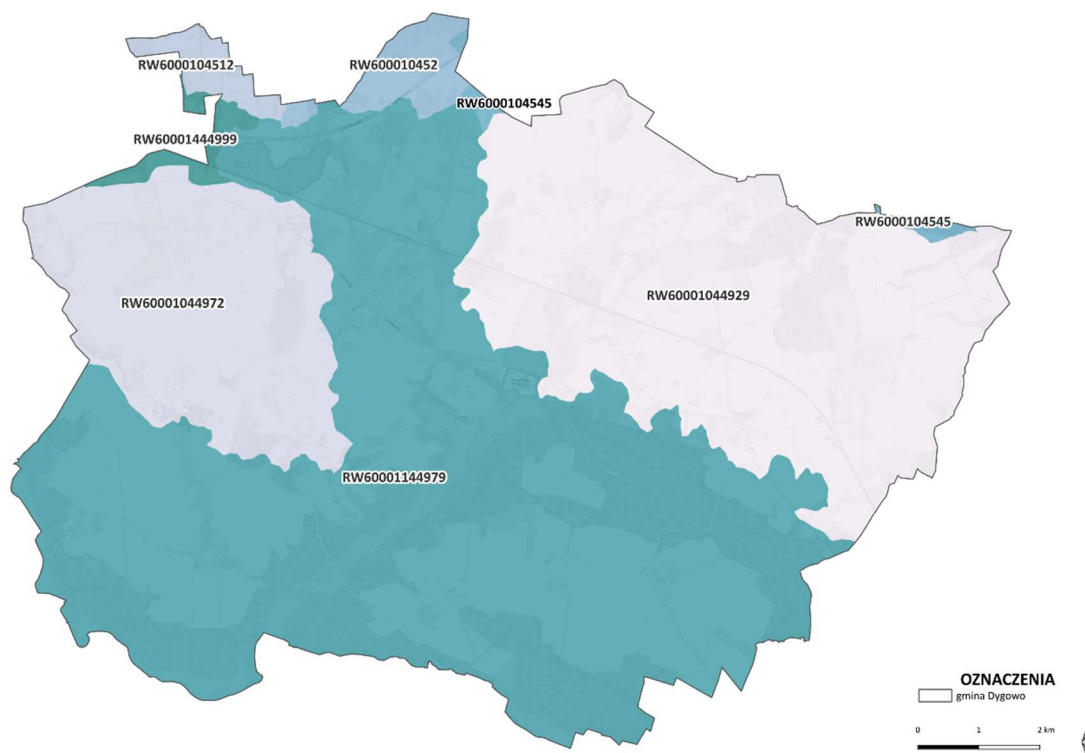
⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Pysznica_%28struga%29

⁹ https://ug.dygowo.pl/strona-3344-mokradla_pyszka.html

¹⁰ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Olszynka_\(dop%C5%82yw_Pars%C4%99ty\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Olszynka_(dop%C5%82yw_Pars%C4%99ty))

¹¹ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Dygowo_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Dygowo_(gmina))

¹² <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>



Rycina 11. Położenie terenu gminy Dygów względem jednolitych części wód powierzchniowych. Źródło: Opracowanie własne.

Opisane poniżej JCWP w okresie 2016-2021 były monitorowane w wyznaczonych punktach kontrolnych oraz nadal są monitorowane. Podstawą prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód jest rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475). Ocenie poddano jakość wód w jednolitych częściach wód oraz na stanowiskach pomiarowych.

Tabela 5. Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie gminy Dygów. Źródło: Karty charakterystyk dla poszczególnych JCWP

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Powierzchnia na obszarze gminy	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
1.	RW60001144979 Parsęta od Radwi do Wielkiego Rowu	6853,8 ha 53,3%	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
2.	RW60001044929 Pysznica	3682,2 ha 28,7%	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona
3.	RW60001044972 Bogucinka	1764,0 ha 13,7%	brak danych	dobry	brak danych	zagrożona
4.	RW600010452 Malechowska Struga	231,5 ha 1,8%	brak danych	brak danych	brak danych	zagrożona
5.	RW6000104512 Dopływ spod Krzywej Góry	146,6 ha 1,1%	brak danych	brak danych	brak danych	zagrożona
6.	RW60001444999 Parsęta od Wielkiego Rowu do ujścia	109,7 ha 0,9%	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Powierzchnia na obszarze gminy	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
7.	RW6000104545 Czerwona do łopieniczki z łopieniczką	62,2 ha 0,5%	brak danych	dobry	brak danych	zagrożona

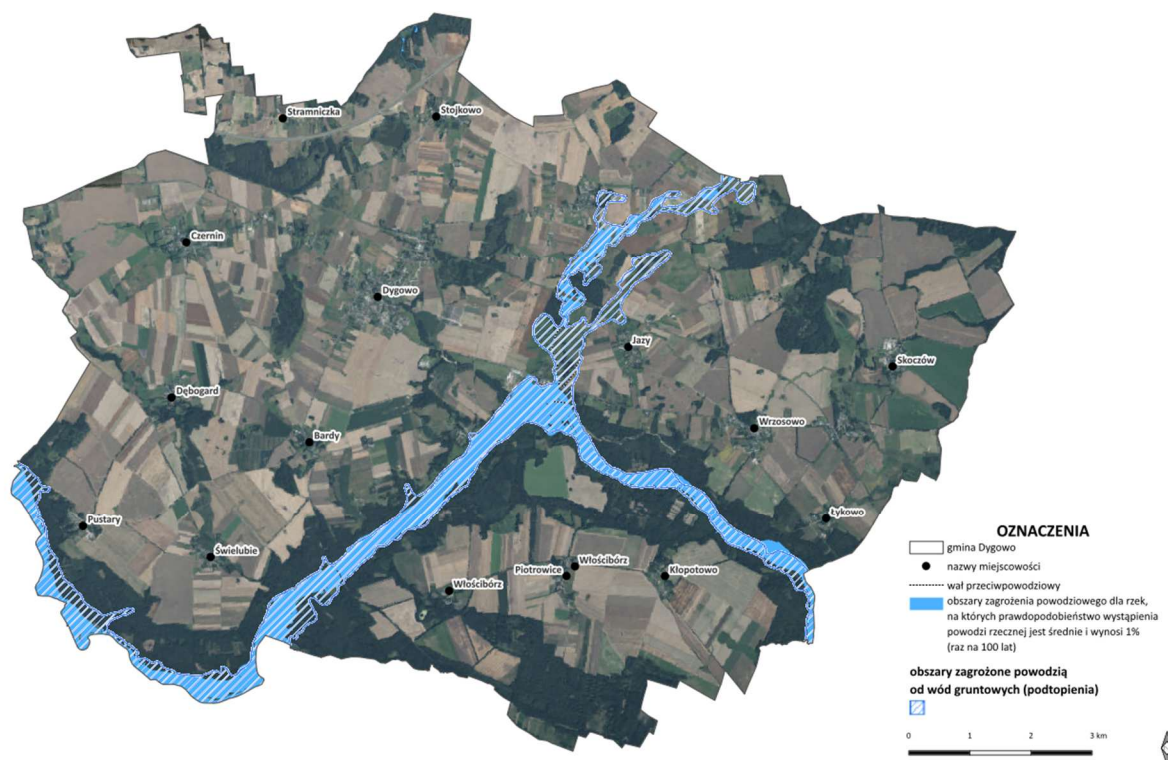
➤ **lokalizacja obszarów szczególnego zagrożenia powodzią**

Ustalenia wynikające z:

a) PLANU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Ocena ryzyka powodziowego wykazała, że na terenie gminy Dygowo **występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny narażone na podtopienia**. Zagrożenie powodziowe dotyczy w gminie jedynie nielicznych terenów przylegających do rzeki Parsęty oraz obszaru rozlewiska Pyski. Zgodnie z informacją Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie) na terenie gminy Dygowo znajdują się wały przeciwpowodziowe o łącznej długości 0,386 km, których stan oceniany jest jako dobry.

Na poniższej rycinie wskazano lokalizację obszarów zagrożenia powodziowego dla rzek, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi rzecznej jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) oraz lokalizację wałów przeciwpowodziowych, sporządzonej na podstawie danych z Informatycznego Systemu Ośony Kraju (ISOK), oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie (RZGW).



Rycina 12. Obszary narażone na podtopienia oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki względem granic gminy Dygowo wraz ze wskazaniem lokalizacji wałów przeciwpowodziowych.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Ośony Kraju (ISOK)

b) PLANU PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY

Teren inwestycji położone jest w regionie Wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego. Dla tego obszaru został przyjęty Plan przeciwdziałania skutkom suszy¹³ (zwany dalej PPSS, lub Plan).

Plan został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne* (Dz.U. 2023 poz. 1478). Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy – Prawo wodne PPSS obejmuje:

- a) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- b) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- c) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- d) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W PPSS zawarto „katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy”. Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego. Ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne, w tym susze, od zawsze występowały na terenie Polski. Jednakże w ostatnich latach częstość ich występowania uległa wyraźnemu nasileniu. Na przestrzeni ostatniej dekady, tj. lat 2014–2024, susze występowały dwukrotnie częściej niż w ubiegłych dekadach. Susze o dużej intensywności i obejmujące swym zasięgiem większą część kraju występują statystycznie co 2,5 roku. Dla porównania, we wcześniejszym okresie (1989–2009) zdarzenia suszy o dużej intensywności i zasięgu notowano dwukrotnie rzadziej, raz na 5 lat.

Obszar całej gminy został zakwalifikowany wg ww. Planu w czterostopniowym podziale zagrożenia suszą – cztery klasy obszarów do **klasy II łącznego zagrożenia suszą** czyli teren gminy uznaje się za **umiarkowanie zagrożony suszą** (łączne zagrożenie suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną w polu podstawowym).

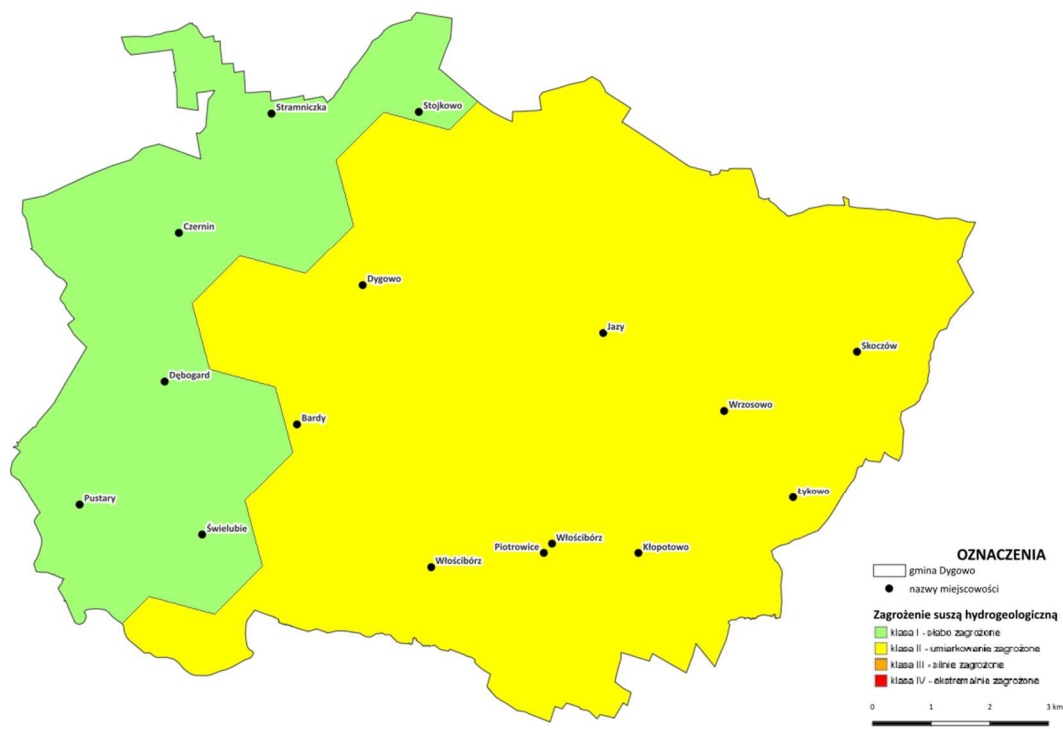
Na wynik ten składały się zagrożenie terenu suszą:

- **rolniczą - klasa I** - słabo zagrożone (cały obszar gminy);
- **hydrologiczną - klasa III** - silnie zagrożone (cały obszar gminy);
- **hydrogeologiczną - klasa I** – słabo i umiarkowanie zagrożone – ryc. 13.

Oceniona przestrzennie, na podstawie danych z wielolecia, skala zagrożenia suszą, tak łączna jak i dla poszczególnych jej typów, pozwala na wyznaczenie obszarów, na których susza występowała dotychczas najczęściej i najdłużej, w relacji do skali jej intensywności.

Susza hydrogeologiczna, nazywana również niżówką hydrogeologiczną, przejawia się obniżeniem zwierciadła wód podziemnych poniżej stanów niskich ostrzegawczych. Analiza skali zagrożenia suszą hydrogeologiczną w podziale na JCWPd wykazała, że w obrębie regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego (JCWPd 9) jest to obszar o umiarkowanym zagrożeniu suszą hydrogeologiczną (klasa II).

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)



Rycina 13. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną w gminie Dygowo. Źródło: Opracowanie własne.

2.2.4. Gleby i ich użytkowanie

Gmina Dygowo ma wyraźnie rolniczy charakter użytkowania gruntów — użytki rolne zajmują około **71%** powierzchni gminy, natomiast lasy stanowią około **18–19%** (łącznie użytki rolne i lasy to ~92,7% powierzchni), co sprawia, że obszar ten jest dominująco rolniczo-leśny z bardzo małym udziałem terenów mieszkaniowych i przemysłowych. Najczęściej występującymi typami gleb są **gleby brunatne** (około **47%** gruntów rolnych) oraz **gleby bielolicowe** (około **32%** gruntów rolnych); wśród gleb brunatnych wyróżnia się zarówno brunatne właściwe (najlepsze rolne), jak i brunatne kwaśne/wyługowane, a lokalnie występują też gleby torfowiskowe (np. torfowisko „Stramnicza”). Dominują klasy bonitacyjne gleb o niższych wartościach produkcyjnych — przeważają klasy **IVa** (**≈37,3%**) i **IVb** (**≈23,2%**) — natomiast udziały klas wysokiej bonitacji są znikome. Użytkowanie gleby ma charakter intensywnie rolno-przemysłowy na obszarach wiejskich, lecz gminie towarzyszą także zagrożenia degradacyjne (erozja wietrzna, fragmentacja przez rozbudowę sieci komunikacyjnej i zabudowy) oraz presja na ograniczone obszary leśne i mokradła; w związku z tym dokumenty planistyczne gminy rekomendują działania ochronne (ochrona torfowisk, ograniczenie erozji i zachowanie kompleksów leśnych).

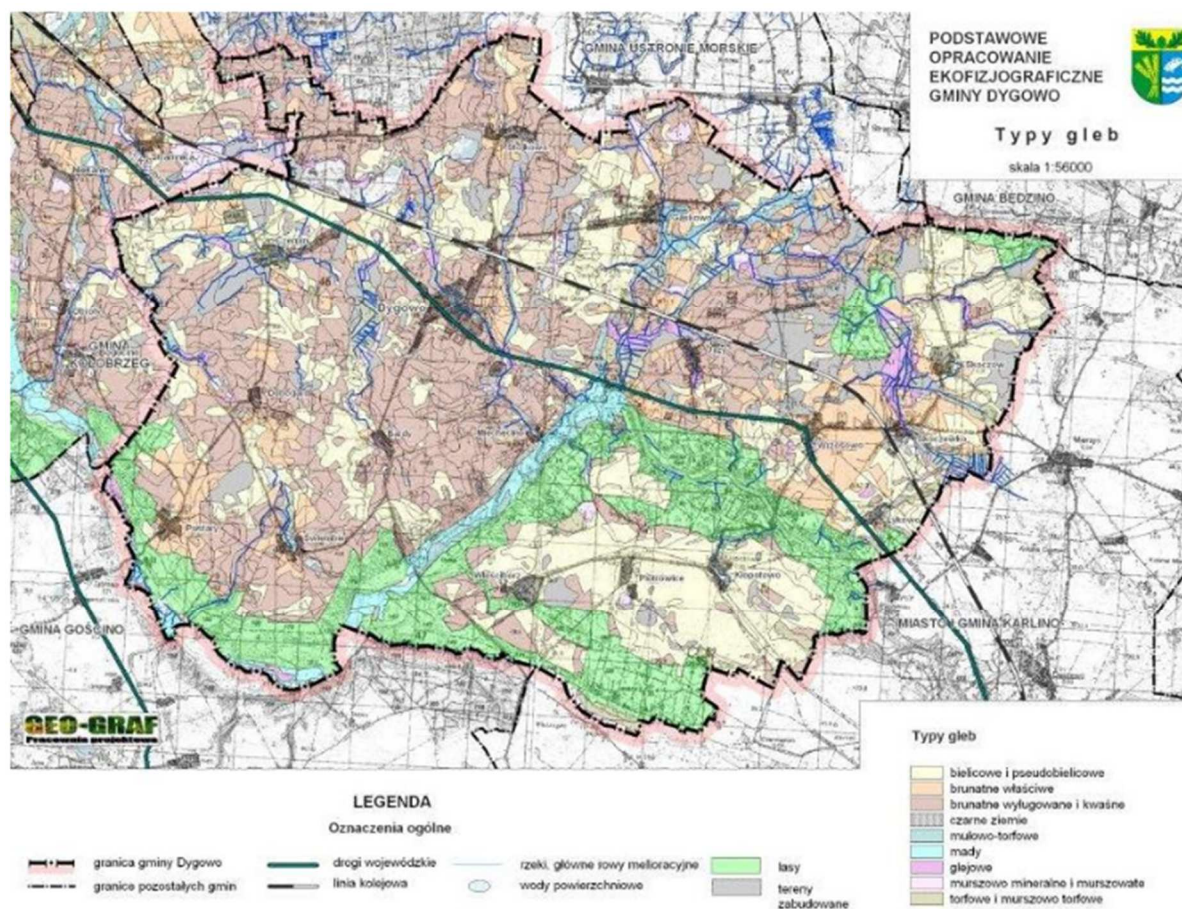
Wśród gleb brunatnych wyróżnia się:

- **gleby brunatne właściwe**, które stanowią grupę o najlepszych właściwościach rolniczych — zajmują ok. 12% powierzchni gruntów rolnych. Wytworzone na glinach zwałowych, piaskach gliniastych pylastych. Ich rozwój związany był z lasami liściastymi oraz bogatszymi wariantami lasów mieszanych. Duży jednolity kompleks leży na wschód i południe od Wrzosowa. Większe płaty występują w okolicach Pustary i Dębogardu,
- **gleby brunatne kwaśne oraz wyługowane**, pod względem odczynu zbliżają się do gleb pseudobielolicowych. Ze względu na użytkowanie rolnicze mają zniszczone i wymieszane górne poziomy genetyczne. Wytworzone przede wszystkim na piaskach gliniastych mocnych. Występują w pasie wzniesień morenowych Stramnica - Stojkowo, a także w dużych płatach koło wsi Bardy, Jazy, Dębogard, Dygowo i Miechęcino. Gleby brunatne właściwe zaliczane są do gleb pszennych dobrych (kompleks 2), zaś gleby brunatne kwaśne i wyługowane także do

gleb żytnich dobrych (kompleks 5) i bardzo dobrych (kompleks 4).

Cechą charakterystyczną gleb bielcowych i pseudobielcowych jest białawy górny poziom gleby ubogi w próchnicę, zwany poziomem wymywania, oraz niżej znajdujący się ciemniejszy poziom wymywania. Gleby te są związane przede wszystkim z ekosystemami borów i borów mieszanych:

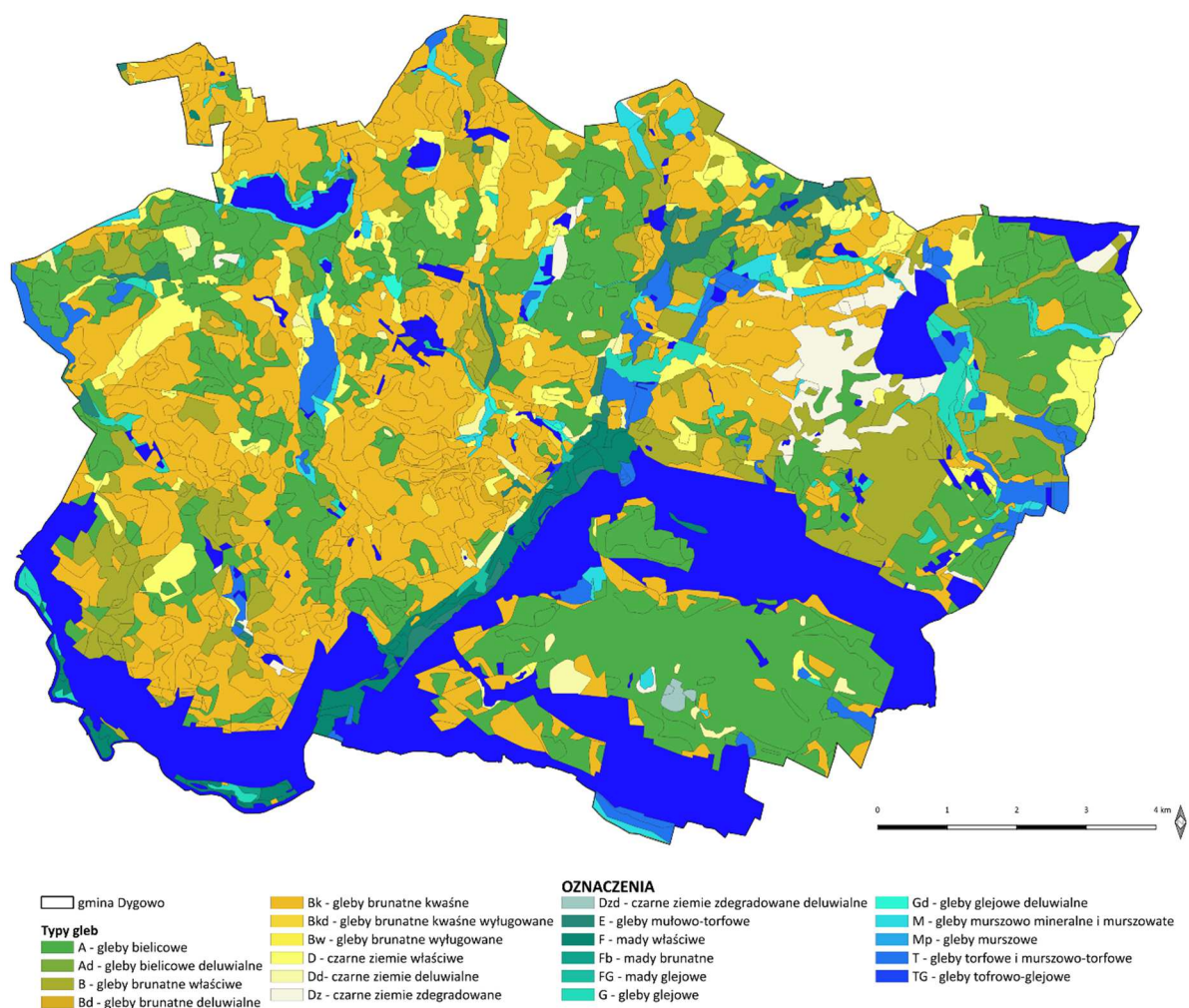
- **gleby bielcowe** – na gruntach użytkowanych rolniczo proces bielcowania został przerwany przez wymieszanie wierzchnich poziomów profilu stąd ich część zaliczona została do pseudobielic oraz podtypów gleb brunatnych. Powstały na piaskach gliniastych mocnych pylastych i na glinach lekkich spiaszczonych. Największy kompleks znajduje się w pasie Włocibórz-Piotrowice-Kłopotowo, na północ od Skoczowa i na zachód od Gąskowa,
- **gleby śródstrefowe** – o ich genezie decyduje odrębność skały macierzystej lub warunków wodnych panujących na danym obszarze,
- **czarne ziemie** – ok. 10% powierzchni gruntów rolnych – powstają w wyniku osuszenia zabagnionych gleb łąkowo-błotnych, posiadają poziom próchniczny o dużej miąższości. Wytworzone przede wszystkim na piaskach gliniastych,
- **mady** – powstają z osadów aluwialnych i występują w dnach dolin rzecznych, przede wszystkim Parsęty i Pysznicy. Często tworzą mozaikę z różnymi glebami torfowymi i bagiennymi,
- **gleby torfowe i murszowo-torfowe** – powstają w warunkach okresowego lub trwałego występowania wody na powierzchni przy udziale roślinności hydrofilnej, gdzie nie następuje mineralizacja obumierających roślin. Występują w dnach dolin marginalnych lub rynien (np. na zachód od Dygowa, koło Świelubia czy na zachód od Czernina) albo też zajmują dna zagłębień wytopiskowych,
- **gleby torfowisk wysokich** – występują lokalnie, np. na terenie torfowiska „Stramniczka”.



Rycina 14. Typy gleb w Gminie Dygowo. Źródło: Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne Gminy Dygowo, 2008

➤ Typy gleb oraz rodzaje utworów z których powstały

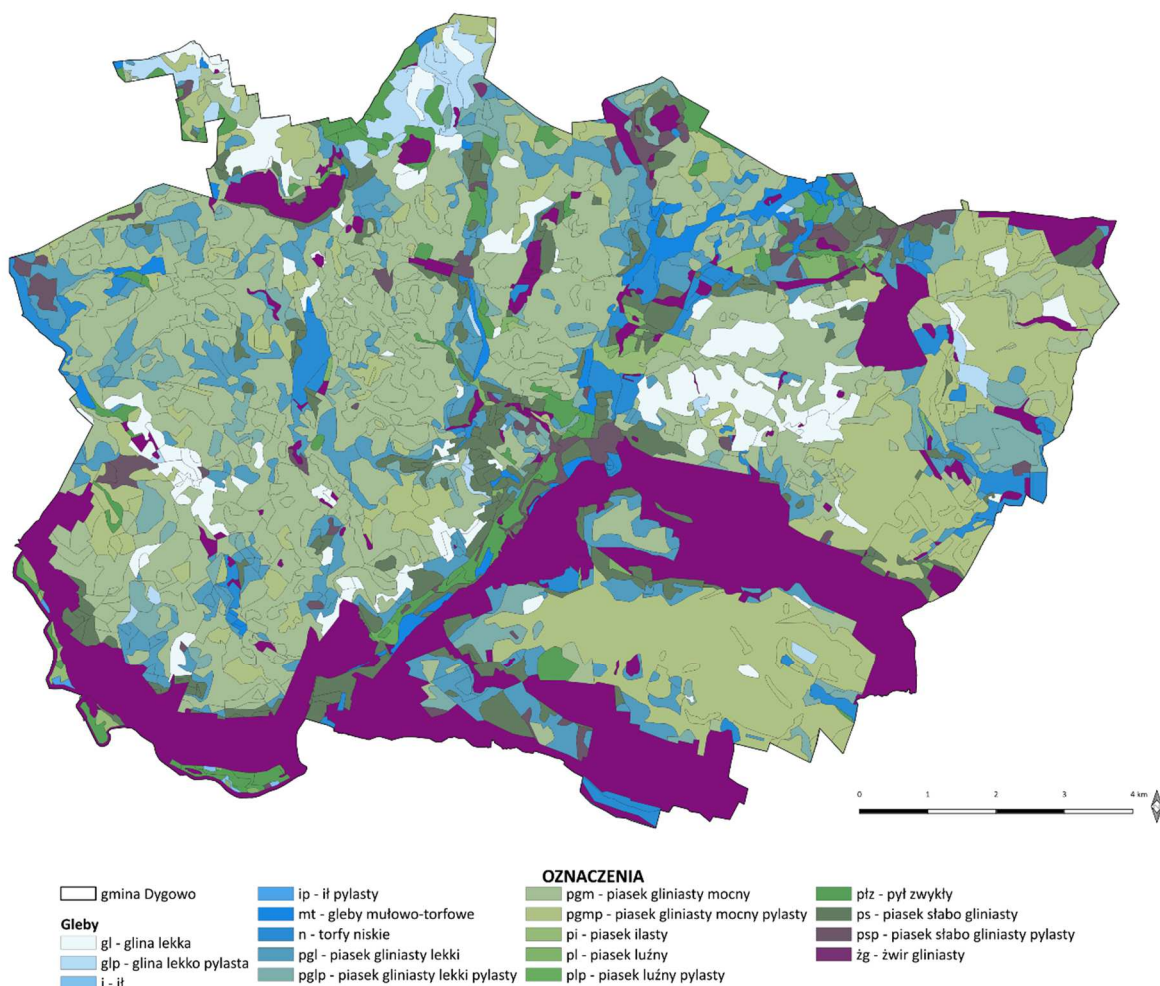
Na terenie gminy gleby powstały w wyniku wzajemnego oddziaływania czynników glebotwórczych, spośród których największe znaczenie mają: świat roślinny, zwierzęcy, skała macierzysta, klimat i rzeźba terenu. Skały macierzyste (utwory czwartorzędowe) miały wpływ na rodzaj gleby, a tym samym skład mineralny. W dolinie rzeki Parsęty i w obniżeniach terenowych wykształciły się głównie gleby torfowe, murszowo-torfowe i torfowo-glejowe oraz mady (dominują na użytkach zielonych).



Rycina 15. Typy gleb terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5 000.

Zdecydowanie największy udział powierzchniowy w strukturze gleb gminy mają **gleby brunatne kwaśne (Bk)**, które zajmują ok. 3 735 ha, co stanowi 29,07% powierzchni gminy. Gleby te cechują się przeciętną do dobrej przydatności rolniczej, jednak wymagają racjonalnej gospodarki nawozowej ze względu na kwaśny odczyn. Drugą pod względem powierzchni grupą są **gleby bielcowe i pseudobielcowe (A)**, obejmujące ok. 3 278 ha, tj. 25,51% powierzchni gminy. Gleby te wykształciły się głównie na piaskach i charakteryzują się niższą zasobnością w składniki pokarmowe oraz większą podatnością na degradację i przesuszenie. Są one powszechnie użytkowane rolniczo lub leśnie, przy czym ich potencjał produkcyjny jest wyraźnie niższy niż gleb brunatnych.

Gleby deluwialne (brunatne, czarne ziemie, glejowe i bielcowe deluwialne), gleby murszowe, gleby torfowo-glejowe oraz mady kwaśne – występują w bardzo niewielkich ilościach, często punktowo lub w wąskich pasmach u podnóży stoków i w dnach dolin. Każdy z tych typów zajmuje poniżej 1% powierzchni gminy, a najmniejszy udział mają gleby murszowe (Mp) – poniżej 0,01%.



Rycina 16. Rodzaje utworów podłoża, które tworzą poszczególne typy gleb terenu gminy Dygów. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.

Gleby organiczne powstały na torfach, murszach i osadach murszowomineralnych rzek. Gleby wykształcone na podłożu organicznym to gleby torfowe i murszowo-torfowe, podrzędnie gleby mułowo-torfowe oraz murszowo-mineralne i murszowate.

Tabela 6. Zestawienie typów gleb występujących na terenie gminy Dygów. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.

Symbol	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
Bk	gleby brunatne kwaśne	3735,25	29,07
A	gleby bielcowe i pseudobielcowe	3277,944	25,51
B	gleby brunatne właściwe	1193,392	9,29
D	czarne ziemie właściwe	698,3581	5,43
T	gleby torfowe i murszowo torfowe	379,1708	2,95
Dz	czarne ziemie zdegradowane	279,3693	2,17
F	mady	228,6822	1,78
G	gleby glejowe	217,2874	1,69
M	gleby murszowo mineralne i murszowate	187,2725	1,46

Symbol	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
E	gleby mułowo-torfowe	183,102	1,42
Dd	czarne ziemie deluwialne	104,1083	0,81
Bkd	gleby brunatne deluwialne	28,3773	0,22
FG	mady glejowe	15,9462	0,12
Dzd	czarne ziemie zdegradowane deluwialne	14,4146	0,11
Gd	gleby glejowe deluwialne	13,5754	0,11
Bd	gleby brunatne deluwialne	8,5358	0,07
Fb	mady kwaśne	3,0565	0,02
TG	gleby torfowo-glejowe	1,6552	0,01
Bw	gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne	1,6203	0,01
Ad	gleby bielcowe deluwialne	1,4986	0,01
Mp	gleby murszowe	0,3228	0,00
	bez określonego typu gleb	2276,9675	17,72

Tabela 7. Zestawienie typów gleb występujących na terenie gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.

Skrót	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
pgm	piasek gliniasty mocny	3570,115	27,78
pgmp	piasek gliniasty mocny pylasty	2088,689	16,25
pgl	piasek gliniasty lekki	1142,174	8,89
ps	piasek słabo gliniasty	801,6402	6,24
gl	głina lekka	695,3255	5,41
pglp	piasek gliniasty lekki pylasty	661,3355	5,15
plz	pył zwykły	381,6211	2,97
n	torf niski	361,7636	2,82
psp	piasek słabo gliniasty pylasty	246,1175	1,92
glp	głina lekka pylasta	213,7907	1,66
mt	mułowo-torfowe	183,102	1,42
pi	piasek ilasty	74,3069	0,58
pl	piasek luźny	56,3628	0,44
plp	piasek lekki pylasty	7,1655	0,06
żg	żwiry gliniaste	4,3278	0,03
ip	ił pylasty	3,5718	0,03
i	ił	3,4177	0,03
	bez określonego typu gleb	2355,0804	18,33

Na obszarze gminy Dygowo **nie występują użytki rolne najwyższych klas bonitacyjnych I i II**, co jest cechą typową dla obszarów młodogłacialnych Pomorza Środkowego. Strukturę gleb rolnych tworzą przede wszystkim gleby klas średnich, w tym dominujące **gleby klasy IV**, które zajmują największy udział w powierzchni użytków rolnych i stanowią podstawę lokalnej produkcji rolnej.

Grunty orne klas IIIa i IIIb stanowią łącznie około **23% użytków rolnych**, co odpowiada około **17,4% powierzchni całej gminy**. Są to gleby o stosunkowo wysokiej przydatności rolniczej, umożliwiające prowadzenie intensywnej produkcji roślinnej, w tym upraw zbóż, rzepaku oraz roślin pastewnych, przy zachowaniu właściwej kultury rolnej. **Użytki zielone klasy III** mają znacznie mniejszy udział – **łąki trwałe klasy III stanowią ok. 0,96% użytków rolnych (0,7% powierzchni gminy)**, natomiast **pastwiska trwałe klasy III – ok. 1,64% użytków rolnych (1,2% powierzchni gminy)**. Wskazuje to na przewagę gruntów ornych nad trwałymi użytkami zielonymi wśród gleb o lepszych parametrach bonitacyjnych.

Znaczącym elementem struktury użytkowania gruntów są również **tereny leśne**, które zajmują około **18,1% powierzchni gminy**, tj. **2331,40 ha**.

W kolejnej tabeli przedstawiono klasyfikację gleb rolnych na terenie gminy.

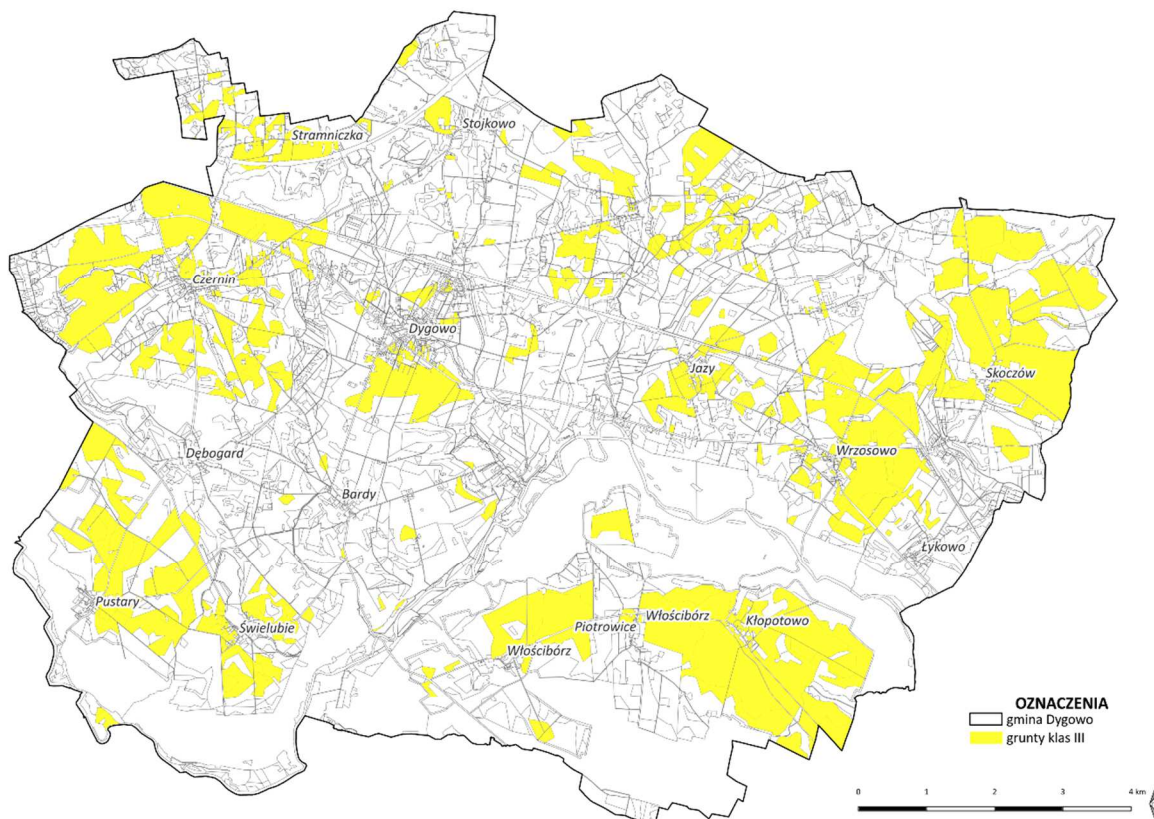
Tabela 8. Podział gruntów na podstawie klas bonitacyjnych na terenie Gminy Dygowa¹⁴

Klasa	Powierzchnia [ha]	Udział w %
I	0	0
II	0	0
IIIA	699,9	9,3
IIIB	1482,7	19,7
IVA	2812,5	37,3
IVB	1746,9	23,2
V	654,4	8,7
VI	140,5	1,9
VIz	0	0

Analiza przestrzennego rozmieszczenia gleb klasy III, przedstawionego na poniższej rycinie, wskazuje, że gleby te występują w formie rozległych, lecz wyraźnie rozproszonych kompleksów, a nie jednego zwartego obszaru. Największe ich koncentracje widoczne są:

- w **południowo-wschodniej części gminy**, w rejonie **Kłopotowa, Wrzosowa i Skoczowa**,
- w **północno-zachodniej części gminy**, w okolicach **Czernina, Pustar i Stramniczki**,
- miejscami w otoczeniu **Dygowa**, jednak częściej w formie mniejszych płątów, przerywanych zabudową i infrastrukturą.

¹⁴ Dane Starostwa Powiatowego w Kołobrzegu – stan na 31.12.2020



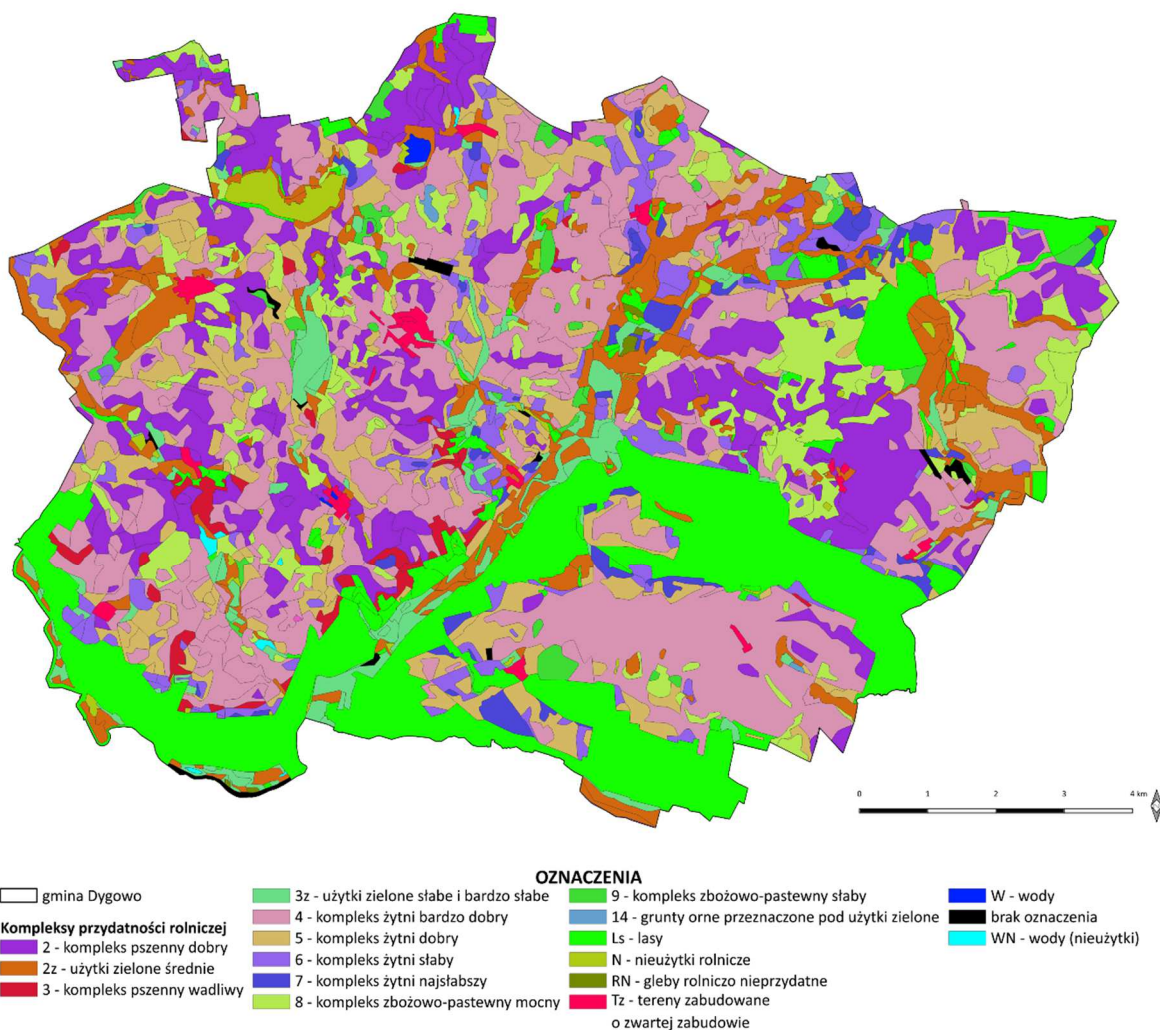
Rycina 17. Usytuowanie w gminie gleb klasy III. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowej Integracji Ewidencji Gruntów (KEIG).

➤ **Kompleksy przydatności rolniczej gleb**

Analiza mapy kompleksów rolniczo-glebowych wykazuje wyraźną dominację gleb o wysokim potencjale produkcyjnym. Rozkład głównych klas przedstawia się następująco (wartości procentowe odnoszą się do powierzchni gminy):

- kompleks żytni bardzo dobry (4) — 3 368,28 ha (26,21%),
- kompleks pszenno-dobry (2) — 1 895,38 ha (14,75%),
- kompleks żytni dobry (5) — 1 290,14 ha (10,04%).

Suma trzech wymienionych klas (kompleksy „pszenno-żytni” o wysokich i dobrych parametrach) wynosi 51,0% powierzchni gminy — ponad połowa gruntów rolnych ma zatem wysoką przydatność rolniczą.



Rycina 18. Kompleksy przydatności rolniczej gleb terenu gminy Dygowo. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.

Tabela 9. Podział gruntów wg kompleksów rolniczej przydatności gleb. Źródło: Opracowanie własne na podstawie map glebowo-rolniczych w skali 1:5000.

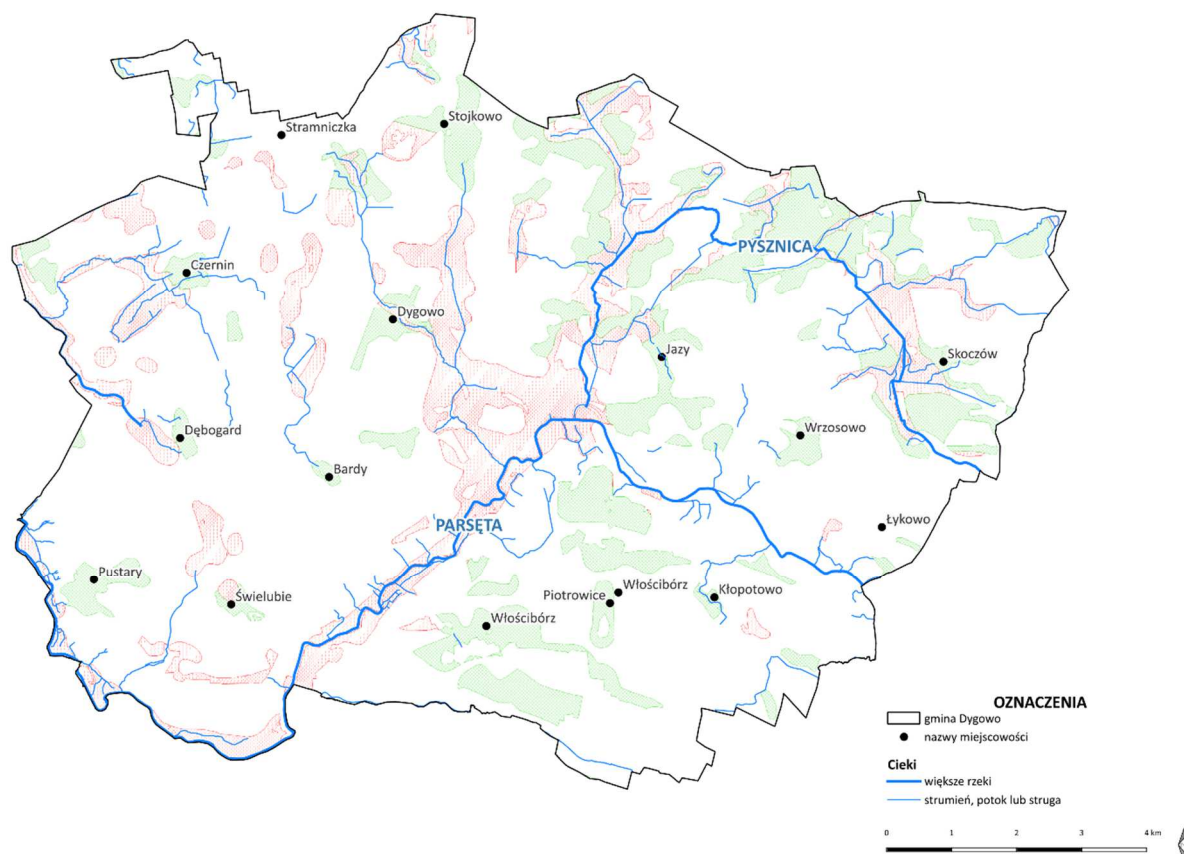
Symbol	Nazwa kompleksu rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
4	kompleks żytni bardzo dobry	3368,279	26,21
2	kompleks pszeniczny dobry	1895,379	14,75
5	kompleks żytni dobry	1290,144	10,04
2z	użytki zielone średnie	1093,357	8,51
8	kompleks zbożowo-pastewny mocny	951,3116	7,40
6	kompleks żytni słaby	585,9994	4,56
3z	użytki zielone słabe i bardzo słabe	451,4952	3,51
7	kompleks żytni najslabszy	247,9839	1,93
9	kompleks zbożowo-pastewny słaby	189,8571	1,48
3	kompleks pszeniczny wadliwy	165,1117	1,28
14	grunty orne przeznaczone pod użytki zielone	9,0509	0,07
Inne grunty na mapie glebowo-rolniczej:			
Ls	las	2276,383	17,72

Symbol	Nazwa kompleksu rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
N	nieużytki rolnicze	134,4185	1,05
Tz	tereny zabudowane	106,4913	0,83
-	brak oznaczenia	45,1571	0,35
W	wody	13,5784	0,11
WN	wody - nieużytki	13,3913	0,10
RN	gleby rolniczo nieprzydatne	12,519	0,10

- **Uwarunkowania budowlane**

Poniższy rysunek przedstawia fragment Mapy Geośrodowiskowej Polski pochodzącej z bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego Państwowego Instytutu Badawczego, Seryjne mapy geologiczne Polski w skali 1:50 000, arkusze: Gościno (79), Białogard (80) i Kołobrzeg (43). Wskazuje on uwarunkowania budowlane w granicach gminy Dygowo.

Za obszary o korzystnych warunkach dla budownictwa uznaje się te, na których występują grunty spoiste: zwarte, półzwarne i twardoplastyczne oraz grunty niespoiste średniozagęszczone i zagęszczone, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość występowania zwierciadła wody gruntowej przekracza 2 m od powierzchni terenu (Objaśnienia do mapy Geośrodowiskowej, 2005). Warunki niekorzystne dla budownictwa, występują na terenach, gdzie grunty są słabonośne (organiczne, spoiste w stanie miękkoplastycznym i plastycznym, zwietrzeliny gliniaste, niespoiste luźne), gdzie zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości mniejszej niż 2 m od powierzchni terenu.



Rycina 19. Warunki korzystne (kolor zielony) i warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo (kolor czerwony) w gminie Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy Geośrodowiskowej Polski.

2.2.5. Klimat

Według Prawdzica (1962) gmina Dygowo leży na pograniczu dwóch krain klimatycznych, tj. **Krainy I: Nadmorskiej określanej także jako Pobrzeża Kołobrzesckiego i Krainy II: Gryficko - Białogardzkiej.**

Kraina I - Nadmorska ciągnie się wzdłuż wybrzeża morskiego wąskim, kilkunastokilometrowym pasem. W obrębie tej krainy znajdują się niewielkie fragmenty północnej części gminy Dygowo. Kraina ta wyróżnia się klimatem typowo morskim. Charakteryzuje ją niska temperatura w okresie maj - lipiec i najmniejsza w dawnym województwie koszalińskim liczba dni gorących, jednocześnie najkrótsza i najpóźniej zaczynająca się zima, najmniejsza liczba dni z pokrywą śniegową, a największa z odwilżą, długi okres bez przymrozków, wreszcie najmniejsza średnia amplitudy dobowej. Bardzo skąpe w okresie V - VII opady stopniowo ulegają zwiększeniu intensywności w miarę oddalania się od morza.

Kraina II stanowi północno - wschodnie zakończenie krainy klimatycznej Gryficko - Nowogardzkiej, leżącej w granicach dawnego województwa szczecińskiego. Kraina II obejmuje swoim zasięgiem niziny moreny dennej m. in. w dorzeczu Parsęty, wzniesiony na poziomie 20 - 60 m n.p.m. Pod względem klimatycznym kraina ta stanowi przejście między łagodnym i stosunkowo skąpym w opady klimatem krainy nadmorskiej a surowszym, bardziej obfitującym w opady klimatem Pojezierza Zachodniopomorskiego. Zasadniczo warunki w Krainie II różnią się od warunków klimatycznych w Krainie I przede wszystkim zdecydowanie wyższą temperaturą, amplitudą dobową i wielkością opadów w okresie V - VII większą liczbą dni gorących, wyższym stopniem kontynentalizmu, wcześniejszym początkiem zimy oraz okresów gospodarczego, wegetacyjnego i dojrzewania, co rzutuje na wcześniejsze żniwa.

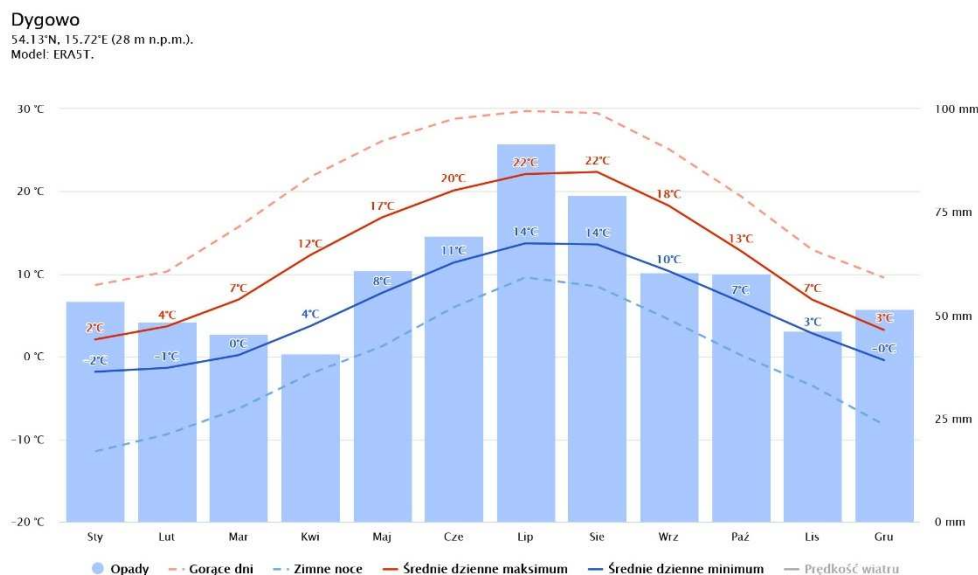
Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy Dygowo charakteryzują się klimatem morskim, łagodnym. Pomimo braku bezpośredniego dostępu do morza, Gmina leży w strefie oddziaływania morza Bałtyckiego. Według A. Wosia (1999) obszar Gminy leży w granicach regionów śródkowopomorskiego i śródkowonadmorskiego. W tym drugim regionie jest mniej dni przymrozkowych i mroźnych, a więcej dni ciepłych. Krócej (o około 30 dni) trwa tam okres termicznej zimy i również krótszy jest (o około 10 dni) okres termicznego lata. Częstsze są dni z opadem atmosferycznym. Nie notuje się występowania skrajnych typów pogody.

Do cech charakterystycznych klimatu na obszarze gminy Dygowo można zaliczyć stosunkowo łagodne zimy, opóźnione i chłodne wiosny, dość chłodne lata oraz długie, ciepłe jesienie. Średnia temperatura na obszarze wynosi 8,7°C, a średnie roczne opady kształtują się na poziomie około 627 mm. Najsuchszym miesiącem jest luty z opadami na poziomie ok. 30 mm, najbardziej wilgotny zaś jest lipiec z opadami rzędu 750-800 mm. Lipiec jest również najcieplejszym miesiącem, ze średnią temperaturą 18,8°C, styczeń zaś jest najzimniejszy: ze średnią temperaturą -2,3°C.

Na terenie gminy przeważają wiatry północno – wschodnie (wiosną) północne, północno – zachodnie (latem), południowo – zachodnie (jesienią), a ich średnia prędkość wynosi 5 m/s.

Na terenie Gminy Dygowo brak naturalnych przeszkód w postaci lasów i większych zadrzewień sprzyja ruchom powietrza. Lesistość Gminy jest niewielka. W przypadku silnych wiatrów występujących w okresie wczesnowiosennym nasila się zjawisko erozji eolicznej, prowadzącej do degradacji gleb. Przyspieszeniu ulega również proces parowania, co przy niedoborze opadów, jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym, gdyż prowadzi do przesuszania profilu glebowego.

Średnią temperaturę i średnią wartość opadów w poszczególnych miesiącach w roku dla miejscowości Dygowo przedstawia poniższa rycina.

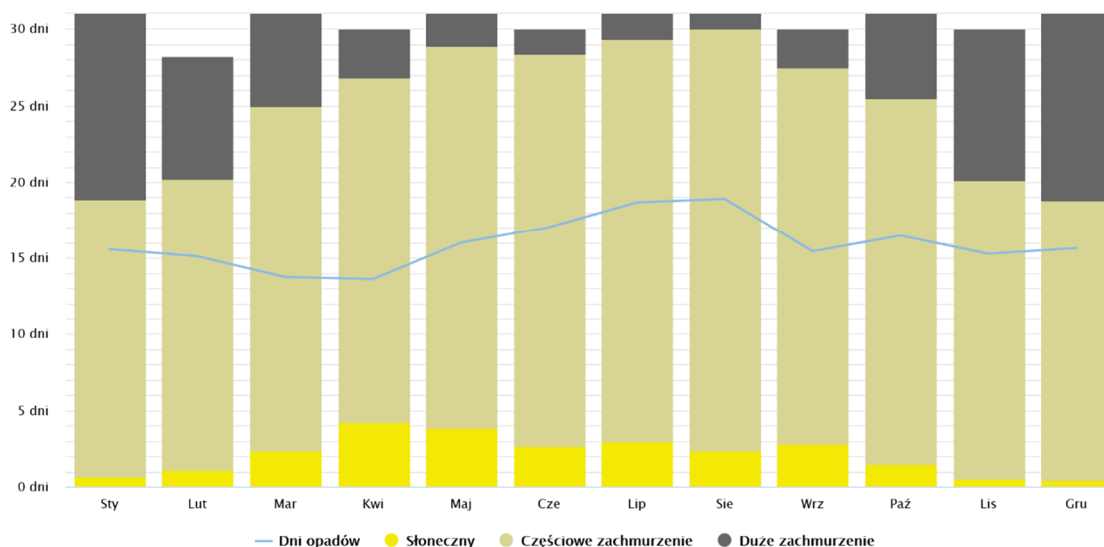


Rycina 20. Średnie temperatury i średnia wartość opadów w poszczególnych miesiącach w roku dla miejscowości Dygowo. Źródło: <https://www.meteoblue.com>

„Średnia maksymalna wartość dzienna” (czerwona linia ciągła) pokazuje maksymalną temperaturę przeciętnego dnia dla każdego miesiąca dla Dygowo. Podobnie „średnia minimalna wartość dzienna” (niebieska linia ciągła) pokazuje średnią minimalną temperaturę. Gorące dni i zimne noce (czerwone i niebieskie przerywane linie) pokazują średnią temperaturę najgorętszych dni i najzimniejszych nocy każdego miesiąca w ciągu ostatnich 30 lat.

Poniższy wykres przedstawia liczbę dni słonecznych w miesiącu, dni z częściowym zachmurzeniem, dni z dużym zachmurzeniem i opadami atmosferycznymi. Dni, gdy zachmurzenie wynosi mniej niż 20% uważa się za dni słoneczne, 20-80% zachmurzonego nieba określa się jako zachmurzenie częściowe i ponad 80%, jako zachmurzone duże.

Dygowo
54.13°N, 15.72°E (28 m n.p.m.).
Model: ERA5T.



Rycina 21. Dni o dużym zachmurzeniu, słoneczne i z opadami w poszczególnych miesiącach w roku dla miejscowości Dygowo. Źródło: <https://www.meteoblue.com>

W celu oceny **jakości powietrza** na terenie województwa zachodniopomorskiego wyznaczono 3 strefy:

- Aglomeracja Szczecińska (kod strefy: PL3201),
- Miasto Koszalin (kod strefy: PL3202),
- strefa zachodniopomorska (kod strefy: PL3203), do której należy analizowany obszar.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2024 poz. 870) tj.: w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji: SO₂, NO₂, CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2.5}, Pb w PM₁₀, As w PM₁₀, Cd w PM₁₀, Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀, oraz w ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: SO₂, tlenki azotu NO_x, O₃.

Wg Rocznej ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskich¹⁵, raport wojewódzki za rok 2024 na terenie gminy Dygowo nie znajdowały się stacje pomiarowe. Najbliższa z 12 ogółem funkcjonujących stacji na terenie województwa, zlokalizowana był w mieście Kołobrzeg przy ulicy Żółkiewskiego (kod strefy: PL3203). Statystyki stężeń dla gminy opracowano na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023.

¹⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

W roku 2024 w ocenie jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin na obszarze województwa zachodniopomorskiego nie wskazano stref w klasie C ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych.

3. WALORYZACJA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH GMINY

3.1. WALORYZACJA PRZYRODNICZA, W TYM KLASYFIKACJA OBSZARÓW GMINY POD WZGLĘDEM BIORÓŻNORODNOŚCI I STABILNOŚCI

3.1.1. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE OBSZARU Z JEGO SZERSZYM KONTEKSTEM

Zewnętrzne powiązania przyrodnicze gminy funkcjonują głównie poprzez dolinę Parsęty stanowiącej główny korytarz ekologiczny w gminie. Powiązania w kierunku północnym poprzez Kołobrzski Las i dolinę Malechowskiej Strugi oraz łąki na północ od Połomina. W kierunku wschodnim poprzez Strzepowski Las w północno-wschodniej części gminy oraz łąki w dolinie Pysznicy na południowy wschód od Skoczewka. Powiązania w kierunku zachodnim poprzez dolinę cieku ciągnącego się na północ od Dębogardu. W kierunku południowym poprzez rynnę Wietszyńską (Łosia).

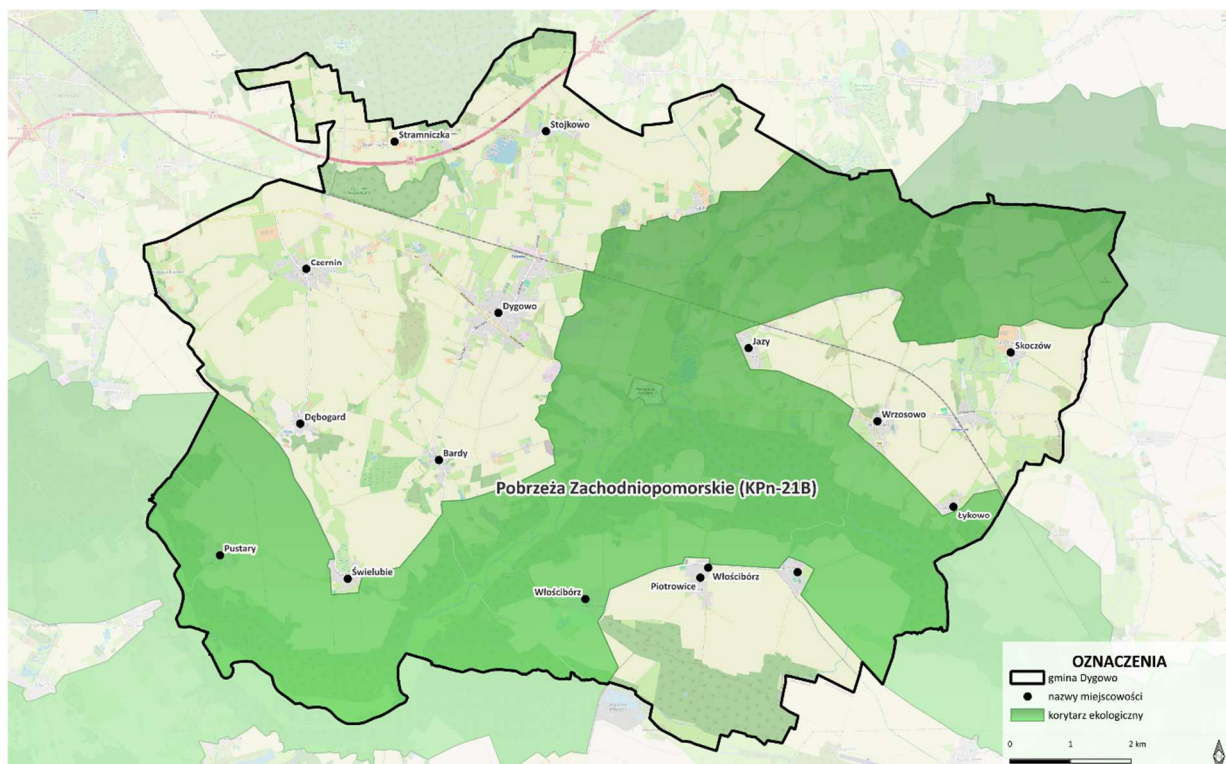
Za główny szkielet struktury przyrodniczej gminy Dygowo uznano pasy korytarzy ekologicznych i obszary o znaczeniu węzłowym dla środowiska przyrodniczego. Na główną strukturę składają się:

1. Dolina rzeki Parsęty oraz jej zbocza – na obszarze tym znajduje się większość cennych siedlisk występujących na terenie gminy Dygowo, które powinny być przedmiotem ochrony.
2. Doliny rzek Pysznicy, Olszynki, Bogucinki z cenną mozaiką siedlisk w postaci łąk, pastwisk, zarośli i zadrzewień oraz niewielkich kompleksów leśnych. Stanowią one lokalne korytarze ekologiczne (składające się z obszarów węzłowych w skali gminy) umożliwiające migrację.
3. Płaty wysoczyzny płaskiej i falistej użytkowanej rolniczo z oczkami wodnymi i zadrzewieniami śródpolnymi. Wielowiekowe wykorzystanie przez człowieka odcisnęło swe piętno kształtując krajobraz kulturowy pól uprawnych i jednostek osadniczych.
4. Podmokłe obniżenia, torfowiska, zadrzewienia i oczka wodne w obrębie wysoczyzny stanowiące enklawy przyrodnicze wpływające na bioróżnorodność obszaru, spełniające funkcje regulujące stosunki wodne.
5. Zbocza dolin i krawędzie wysoczyzny – stanowiące obszary potencjalnych procesów stokowych w przypadku niewłaściwego zagospodarowania.

Korytarz ekologiczny to zgodnie z *ustawą o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, ze zm.)*. obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Korytarz ekologiczny jest zatem drogą przepływu materii, energii i migracji organizmów. Pełni funkcję przewodząco-łącznikową (generująco-zbierającą). Rozróżniane są dwa typy korytarzy – **liniowe i pasowe**.

Istotną cechą korytarza są jego wymiary. Szerokość obszaru pełniącego rolę korytarza nie powinna być mniejsza niż 500 m, a korytarza rangi europejskiej powinna być kilkukilometrowej szerokości. Miejsca zwężenia powinny być uważane za obszary zwiększonego zagrożenia ich ciągłości. Cechą istotną jest także jego długość. Można przyjąć założenie, iż im dłuższy korytarz jest, tym efektywność jego funkcjonowania jest mniejsza. Warunki bytowania gatunków roślin i zwierząt w korytarzach są gorsze niż w obszarach węzłowych. Dzięki nim zachowana jest ciągłość procesów naturalnych zachodzących w fitocenozach, a także wzrasta bioróżnorodność.

Wg mapy korytarzy ekologicznych z 2005 r., uaktualnionej w 2012 r., **teren omawianej gminy znajduje się w obrębie korytarza ekologicznego Pobrzeża Zachodniopomorskie (KPn-21B)**¹⁶. Jego przebieg wyznaczają doliny rzeki Parsęty i Pysznicy.



Rycina 22. Sieć korytarzy ekologicznych o randze krajowej w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.korytarze.pl>

Na poziomie lokalnym rolę korytarzy ekologicznych pełnią wszystkie niewielkie ciekі, kanały i nieczynne drogi, łącznie z ukształtowanymi wzdłuż nich ciągami zadrzewień i zarośli. Korytarze te mają znaczenie dla niektórych gatunków bezkręgowców związanych ze środowiskami wodno-błotnymi, dla herpetofauny, awifauny oraz dla kilku gatunków ssaków. Roślinność na ich terenie ma charakter w dużym stopniu naturalny i nie stanowi barier dla przemieszczających się zwierząt. Warunkiem utrzymania tych korytarzy jest zachowanie naturalnego biegu rzek bez sztucznych barier w samym cieku jak i w całych dolinach rzecznych. W odniesieniu do dróg wymagane jest pozostawienie ciągów zarośli, oraz tzw. czyżni, wśród pól.

Najważniejszymi korytarzami o znaczeniu lokalnym w gminie Dygowo są:

- **dolina Pysznicy,**
- **dolina Olszynki,**
- **dolina Bogucinki.**

Poza mniej lub bardziej czytelnym układem korytarzy ekologicznych, na terenie gminy występuje sieć luźniejszych powiązań ekologicznych związana z obecnością ekstensywnie użytkowanych lub odłogowanych obszarów rolniczych, wysp leśnych, śródpolnych i śródleśnych zagłębień, różnego rodzaju zbiorników i torfowisk oraz obecnością zboczy i zadrzewień wzdłuż linii komunikacyjnych. Obszary te stanowią ostoję dla bogatego świata ptaków, owadów i innych zwierząt a także roślin. Łąki

¹⁶ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.

i pastwiska ze swą roślinnością i specyfiką gospodarowania są korytarzami dla niektórych grup zwierząt, natomiast grunty orne stanowią dla zwierząt teren o wiele trudniejszy do przebycia.

Na terenie gminy Dygowo nadal nie występują znaczące bariery ekologiczne o charakterze naturalnym — rzeźba terenu, w tym krawędzie wysoczyzny morenowej, pozostaje stosunkowo łagodna i nie stanowi istotnych ograniczeń dla migracji fauny. **Dominują natomiast bariery antropogeniczne, których znaczenie wzrosło w ciągu ostatnich dwóch dekad w wyniku rozwoju infrastruktury energetycznej i osadniczej.** Na obszarze gminy Dygowo w obrębie pradoliny pomorskiej oraz w dolinie Parsęty, do „wielkogabarytowych” barier uniemożliwiających migrację zwierząt należy zaliczyć:

- linie energetyczne przecinające tę pradolinę, jak i pozostałe doliny,
- farmy wiatrowe,
- wielkopowierzchniowe farmy fotowoltaiczne,
- punktowe miejsca stanowiące zagrożenie dla środowiska:
 - miejsca hodowli zwierząt,
 - wysypiska śmieci, zatwierdzone oraz nielegalne ("dzikie"),
- rozproszona zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, szczególnie wzdłuż dróg powiatowych, która ogranicza ciągłość korytarzy ekologicznych i prowadzi do fragmentacji siedlisk w krajobrazie rolniczym.

Do pozostałych barier ekologicznych można zaliczyć drogi oraz linię kolejową.

Bariery te stanowią przeszkodę podczas wędrówek niektórych gatunków bezkręgowców, ryb, płazów, gadów i ssaków.

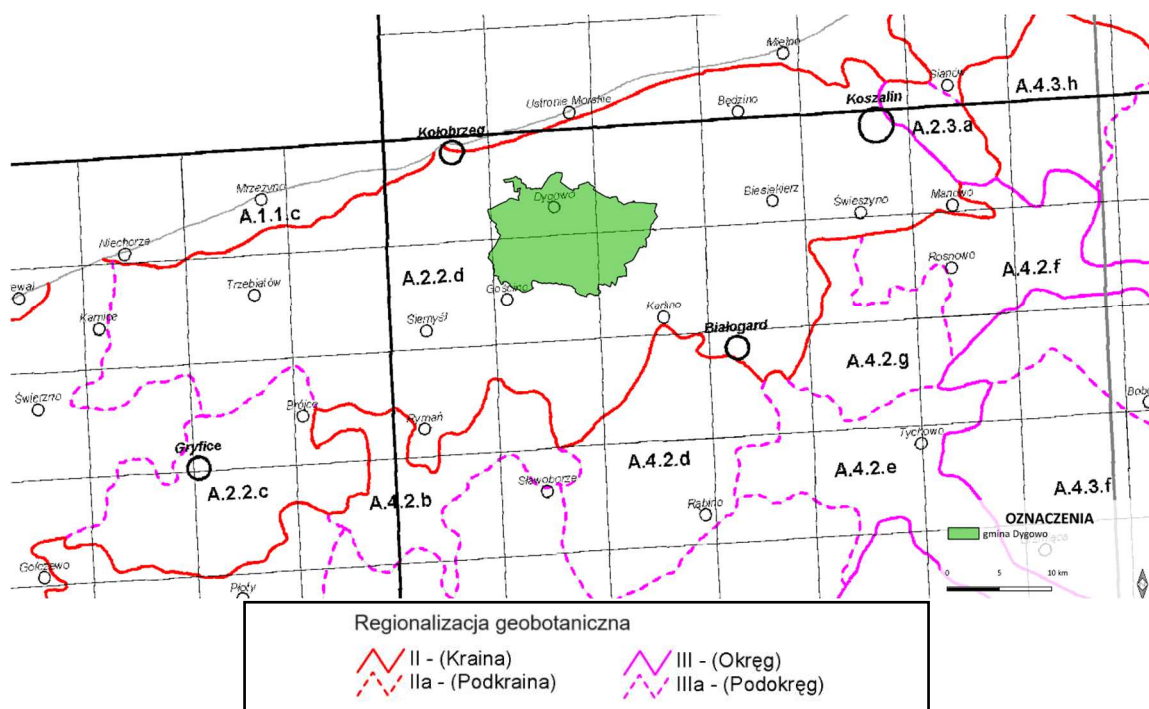
Na odcinkach dróg przecinających lasy, łąki i inne ważne dla fauny obszary dochodzi głównie do kolizji samochodów z płazami, jak i ssakami, m.in. jeżami, lisami, a także wydrami. Wiele zwierząt, głównie drobnych, ale czasem też większych ginie na torach kolejowych.

Ważnymi barierami ekologicznymi są obszary zabudowane, napowietrzne linie energetyczne (dla ptaków). Dla ryb takimi barierami są natomiast wadliwie zbudowane albo nieprawidłowo funkcjonujące śluzy i zapory. Pewnym rodzajem barier mogą być także zbyt wysokie stężenia substancji zawartych w wodzie, które przekraczają granice tolerancji w stosunku do określonych gatunków, np. dla ryb łososiowatych.

3.1.2. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE – REGIONALIZACJA PRZYRODNICZA

REGIONALIZACJA GEOBOTANICZNA

Regionalizacja geobotaniczna to zhierarchizowany, wedle określonych reguł, podział przestrzeni geograficznej dokonany ze względu na zróżnicowanie szaty roślinnej. Pod względem podziału na regiony geobotaniczne sporządzonego przez MATUSZKIEWICZ J.M., 2008, gmina Dygowo położona jest w Państwie **Holaktyka**, w podprowincji **Południowobałtyckiej**, w dziale **Pomorskim**, w krainie **Pobrzeża Południowobałtyckiego** w okręgu **Koszalińsko-Woliński** i podokręgu - **Trzebiatowsko-Koszalińskim** (A.2.2.d).



Rycina 23. Przebieg granic jednostek geobotanicznych Polski: krain, okręgów i podokręgów. Źródło: opracowanie własne na podstawie Regionalizacja geobotaniczna Polski IGI PAN, Warszawa, 2008

REGIONALIZACJA ZOOGEOGRAFICZNA

Zgodnie z regionalizacją zoogeograficzną wg Kostrowickiego A.S. obszar opracowania stanowi część następujących jednostek zoogeograficznych: państwo – **Holarktyka**, podpaństwo – **Palearktyka**, kraina – **Eurosyberyjska**, prowincja – **Nemoralna**, obszar – **Europejski**, region – **Środkowoeuropejski**, podregion – **Środkowy**, okręg – **Przymorski**.¹⁷

Okręg Przymorski nie ma charakterystycznych gatunków zwierząt. Występują tu gatunki typowe dla Polski niżowej. Obecność poszczególnych elementów faunistycznych wyznaczają siedliska. Tereny podmokłe warunkują występowanie m.in. płazów oraz ptaków wodno-błotnych, takich jak błotniak stawowy żuraw, samotnik. Obszary leśne umożliwiają występowanie np. ptaków drapieżnych (myszołowa, orlika krzykliwego) czy ssaków kopytnych (jeleń, sarna, dzik).

REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO-LEŚNA

Pod względem podziału przyrodniczo-leśnego wg Trampler T. gmina położona jest w krainie **Bałtyckiej**, dzielnicy **Pobrzeża Słowińskiego** w mezoregionie **Równiny Słupskiej** (4a).¹⁸

3.1.3. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE - SZATA ROŚLINNA

POTENCJALNA ROŚLINNOŚĆ NATURALNA GMINY I KRAJOBRAZ PIERWOTNY

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska. Zakłada się przy tym, że stan ten rozpoznaje się dla aktualnego zróżnicowania

¹⁷ Kostrowicki A.S. Regionalizacja zoogeograficzna. w: Atlas Rzeczypospolitej Polski. Mapa 43. 1. Główny Geodeta Kraju, Warszawa, 1995.

¹⁸ Trampler T., Kliczkowska A., Dmyterko E., Sierpińska M., Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych, PWRiL, Warszawa, 1990.

siedlisk, uwzględniając zmiany w siedliskach, jakie spowodowała dotychczasowa działalność człowieka. Skutkiem tego pojęcie „potencjalnej roślinności naturalnej” nie jest tożsame z pojęciem „roślinności pierwotnej”. Zakłada się także pominięcie czynnika czasu, koniecznego dla realizacji procesów sukcesyjnych w warunkach realnych. Z tych powodów „potencjalna roślinność naturalna” nie jest prognozowanym stanem roślinności w przyszłości, lecz opisuje aktualny potencjał biologiczny siedlisk.

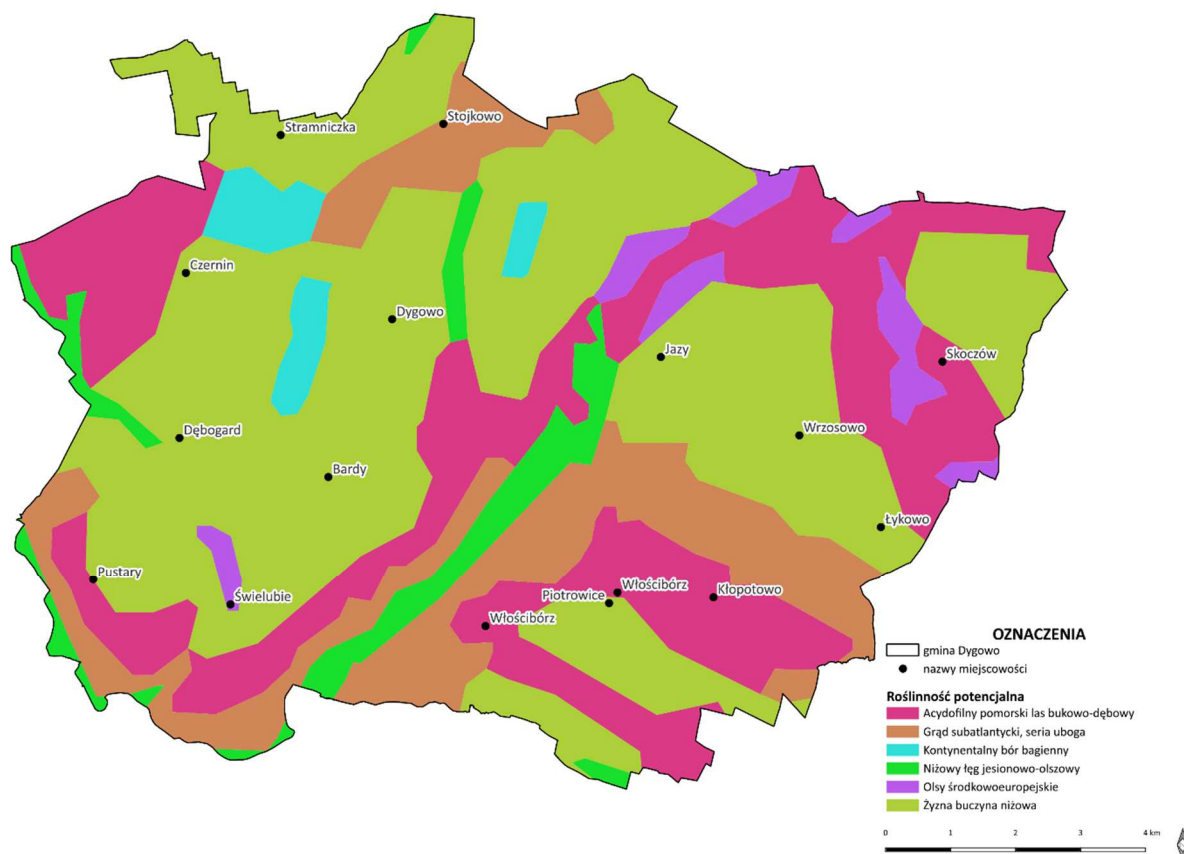
Potencjalną roślinność naturalną określa się na podstawie rozpoznania rzeczywistych zbiorowisk roślinnych tworzących tzw. „dynamiczne kręgi zbiorowisk roślinnych” oraz bezpośredniej i pośredniej analizy siedliska abiotycznego. Na tej drodze dedukuje się najbardziej prawdopodobny stan zbiorowiska finalnego naturalnej sukcesji, określanej jako „zbiorowisko potencjalne”. Zbiorowiska potencjalne identyfikowane są z jednostkami podziału typologicznego (najczęściej z zespołami czyli asocjacjami) rozpoznanymi fitosocjologicznie w danym regionie.¹⁹

Roślinność potencjalna gminy Dygowo została scharakteryzowana w opracowaniu pod red. MATUSZKIEWICZ W., FALIŃSKI J.B., KOSTROWICKI A.S., MATUSZKIEWICZ J.M., OLACZEK R., WOJTERSKI T., 1995, którzy przedstawili mapę prezentującą potencjalną roślinność naturalną Polski i Pomorza Pomorskiego. **Dla omawianego obszaru ustalono 8 typów zbiorowisk potencjalnej roślinności naturalnej, w tym:**

- dla blisko 50% powierzchni tej gminy, ze względu na zasobność gleb, jej skład wynikający z budowy i pochodzenia, potencjalną roślinnością jest żyzna buczyna niżowa (*Melico - Fagetum*).
- około 25% powierzchni gminy Dygowo stanowi acydofilny las bukowo - dębowy typu pomorskiego (*Fago - Quercetum petraeae*).
- około 20% powierzchni gminy to potencjalnie grądy subatlantyckie bukowo - dębowo - grabowe (*Stellario - Carpinetum*) postaci pomorskiej ubogiej.
- pozostałe 5% powierzchni gminy autorzy tego opracowania przypisali między innymi: siedliskom:
 - olsu środkowoeuropejskiego (*Carici elongatae - Alnetum sensu lato*),
 - łęgów olszowych i olszowo - jesionowych siedlisk wodnogruntowych, okresowo lekko zabagnionych (*Circae - Alnetum*),
 - kontynentalnego boru bagiennego (*Vaccinio uliginosi - Pinetum*), mszaru wysokotorfowiskowego (*Sphagnetalia magellanici*), wrzosowiska atlantyckiego (*Sphagno - Ericetalia*).

Układ poszczególnych wydzieleni roślinności potencjalnej Polski na terenie gminy Dygowo obrazuje poniższa rycina.

¹⁹ Jan Marek Matuszkiewicz, Potencjalna roślinność naturalna Polski, IGI PAN, Warszawa, 2008, aktual. 2023.



Rycina 24. Jednostki potencjalnej roślinności naturalnej Polski. Źródło: opracowanie własne na podstawie Matuszkiewicz J.M., 2008, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGI PAN, Warszawa.

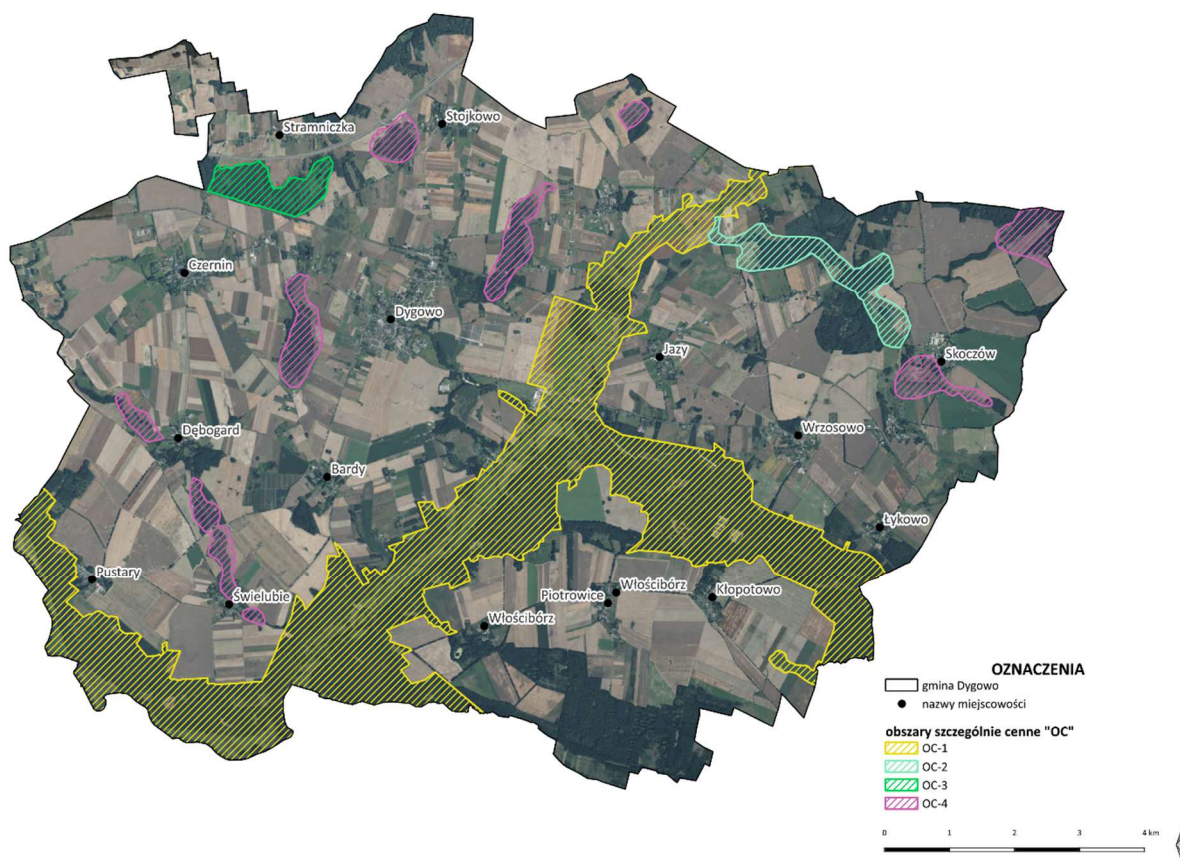
ROŚLINNOŚĆ RZECZYWISTA

Gmina Dygowo zachowuje mozaikowy krajobraz roślinny, w którym relikty zbiorowisk naturalnych — przede wszystkim torfowisk, łągów i starorzeczy — koncentrują się w dolinie Parsęty i dolinach jej dopływów (Pyszka, Olszyna, Bogucinka), podczas gdy obszary międzydolinne są silnie przekształcone przez rolnictwo. Z waloryzacji przyrodniczej gminy z 2002 r. wynika, że na terenie gminy występują: roślinność wodna i szuwarowa (*Lemnetea*, *Potamogetonetea*), źródlika (*Montio-Cardaminetea*), torfowiska (zarówno niskie jak i mszarne — *Oxycocco-Sphagnetes*, *Scheuchzerio-Caricetea*) oraz mozaika łąk i zarośli śródpolnych; w lasach przeważają bory sosnowe, buczyny i łęgi olszowo-jesionowe, a unikatowym obiektem jest torfowisko kopułowe Stramniczka z rzadkimi zespołami mszarnymi i gatunkami takimi jak wrzosiec bagienny czy rosiczka okrągłolistna. Rezerwat torfowiskowy „Stramniczka” (powierzchnia ok. 94,49 ha) został formalnie ustanowiony w 2007 roku i jest uznawany za kluczowy fragment torfowisk bałtyckich gmin, objęty ochroną czynną — jego ochrona łagodzi skutki wcześniejszej eksploatacji torfu i sprzyja sukcesji mszarnej oraz odtworzeniu borów bagiennych i brzezin bagiennych.

W poniższej tabeli przedstawiono uaktualnione dane z *Waloryzacji przyrodniczej gminy Dygowo z 2002 r.*, wskazując obszary szczególnie cenne, z punktu widzenia ochrony roślinności „OC”:

Symbol na mapie*	Krótką charakterystyką, sposób ochrony
OC-1	Dolina Parsęty. Duża dolina rzeczna wraz z jej strefą krawędziową, korytarz ekologiczny rangi krajowej. Obszar ten cechuje się dużymi walorami w zakresie występującej tu roślinności i flory, m. in. ze względu na całkowitą lesistość zboczy i dna doliny. Dominują tu drzewostany liściaste, w tym charakterystyczne dla dolin rzecznych, takie jak olsy i łęgi, a w wyższych partiach grądy i buczyny zbliżone charakterem do zbiorowisk buczyny pomorskiej, a także bory sosnowe.

Symbol na mapie*	Krótką charakterystyka, sposób ochrony
	Obszar jest objęty siecią obszarów Natura 2000 Dolina Parsęty PLH320007. Dorzecze Parsęty obejmuje szereg ważnych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Łącznie zidentyfikowano ich 25, tworzących mozaikę i pokrywających ponad 50% powierzchni obszaru. Często są to siedliska bardzo rzadkie bądź unikatowe w skali kraju i Europy. Wiele z nich jest ważnym biotopem dla cennej fauny, która podlega ochronie na podstawie konwencji międzynarodowych. Stwierdzono tu występowanie 11 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
OC-2	Dolina Pyski. Wilgotne łąki, na pewnym areale okresowo podtapiane.
OC-3	Rezerwat przyrody - torfowisko „Stramniczka”. Torfowisko wysokie kopułowe, gdzie występuje m. in. wrzosek bagienny, rosiczka okrągłolistna, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne, bażyna czarna.
OC-4	Torfowiska i lokalne obniżenia terenu stale lub okresowo pod wodą lub o znacznym stopniu uwilgotnienia. Obszary z rzadkimi gatunkami roślin, czasami chronionymi. Jednym z takich jest torfowisko koło Gąskowa, w którym jeszcze w latach 90 - tych występował wrzosek bagienny i rosiczka okrągłolistna.



Rycina 25. Obszary szczególnie cenne, z punktu widzenia ochrony roślinności „OC”

Tabela 10. Wykaz gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygów²⁰

Alfabetyczny spis:
azalia pontyjska, babka lancetowata, babka zwyczajna, bagno zwyczajne, barszcz Mantegazziego, barszcz zwyczajny, barwinek pospolity, bażyna czarna, berberys zwyczajny, bez czarny, bez koralowy, biedrzynek mniejszy, bluszcz pospolity, bluszcz kurdybanek, bniec biały, bniec czerwony, bobrek trójlistkowy, bodziszek błotny, bodziszek cuchnący, bodziszek drobny, bodziszek gołębi, bodziszek łąkowy, bodziszek pireński, borówka bagienna, borówka brusznicowa, borówka czarna, brodawnik jesienny, brzoza brodawkowata, brzoza omszona, buk zwyczajny, buk zwyczajny odm. czerwonozielonej, bukszpan zwyczajny, bukwica zwyczajna, bylica piołun, bylica polna, bylica pospolita, chaber bławatek, chaber driakiewnik, chaber łąkowy, chmiel zwyczajny, chrzan pospolity, cis pospolity, cykoria podróżnik, cyprysik groszkowy, cyprysnik

²⁰ uwzględniono wyniki inwentaryzacji flory w latach 2000/2002, wykonanych na potrzeby sporządzenia *Waloryzacji gminy Dygów...*

błotny, czartawa pospolita, czeremcha amerykańska, czeremcha zwyczajna, czereśnia dzika, czermień błotna, czosnacek pospolity, czworolist pospolity, czyściec błotny, czyściec leśny, daglezia zielona, dąb bezszypułkowy, dąb błotny, dąb czerwony, dąb szypułkowy, dąbrówka rozłogowa, drzączka średnia, dymnica pospolita, dziewanna pospolita, dzięgiel leśny, dzięgiel litwor nadbrzeżny, dziurawiec skrzydełkowany, dziurawiec zwyczajny, dzwonek brzoskwiniolistny, dzwonek okrągłolistny, dzwonek pokrzywolistny, farbownik lekarski, farbownik polny, fiołek błotny, fiołek leśny, fiołek polny, fiołek Rivina, fiołek trójbarwny, fiołek wonny, firletka poszarpana, gajowiec żółty, glistnik jaskółcze ziele, głowienka pospolita, głóg dwuszyjkowy, głóg jednoszyjkowy, gorczyca polna, gorczycznik pospolity, gorysz błotny, grab zwyczajny, grąźel żółty, groszek leśny, groszek łąkowy, grusza, gruszyca mniejsza, grzybenie białe, gwiazdnica gajowa, gwiazdnica pospolita, gwiazdnica wielokwiatowa, iglica pospolita, jabłoń domowa, jabłoń dzika, jałowiec pospolity, jarząb mączny, jarząb pospolity, jarząb szwedzki, jasioniec piaszkowy, jaskier jadowny, jaskier kosmaty, jaskier ostry, jaskier rozłogowy, jasnota biała, jasnota plamista, jasnota purpurowa, jasnota różowa, jastrun właściwy, jastrzębiec baldaszkowaty, jastrzębiec kosmaczek, jaśminowiec kaukaski, jemiola pospolita, jesion wyniosły, jeżyna krzewiasta, jeżyna popielica, jęczmień płonny, jodła pospolita, kalina koralowa, kapusta rzepak, karagana syberyjska, karbieniec pospolity, kasztanowiec czerwony, kasztanowiec zwyczajny, kielisznik zaroślowy, klon jawor, klon jesionolistny, klon polny, klon zwyczajny, kłosownica leśna, kłosówka miękka, kłosówka wełnista, kniec błotna, kocanki piaszkowe, kokoryczka wielokwiatowa, komonica zwyczajna, komosa biała, konieczyna biała, konieczyna łąkowa, konieczyna polna, konieczyna różnoogonkowa, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, konyza kanadyjska, kosaciec żółty, kosmatka owłosiona, kostrzewa czerwona, kostrzewa leśna, kostrzewa łąkowa, kostrzewa owcza, kozibród łąkowy, kozłek dwupienny, kozłek lekarski, kropidło wodne, kruszyna pospolita, krwawnica pospolita, krwawnik pospolity, kuklik pospolity, kuklik zwisty, kupkówka pospolita, kurzyślak polny, lepnica rozdęta, leszczyna pospolita, ligustr pospolity, lilak pospolity, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna, lnicia pospolita, lucerna nerkowata, łączeń baldaszkowy, łoboda rozłożysta, łoczyga pospolita, łopian mniejszy, łopian pajęczynowaty, łopian większy, łubin trwały, macierzanka zwyczajna, magnolia japońska, mahonia pospolita, mak lekarski, mak polny, mak wątpliwy, malina właściwa, manna jadalna, manna mielec, marchew zwyczajna, marek szerokolistny, maruna nadmorska bezwonna, marzanka wonna, mierzniak czarna, mietlica pospolita, mietlica rozłogowa, mięta nadwodna, miodunka ćma, miotła zbożowa, mlecz zwyczajny, mniszek pospolity, moczarka kanadyjska, modrzew, modrzew japoński, modrzewnica zwyczajna, mokradło olbrzymi, morwa biała, mózga trzcinowa, możlinek trójnerwowy, mydlnica lekarska, naparstnica purpurowa, narecznica krótkoostna, narecznica samcza, narecznica szerokolistna, nawłóć kanadyjska, nawłóć pospolita, nawłóć późna, niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek pospolity, niezapominajka błotna, niezapominajka polna, nostrzyk biały, nostrzyk żółty, oczeret jeziorny, okrzężnica bagienna, oliwnik wąskolistny, orlica pospolita, orlik pospolity, orzech włoski, oset kędzierzawy, osoka aleosowata, ostrożeń bezłodygowy, ostrożeń błotny, ostrożeń polny, ostrożeń warzywny, owsica omszona, pałka szerokolistna, paprotka zwyczajna, pasternak zwyczajny, perłówka jednokwiatowa, perz właściwy, piaskowiec macierzankowy, pieprzyc gruzowa, pięciornik gęsi, pięciornik kurze ziele, pięciornik rozłogowy, pięciornik srebrny, piżmaczek wiosenny, platan klonolistny, pływacz pośredni, podagrycznik pospolity, podbiał pospolity, pokrzywa zwyczajna, pokrzywa żegawka, popłoch pospolity, porzeczka agrest, porzeczka czarna, porzeczka zwyczajna, potocznic wąskolistny, powój polny, poziwnik dwudzielny, poziwnik szorstki, poziomka pospolita, prosownica rozpięchła, przegorzan kulisty, przelot pospolity, przetacznik bluszczowy, przetacznik bobowiczek, przetacznik leśny, przetacznik macierzankowy, przetacznik ożankowy, przetacznik perski, przetacznik polny, przylaszczka pospolita, przymiotno ostre, przytulia błotna, przytulia czepna, przytulia pospolita, przytulia wonna, psianka słodkogórz, pszeniec zwyczajny, pylenie pospolity, rajgras wyniosły, rdest łagodny, rdest ostrogórski, rdest ptasi, rdest węzownik, rdest ziemnowodny, rdestnica kędzierzawa, rdestnica pływająca, rdestówka powojowata, rezeda żółta, robinia akacjowa, rogatek sztywny, rogownica polna, rogownica pospolita, rokitnik zwyczajny, rosiczka okrągłolistna, rozchodnik ostry, rozchodnik wielki, róża dzika, róża pomarszczona, rukiew wodna, rumian polny, rumian żółty, rumianek bezpromieniowy, rumianek pospolity, rutewka orlikolistna, rutewka żółta, rzepicha błotna, rzepicha ziemnowodna, rzepik pospolity, rzeżucha gorzka, rzeżucha łąkowa, rzęsa drobna, rzęsa trójrowkowa, rzęśl długoszyjkowa, rzodkiew świrzepa, rzodkiewnik pospolity, sadziec konopiasty, sałata kompasowa, sałatnik leśny, siedmiopalecznik błotny, siódmaczek leśny, sit chudy, sit członowaty, sit dwudzielny, sit rozpięchły, sit siny, sit ściśniony, sitowie leśne, skrytek polny, skrzyp bagienny, skrzyp błotny, skrzyp polny, skrzyp zimowy, słonecznik bulwiasty, słonecznik zwyczajny, sosna wejmutka, sosna zwyczajna, spirodela wielokorzeniowa, sporek polny, starzec Jakubek, starzec lepki, starzec wiosenny, starzec zwyczajny, stokłosa bezostna, stokłosa dachowa, stokłosa płonna, stokrotka pospolita, stołosa miękka, strzałka wodna, stulicha psia, stulisz lekarski, sumak octowiec,

szafirek drobnokwiatowy, szaktak pospolity, szarłat szorstki, szczaw domowy, szczaw kędzierzawy, szczaw lancetowaty, szczaw polny, szczaw zwyczajny, szczawik zajęczy, szczew gajowy, szczytlika siwa, szczyr trwały, ślaz dziki, ślaz zaniedbany, śledziennica skrętolistna, śliwa domowa, śliwa tarnina, śmiatek darniowy, śmiatek pogięty, śnieguliczka biała, śnieżyczka przebiśnieg, świerk ajański, świerk kłujący, świerk pospolity, świerk sitkajski, świerżbek gajowy, świerzbica polna, tarczycza pospolita, tasznik pospolity, tobołki polne, tojeść pospolita, tojeść rozesłana, tomka wonna, topola biała, topola czarna, topola kanadyjska, topola osika, trędownik bulwiasty, trybula leśna, trzcina pospolita, trzcinnik lancetowaty, trzcinnik leśny, trzcinnik piaskowy, trzcinnik prosty, trzęslica modra, trzmielina zwyczajna, turzyca bagienna, turzyca błotna, turzyca brzegowa, turzyca długokłosa, turzyca leśna, turzyca nibyciborowata, turzyca owłosiona, turzyca piaskowa, turzyca pigułkowata, turzyca prosowa, turzyca rzadkokłosa, turzyca sztywna, turzyca zajęcza, turzyca zaostrzona, tymotka łąkowa, uczepek trójlistkowy, uczepek zwisły, wąkrota zwyczajna, wełnianka pochwowata, wełnianka wąskolistna, wiąz pospolity, wiąz szypułkowy, wiązówka błotna, wiciokrzew pomorski, wiciokrzew przewiercień, wiechlina błotna, wiechlina gajowa, wiechlina łąkowa, wiechlina roczna, wiechlina zwyczajna, wierzba biała, wierzba iwa, wierzba krucha, wierzba rokita, wierzba szara, wierzba trójpręcikowa, wierzba uszata, wierzba wiciowa, wierzbownica błotna, wierzbówka kiprzyca, wiesiołek dwuletni, wietlica samicza, wilczomlec obrotny, wilczomlec sosnka, wilżyna bezbronna, wiosnówka pospolita, wiśnia pospolita, włosienicznik rzeczny, wrotycz pospolity, wrzos zwyczajny, wrzosiec bagienny, wyczyniec kolankowy, wyczyniec łąkowy, wyka drobnokwiatowa, wyka kosmata, wyka płotowa, wyka ptasia, wyka siewna, wywłócznik kłosowy, zawciąg pospolity, zawilec gajowy, zawilec żółty, ziarnopłon wiosenny, złoć żółta, złotokap zwyczajny, żabieniec babka wodna, żabiściek pływający, żankiel zwyczajny, żarnowiec miotlasty, żmijowiec zwyczajny, żółtlica drobnokwiatowa, żurawina błotna, życica trwała, żywokost lekarski, żywotnik wschodni, żywotnik zachodni.

Wnioski i rekomendacje wynikające z porównania waloryzacji 2002 r. z aktualnymi danymi:

Mozaikowy charakter roślinności gminy Dygowo, zachowany dzięki obecności rozległych dolin rzecznych Parsęty, Pyszki, Olszynki i Bogucinki oraz występowaniu torfowisk, łęgów, borów sosnowych i buczyn, wymaga podejścia planistycznego opartego na ochronie ciągłości ekologicznej i minimalizacji presji antropogenicznej. W świetle danych z waloryzacji przyrodniczej z 2002 r. oraz aktualnych informacji o siedliskach Natura 2000 i rezerwacie torfowiskowym „Stramniczka”, kluczowe znaczenie ma utrzymanie naturalnych ekosystemów wodno-torfowiskowych oraz cennych lasów dolinnych, które pełnią funkcję krajowych i regionalnych korytarzy ekologicznych. Niezbędne jest również przeciwdziałanie postępującej fragmentacji krajobrazu rolniczego oraz ograniczenie odpływu biogenów z gruntów ornych do wód powierzchniowych.

Rekomendacje:

- 2) zachować i poszerzać obszary torfowiskowe i olsów** (Stramniczka i przyległe enklawy) jako priorytet ochrony in situ oraz wykluczyć spod zabudowy tereny sąsiadujące;
- 3) prowadzić renaturyzację dolin rzecznych** (Parsęta, Pyszka, Olszynka, Bogucinka) — zmniejszanie melioracji i przywracanie naturalnych procesów hydrologicznych podniesie odporność siedlisk na suszę i eutrofizację;
- 4) kształtować zabudowę zgodnie z uwarunkowaniami siedlisk przyrodniczych**, tj. lokalizować nową zabudowę poza strefami podmokłymi, torfowiskami oraz terenami o naturalnie wysokiej retencji oraz wprowadzić zakaz zabudowy w obszarach dopływów Parsęty;
- 5) stosować praktyki rolnicze ograniczające spływ biogenów** oraz tworzyć buforowe pasy szuwarów i zadrzewień śródpolnych, które będą pełnić funkcje filtrujące i korytarzy ekologicznych;
- 6) systematycznie monitorować zmiany fitocenotyczne** — szczególnie na torfowiskach mszarnych i w starorzeczach — aby weryfikować skuteczność działań ochronnych.

➤ Siedliska przyrodnicze

W wyniku przeprowadzania prac terenowych na terenie gminy zostały zinwentaryzowane siedliska przyrodnicze wymagające ochrony w formie wyznaczania obszarów Natura 2000. Pod pojęciem **siedlisko przyrodnicze** rozumie się pojęcie używane w terminologii prawnej Unii Europejskiej w związku z programem Natura 2000. Wprowadzone zostało w celu identyfikacji obszarów lądowych lub wodnych o określonych cechach środowiska przyrodniczego, wyodrębnianych w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne. Termin ten nawiązuje do biogeocenozy albo ekosystemu (zob. struktura ekosystemu) obejmując postaci lub fragmenty tych układów identyfikowane zwykle przez określone zbiorowiska roślinne lub warunki geograficzno-ekologiczne. Nie należy mylić tego terminu z definicją siedliska stosowaną w biologii i ekologii oraz z typologią siedlisk leśnych stosowaną w leśnictwie.

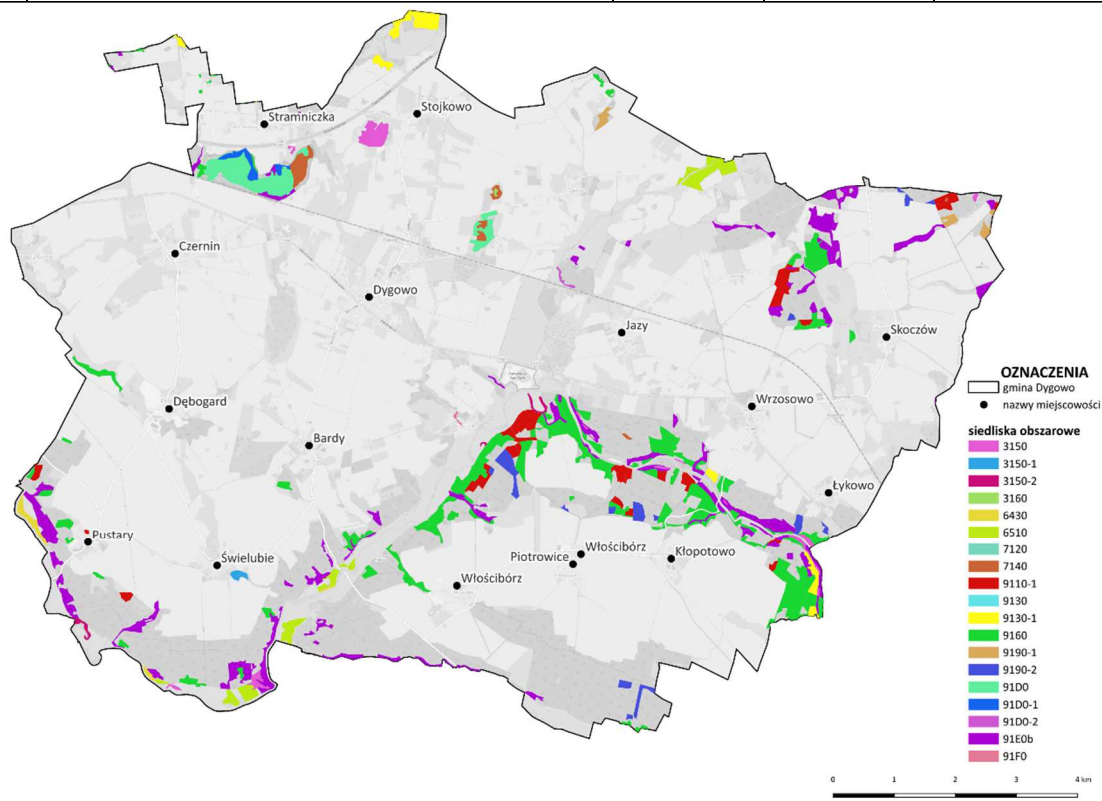
Dyrektywa siedliskowa wymienia typy europejskich siedlisk przyrodniczych, które są zagrożone wyginięciem w Europie i zobowiązuje państwa Unii Europejskiej do ich ochrony w obszarach Natura 2000. W Polsce zakaz "podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych" w obszarach Natura 2000 zapisany został w art. 33 ustawy o ochronie przyrody. Zakaz nie obowiązuje tylko w określonych sytuacjach i pod określonymi w ustawie wyjątkami. Zakres koniecznych działań ochronnych określa plan ochrony obszaru Natura 2000.

Siedliska te pokrywają się z rodzajami siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1713). Inwentaryzowane były zarówno siedliska liniowe jak i punktowe. Wykaz wszystkich zinwentaryzowanych siedlisk przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym. Lokalizację **siedlisk przyrodniczych objęte ochroną prawną** przedstawiono także na poniższych rycinach.

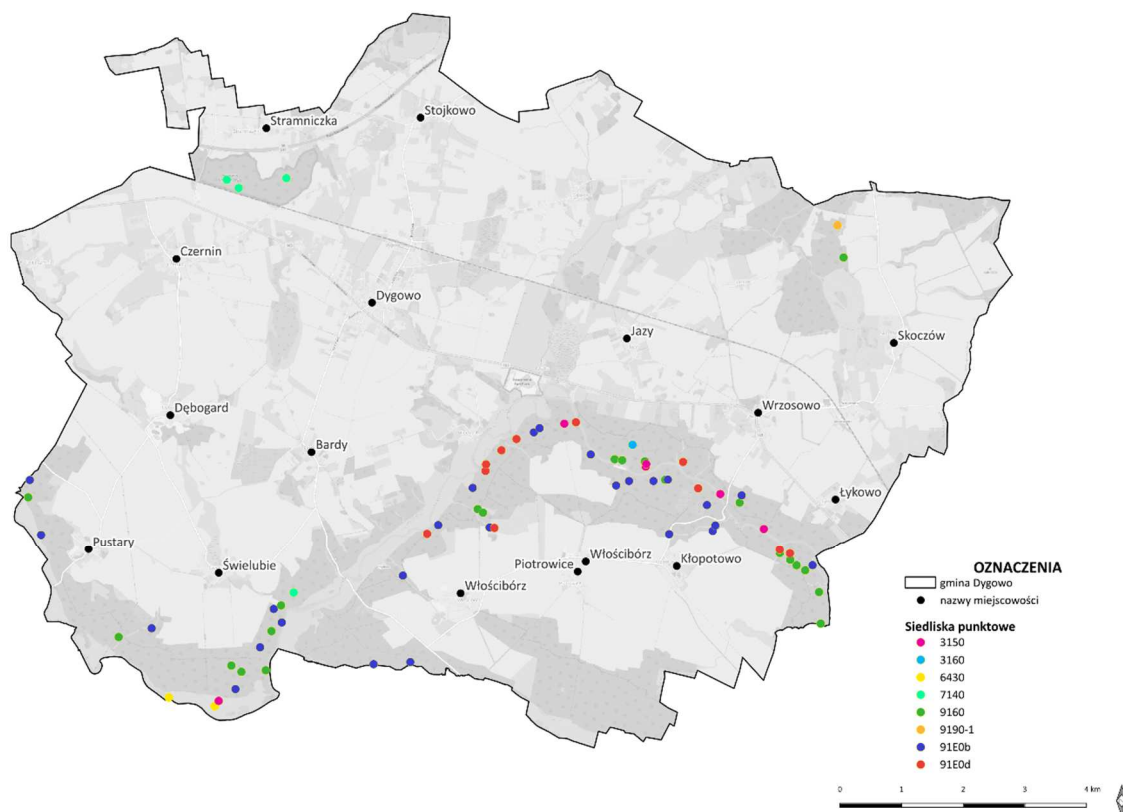
Tabela 11. Wykaz i opis siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy Dygowo

Lp.	Nazwa siedliska	Kod siedliska	Stan zachowania	Powierzchnia [ha]
1.	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>	3150	B, C	30,17
2.	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150-1	C	3,2
3.	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150-2	A	6,05
4.	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3160	A, C	2,5
5.	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	6430	C	9,6
6.	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	6510	B, C	46,9
7.	Torfowiska wysokie zdegradowane zdolne do regeneracji	7120	B	21,82
8.	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	A, B, C	19,21
9.	Kwaśna buczyna niżowa	9110-1	B, C	73,94
10.	Żyzne buczyny	9130	B	0,01
11.	Żyzna buczyna niżowa	9130-1	B, C	33,18
12.	Grąd subatlantycki	9160	B, C	287,61
13.	Acydofilny las brzoźowo-dębowy	9190-1	B, C	11,33
14.	Śródładowe kwaśne dąbrowy	9190-2	B, C	34,97
15.	Bory i lasy bagienne	91D0	B, C	112,5

Lp.	Nazwa siedliska	Kod siedliska	Stan zachowania	Powierzchnia [ha]
16.	Brzezina bagienna	91D0-1	B, C	10,46
17.	Sosnowy bór bagienny	91D0-2	C	1,81
18.	Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe, jesionowe	91E0b	B, C	224,92
19.	Łęgowe lasy dębowo wiązowo jesionowe	91F0	B	0,82



Rycina 26. Siedliska przyrodnicze obszarowe znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacji Przyrodniczej Woj. Zachodniopomorskiego, BKP, 2011 r., - wersja RDOŚ Szczecin 2024 r.



Rycina 27. Siedliska przyrodnicze punktowe znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacji Przyrodniczej Woj. Zachodniopomorskiego, BKP, 2011 r., - wersja RDOŚ Szczecin 2024 r.

3.1.4. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE - FAUNA

Gmina Dygowo wyróżnia się ciekawą i relatywnie bogatą fauną kręgowców, co potwierdzają zarówno dane z waloryzacji przyrodniczej (2002), jak i nowszych opracowań. W ramach pierwszego opracowania stwierdzono **194 gatunki kręgowców**, w tym 27 gatunków ryb, 7 płazów, 4 gady, co najmniej 106 gatunków ptaków lęgowych (oraz 21 okresowo przebywających) i 29 gatunków ssaków. Obszary szczególnie cenne dla fauny gminy to m.in.: dolina Parsęty, dolina Pyszki, jezioro Stojkowo, torfowisko Stramniczka oraz mokre obniżenia wodne i większe kompleksy leśne poza doliną Parsęty.

Na terenie obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty” (PLH 320007) występują liczne chronione **gatunki kręgowców**: wśród ptaków lęgowych wymienia się m.in. bociana białego, błotniaka łąkowego i stawowego, kanię rudą, derkacza, żurawia, gąsiorka, zimorodka, dzięcioła czarnego czy muchołówkę małą. Z siedlisk przyrodniczych chronionych na mocy Dyrektywy Siedliskowej są tu m.in. podmokłe łąki, kwaśne buczyny oraz suboceaniczne grądy grabowe. Natomiast z gatunków kręgowców w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej znalazły się m.in. głowacz białopłetwy, strzebla potokowa, wydra oraz padalec. W Załączniku IV — gatunki wymagające ścisłej ochrony — figuruje m.in. żaba moczarowa, ropucha zielona, żaba jeziorkowa, jaszczurka zwinka, jak również nietoperze (gacek wielkouch, borowiec wielki) i wydra.

Szczególne znaczenie dla fauny ma **rezerwat Stramniczka**, w którym notuje się m.in. traszki zwyczajne, ropuchy szare, żaby moczarowe i jeziorkowe, zaskrońce oraz padalce, a także łęg żurawi, słońek i obecność dzików²¹.

²¹ https://ug.dygowo.pl/strona-3343-rezerwat_stramniczka.html

Aktualne dokumenty planistyczne (m.in. Program Ochrony Środowiska, Studium Gminy Dygowo) kontynuują akcentowanie wartości tych terenów: podkreślają, że mozaika łąk, pastwisk, lasów i torfowisk stwarza korzystne warunki dla różnorodnej fauny, a także wskazują na potrzebę utrzymania i poprawy stanu siedlisk wodnych i bagiennych.

Wykaz kręgowców stwierdzonych w gminie Dygowo lub też, dla których istnieją informacje o występowaniu na podstawie Inwentaryzacji prowadzonej w latach 2000/2001, uaktualnionej danymi pochodzącymi z rocznych monitoringów prowadzonych dla planowanej inwestycji pn. Farma wiatrowa „Piotrowice” i „Skoczów” w 2024 roku.

Tabela 12. Wykaz gatunków minogów i ryb stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo

Alfabetyczny spis:
certa, cierniczek, ciernik, głowacz białopłetwy, jaź, jelec, karaś srebrzysty, kleń, kietb, koza (kózka), krąp, leszcz, lin, lipień, miętus, minóg rzeczny, okoń, płoć, pstrąg potokowy, pstrąg tęczy, sandacz, słonecznica, strzebla potokowa, szczupak, śliz, troć wędrowna, węgorz, łoś

Tabela 13. Wykaz gatunków płazów i gadów stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo

Alfabetyczny spis:
kumak nizinny, ropucha szara, ropucha zielona, traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, żaba jeziorkowa, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba wodna
gniewosz plamisty, jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata

Tabela 14. Wykaz gatunków ptaków stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo

Alfabetyczny spis:
bielik, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian biały, bogatka, brodziec piskliwy, brodziec samotny, czajka, czapla siwa, czeczotka, cierniówka, czernica, czyż, czarnogłówka, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł zielony, dzięciołek, dymówka, derkacz, drozd śpiewak, drożdżik, dziwonia, dzwonec, fulmar, gajówka, gągoł, gęgawa, gęś białoczelna, gęś tundrowa, gęś zbożowa, gąsiorek, gil, głowienka, grzywacz, grubodziób, kuropatwa, kormoran, jerzyk, jastrząb, jer, kaczenie, kapturka, kania czarna, kania ruda, kawka, kobuz, kokoszka wodna, kos, kowalik, kopciuszek, kormoran, krętogłów, krogulec, kruk, krzyżówka, kukutka, kulczyk, ksyk, kwiczoł, lerka, łabędź niemy, łabędź krzykliwy, łyska, makolągwa, mazurek, mewa pospolita, mewa srebrzysta, mewa śmieszka, modraszka, muchołówka mała, muchołówka szara, mysikrólik, myszołów, myszołów włochaty, nur czarnoszyi, nur rdzawoszyi, nurogęś, oknówka, orlik krzykliwy, paszkoć, paszkoć, piecuszek, pierwiosnek, piegża, perkoz, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, pleszka, pliszka górską, pliszka siwa, pliszka żółta, podgorzałka, podróżniczek, pokląska, pokrzewka ogrodowa, pokrzywnica, potrzos, potrzyszcz, przepiórka, pustułka, puszczyk, raniuszek, remiz, rudzik, sierpówka, samotnik, siniak, sieweczka rzeczna, siewka złota, sikora uboga, skowronek polny, słonka, słowik rdzawy, sowa uszata, sowa błotna, srokosz, sójka, sroka, srokosz, strumieniówka, strzyż, szczygieł, śnieguła, świergotek drzewny, świergotek łąkowy, świstunka, świerszczak, szpak, trzcinniczek, trznadel, turkawka, wilga, wrona, wróbel, zaganiacz, zimorodek, zięba, żuraw

Tabela 15. Wykaz gatunków ssaków stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji w gminie Dygowo

Alfabetyczny spis:
borsuk, borowiec leśny, borowiec wielki, dzik, gacek wielkouch, gronostaj, jenot, jelen europejski, jeź, karczownik, karlik drobny, karlik mały, karlik większy, kuna domowa, kuna leśna, kret europejski, lis, łasica, mysz, mroczek późny, mroczek posrebrzany, nornica ruda, nornik zwyczajny, orzesznica, piżmak, popielica, ryjówka aksamitna, sarna, szczur wędrowny, wiewiórka, wydra, zając szarak

4. PRAWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

4.1. ISTNIEJĄCE W GMINIE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Zgodnie z *ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, ze zm.) środowisko przyrodnicze to krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami. Na terenie gminy Dygowo powołano kilka powierzchniowych form ochrony przyrody oraz kilkadziesiąt obiektów w postaci pomników przyrody. Istnieją także obiekty i obszary objęte ochroną oraz strefy chronione na podstawie odrębnych, niż ustawa o ochronie przyrody.

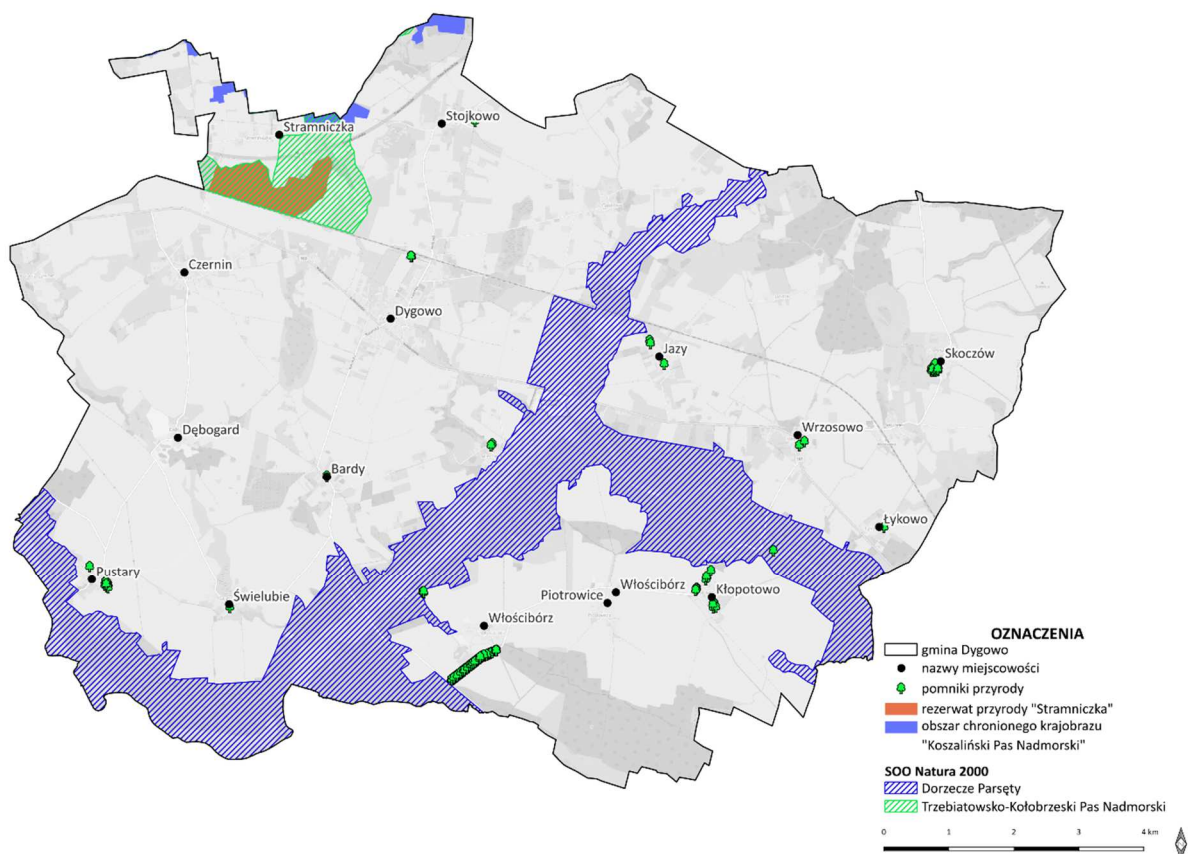
Północno-zachodnia niewielka część gminy Dygowo leży w obrębie rozległego **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski”** — pasma nadmorskiego ustanowionego w 1975 r., obejmującego wydmy, lasy nadmorskie i fragmenty łąk halofilnych na odcinku od Dźwierzyna po Wicie; granica tego obszaru na terenie gminy przebiega w rejonie kompleksu „Lasu Kołobrzieskiego” na pograniczu z gminą Ustronie Morskie, co powoduje że północne fragmenty gminy podlegają dodatkowym ograniczeniom i zasadom ochrony krajobrazu. Część terytorium gminy wchodzi w skład sieci Natura 2000:

- specjalny obszar ochrony siedlisk **„Trzebiatowsko-Kołobrzieski Pas Nadmorski” PLH320017**, chroniącego typowe dla południowego brzegu Bałtyku siedliska przybrzeżne i nadmorskie formy roślinności,
- specjalny obszar ochrony siedlisk **„Dorzecze Parsęty” PLH320007**, obejmującego dolinę Parsęty i jej dopływy, ważną z punktu widzenia ochrony łąk wilgotnych, łągów i siedlisk rzecznych.

Na poziomie lokalnym kluczowym obszarem chronionym jest **rezerwat przyrody „Stramniczka”** - torfowiskowy rezerwat o powierzchni 94,49 ha ustanowiony w 2007 r., którego celem jest zachowanie kopułowego torfowiska typu bałtyckiego wraz z rzadkimi mszarami wrzoścowymi i borami bagiennymi; rezerwat leży bezpośrednio w obrębie administracyjnym gminy i jest jednocześnie częścią obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzieski Pas Nadmorski” PLH320017. Ponadto, na terenie gminy występują liczne **pomniki przyrody** (wyróżniane rozporządzeniami i uchwałami lokalnymi oraz ewidencjonowane przez Nadleśnictwo Gościno), w tym okazałe dęby, daglezie i skupienia żywotników, które pełnią funkcję lokalnych punktów przyrodniczych i mają znaczenie edukacyjne oraz krajobrazowe.

Tabela 16. Wykaz obszarowych form ochrony przyrody, wraz z powierzchniami które zajmują w gminie Dygowo

Nazwa obszaru chronionego	Kod obszaru	Powierzchnia w granicach gminy
		[ha]
Rezerwat		
Stramniczka	PL.ZIPOP.1393.RP.1487	94,43
Obszar Chronionego Krajobrazu		
Koszaliński Pas Nadmorski	PL.ZIPOP.1393.OCHK.14	45,94
Obszar Natura 2000 (dyrektywa siedliskowa)		
Dorzecze Parsęty	PLH320007	2242,79
Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski	PLH320017	257,80



Rycina 28. Obszary i obiekty chronione znajdujące się w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

4.1.1. REZERWAT PRZYRODY „STRAMNICZKA”

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

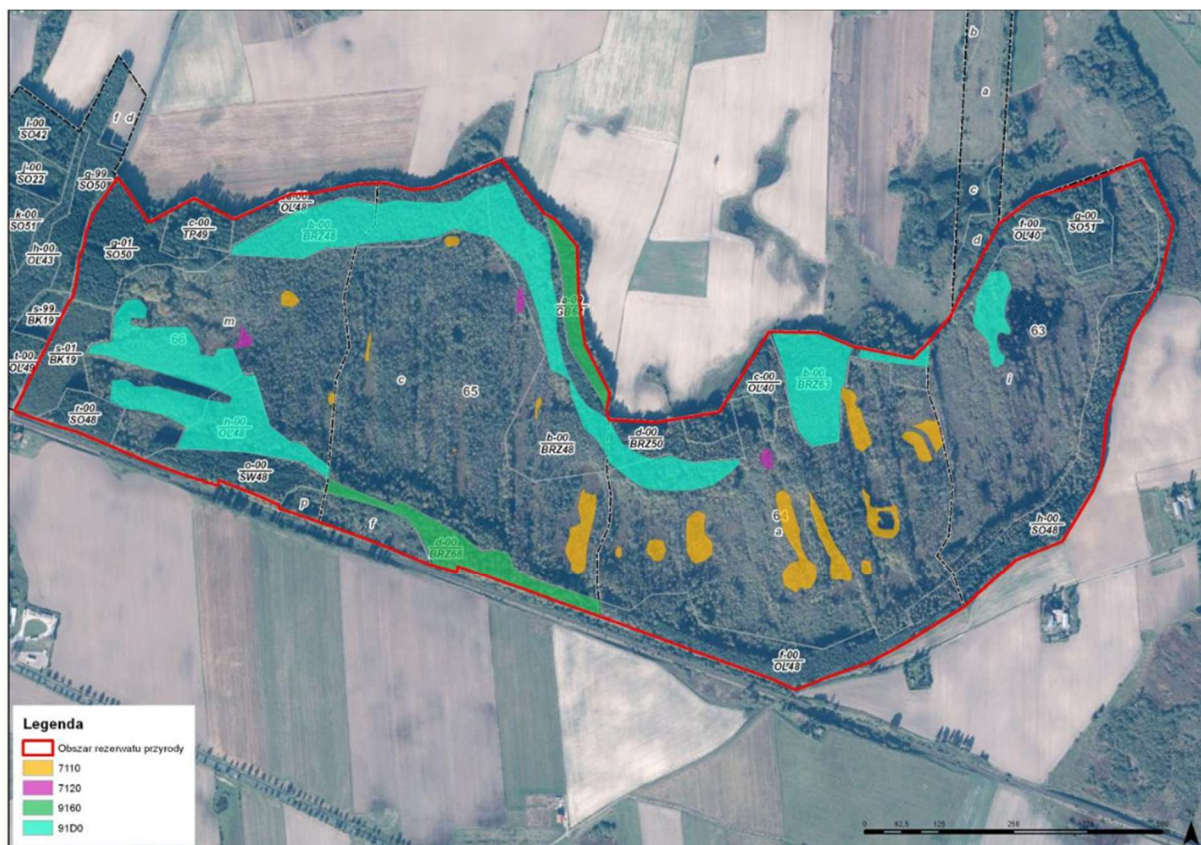
Rezerwat położony jest między miejscowością Stramniczka na północy i linią kolejową Białogard-Kołobrzeg na południu. Oddalony jest o 2 km na północny-zachód od Dygowo i 8 km na południowy-wschód od Kołobrzegu. Leży w obrębie Nadleśnictwa Gościno, w oddziałach leśnych 63-66. Niegdyś było ono mocno eksploatowane, teraz rośnie tu bór bagienny. Na pokładach gytii, czyli osadach jeziornych, wykształciły się grube pokłady torfu mszarnego. Mają głębokość aż do 6,39 m. Składają się głównie z torfowca ciemnego, torfowca ostrolistnego i torfowca Dusena. Występują tu także rośliny rzadkie i chronione, m.in. wrzosiec bagienny, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, bażyna czarna, siedmiopalecznik błotny, modrzewnica zwyczajna²².

Tabela 17. Opis rezerwatu przyrody „Stramniczka”

Akty prawne powołujące i obowiązujące	Został utworzony Rozporządzeniem Nr 53/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 września 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Stramniczka” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2007 r. Nr 102, poz. 1751 ze zm.). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony zarządzenie Nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stramniczka” (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 2291), zmienionym
--	---

²² https://ug.dygowo.pl/strona-3343-rezerwat_stramniczka.html

	zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stramniczka” (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 1529).
Lokalizacja	Rezerwat położony gminie Dygowo, w powiecie Kołobrzeg, w województwie zachodniopomorskim, stanowiący grunty Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Gościno, tj. działki ewidencyjne nr 63/5 obręb Stramniczka oraz nr 64, 65, 66/3 obręb Czernin.
Dane podstawowe	<u>Powierzchnia:</u> 94,49 ha <u>Rodzaj rezerwatu:</u> torfowiskowy <u>Typ rezerwatu:</u> florystyczny <u>Podtyp rezerwatu:</u> roślin zielnych i krzewinek <u>Typ ekosystemu:</u> torfowiskowy (bagienny) <u>Podtyp ekosystemu:</u> torfowisk wysokich
Cel i przedmiot ochrony	Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie torfowiska wysokiego typu bałtyckiego i mszarników wrzośca bagiennego.
Dyrektywa siedliskowa	7110 – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7120 – Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 9160 – grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>) 91D0 – bory i lasy bagienne
Zagrożenia	Zagrożenia wewnętrzne: - zarastanie otwartego torfowiska przez nasadzone gatunki drzew i krzewów (zagrożenie istniejące), - odwodnienie torfowiska. Spadek poziomu wód gruntowych (zagrożenie istniejące), - występowanie obcych geograficznie i ekologicznie drzew z gatunku topola oraz obcego ekologicznie świerka <i>Picea abies</i> (zakwaszającego siedliska leśne) – (zagrożenie istniejące), - występowanie ekspansywnych obcych gatunków roślin zielnych, w tym nawłoci późnej <i>Solidago gigantea</i> (zagrożenie istniejące), - zagrożenie pożarowe –przypalenie koron drzew stykających się z kablem pod napięciem istniejącej napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV (zagrożenie potencjalne). Zagrożenia zewnętrzne: - wkraczanie ekspansywnych obcych gatunków roślin zielnych, - istnienie i rozwój zabudowy wiejskiej w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu skutkujący: potencjalnymi wyciekami nieczystości z szamb spływającymi/przebiegającymi w granice rezerwatu, zmiana trofii wód w rezerwacie i w efekcie zmianami w dotychczasowej szacie roślinnej (zagrożenie potencjalne), a także niekontrolowaną penetracją rezerwatu i wydeptywaniem roślinności, płoszeniem zwierzyny, zaśmiecaniem obiektu (zagrożenie istniejące), natężeniem ww. skutków (zagrożenie potencjalne).



Rycina 29. Lokalizacja siedlisk przyrodniczych w granicach rezerwatu przyrody "Stramniczka". Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Stramniczka"

4.1.2. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „KOSZALIŃSKI PAS NADMORSKI”

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie gminy Dygowo znajduje się fragment jeden obszar chronionego krajobrazu pn. „Koszaliński Pas Nadmorski”, którego charakterystyka znajduje się w tabeli poniżej.

Tabela 18. Opis OChK Koszaliński Pas Nadmorski

Obszar chronionego krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski”	
Akty prawne powołujące i obowiązujące	Ustanowiony na podstawie Uchwały Wojewody z dnia 17 listopada 1975 r. X/46/75 (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 9. poz. 49); Uchwała Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637 ze zm.)
Lokalizacja	niewielki fragment w północnej część gminy o pow. 45,94 ha
Ogólna powierzchnia	36 229 ha (teren gmin: Postomino, Kołobrzeg, Darłowo, Kołobrzeg, Sianów, Darłowo, Manowo, Koszalin, Dygowo, Ustronie Morskie, Mielno, Będzino)
Cel i przedmiot ochrony	Ochrona walorów przyrodniczych pasa nadmorskiego. Ochrona krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego, w szczególności pobraża Bałtyku, wraz z klifami, pasem wydmy białych i szarych z typową dla nich roślinnością oraz największymi na obszarze przymorskim jeziorami.

Opis walorów	Obszar o niezwykłych walorach krajobrazowych, w którego skład wchodzi wydmy nadmorskie, tereny leśne oraz łąki z roślinnością halofilną. Na tym obszarze zachowany jest pas drzewiastej i zaroślowej roślinności wydymowej wraz z podmokłymi łąkami i trzcinowiskami na zapleczu wydm oraz z efektownymi falezami i piaszczystymi plażami na wybrzeżu. W granicach OChK znajdują się siedliska ważne dla bytowania, cennych kręgowców, takich jak traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby: jeziorkowa, trawna i moczarowa, jaszczurki: żyworodna i padalec, derkacz, kszyszek, kania ruda i błotniaki: stawowy oraz łąkowy, świerszczak oraz strumieniówka, dzierzby, nietoperze i łasicowate. Wybrzeże Bałtyku jest okresowo wykorzystywane przez foki, które przed stu laty nawet tu mogły się rozradzać. Również jeszcze stosunkowo niedawno plaże Bałtyku, jak i łąki nadmorskie stanowiły z pewnością biotop dla lęgów ptaków siewkowatych, takich jak rycyk, kulik, krwawodziób, biegus zmienny, a być może także bekasik. W pasie nadmorskim znajdują się obszary klifowe, nadmorskie wydmy szare, inicjalne stadia nadmorskich wydm białych, lasy mieszane na wydmach nadmorskich, żyzne buczyny, kwaśne buczyny, grąd subatlantycki, kwaśne dąbrowy, lasy łąkowe oraz łąki świeże użytkowane ekstensywnie i podmokłe łąki eutroficzne oraz przymorskie jezioro Jamno z mierzeją oddzielającą go od morza oraz przylegające do jeziora kompleksy lasów i bagiennych łąk.
Ocena walorów	W miarę dobrze zachowane siedliska obszarów przymorskich – wydmy z chronioną i rzadką florą. Obszar cenny ze względu na obecność starych drzewostanów bukowych, kwaśnych dąbrów, grądów i łąk przymorskich, olsów bagiennych i torfowisk – tu cenna flora i fauna, obecność; ponadto cenny ze względu na malownicze krajobrazy; ważne miejsce wypoczynku.
Dyrektywa siedliskowa	Siedliska: naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne; naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne; zbiorowiska włośnienniczników; zmiennowilgotne łąki trzęślicowe; nizinne ziołorośla okrajkowe i nadrzeczne; łąki świeże użytkowane ekstensywnie; torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą* ; torfowiska wysokie zdolne do regeneracji; torfowiska przejściowe i trzęsawiska; pła mszarne; żyzne buczyny; kwaśne buczyny; grąd subatlantycki; kwaśne dąbrowy; bory i lasy bagienne – brzeziny; łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe; lasy łąkowe; buczyny, grądy, łągi olsowe* , bagienne solniska nadmorskie; nadmorskie wydmy białe; nadmorskie wydmy szare; nadmorskie wrzosowiska bażynowe; lasy mieszane na wydmach nadmorskich; podmokłe łąki eutroficzne i kalcyfilne (<i>Calthion</i>); płytkie ujścia rzek; wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym. Fauna: wydra, traszka grzebieniasta, zwinka, żaba moczarowa, ropucha zielona, rzekotka drzewna.
Dyrektywa ptasia	Bocian biały, bocian czarny, bąk, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bielik, derkacz, dzięcioł czarny, gąsiorek, jarzębatka, kania czarna, kania ruda, lerka, bielik, orlik krzykliwy, puchacz, rycyk, rybitwa zwyczajna, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, sowa błotna, trzmiełojad, zimorodek, żuraw.
Konwencja Berneńska	Fauna: minóg rzeczny, minóg strumieniowy, łosoś, parposz, ciosa, piskorz, babka mała, wszystkie zinwentaryzowane gatunki płazów i gadów, wydra, błotniak stawowy, myszołów, krogulec, gołębiarz, bielik, żuraw, derkacz, samotnik, zimorodek, gąsiorek, białorzytka, pokląskwa, pleszka, świerszczak, strumieniówka, brzęczka, trzcinia, trzcinniczek, łożówka, rokitniczka, trznadel, zwinka
Zagrożenia	Degradacja wydm, gospodarka leśna na terenach bagiennych oraz zaniechanie koszenia łąk. Gospodarka leśna na terenach bagiennych; potencjalnym zagrożeniem dla tych obszarów jest ekspansja zabudowy mieszkalnej oraz brak kanalizacji zbiorczej, np. we wsi Skibno.

*Pogrubionym drukiem oznaczono priorytetowe typy siedlisk

Na terenie OChK obowiązują przepisy *Uchwały Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637 ze zm.)* wg których, obowiązują następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz

wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W ww. Uchwale ustalono także w zakresie czynnej ochrony ekosystemów dla opisywanego OCHK następujące wytyczne:

- 1) w zakresie ochrony ekosystemów leśnych - prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk,
- 2) w zakresie ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych - dostosowanie zabiegów agrotechnicznych do wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości, oczek wodnych oraz, sprzyjanie ograniczaniu ich sukcesji,
- 3) w zakresie ochrony ekosystemów wodnych - zachowanie i ochrona zbiorników wodnych wraz w pasem roślinności okalającej, ograniczanie zabudowy na skarpach wysoczyznowych, zapewnianie swobodnej migracji fauny w ciekach wodnych, wdrażanie programów reintrodukcji i restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi.

4.1.3. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK OBSZARY NATURA 2000

Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000 jest krokiem Unii Europejskiej w kierunku trwałego zabezpieczenia zasobów przyrodniczych na obszarze państw członkowskich.

Podstawą funkcjonowania sieci Natura 2000 są dwie dyrektywy:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r., w sprawie siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. *Dyrektywa Siedliskowa* (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r., str. 7-5 ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 ze zm.);
- Dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r., w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, tzw. *Dyrektywa Ptasia* (Dz. Urz. UE L 103 z 25.04.1979 r., str. 1-18, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t.1, str. 98 ze zm.).

Natura 2000 tworzy wspólną europejską sieć obszarów chronionych, na którą składają się:

- specjalne obszary ochrony siedlisk, tzw. SOO – obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków;
- obszary specjalnej ochrony ptaków, tzw. OSO – obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, ze zm.) obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody. Na terenie gminy Dygowo utworzono dotychczas dwie ostoje siedliskowe: „**Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski**” PLH320017 oraz „**Dorzecze Parsęty**” PLH320007, które nie leżą w całości na terenie gminy.

Obszar „**Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski**” obejmuje głównie wybrzeże Bałtyku wraz z systemem wydm i nadmorskich łąk, a także przyległe lasy borowe i torfowiska. Jest to teren o dużym znaczeniu przyrodniczym, gdzie występują charakterystyczne siedliska priorytetowe UE, m.in. bory sosnowe na wydmach, murawy napiaskowe, torfowiska wysokie i przejściowe, a także wilgotne łąki nadmorskie. Ostoję tę cechuje również bogata fauna – szczególnie ptaki wodno-błotne i lęgowe gatunki nadmorskie, w tym niektóre gatunki rzadkie i chronione.

Z kolei obszar „**Dorzecze Parsęty**” obejmuje fragment dorzecza rzeki Parsęty oraz jej dopływów, w tym mokradła, starorzecza i tereny zalewowe. Jest to region o dużym znaczeniu dla zachowania siedlisk wodno-błotnych, łąk wilgotnych oraz łęgów olszowych i jesionowo-olszowych. Tereny te stanowią ważne miejsca żerowania i lęgowiska dla ptaków wodnych, płazów, ryb oraz bezkręgowców związanych ze środowiskiem rzeczny.

Tabela 19. Opis Obszaru Natura 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski” PLH320017

Obszar Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) „Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski” PLH320017	
Akty prawne powołujące i obowiązujące	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty,

	składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski (PLH320017); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017 oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa (Dyrektywy Rady 92/43/EWG)
Status	specjalny obszar ochrony siedlisk
Lokalizacja	Północno-zachodnia część gminy – obejmująca jej nieznaczny fragment, o pow. 257,80 ha
Ogólna powierzchnia	17 468,79 ha (teren gmin: Rewal, Trzebiatów, Kołobrzeg, Kołobrzeg, Karnice, Ustronie Morskie, Dygowo, Będzino, Mielno)
Cel i przedmiot ochrony	Obszar wyznaczony w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych, populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków. <u>Siedliska przyrodnicze, będące przedmiotem ochrony:</u> 1130 Estuaria 1150 Laguny przybrzeżne 1210 Kidzina na brzegu morskim 1230 Klify na wybrzeżu Bałtyku 1330 Solniska nadmorskie (<i>Glauco-Puccinellietalia Maritimae</i>, część – zbiorowiska nadmorskie) 2110 Inicjalne stadia nadmorskich wydmy białych 2120 Nadmorskie wydmy białe (<i>Elymo Ammophiletum</i>) 2130 Nadmorskie wydmy szare 2160 Nadmorskie wydmy z zaroślami rokitnika 2170 Nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej 2180 Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus, Agrostis</i>) 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i> 4010 Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>) 4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion, Pohlion Callunion, Calluno-Arctostaphyilion</i>) 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) 9160 Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>) 91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe <u>Gatunki roślin, będące przedmiotem ochrony:</u> 1. selery błotne <i>Apium repens</i>

	<u>Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony:</u> 1. minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i> (populacja rozrodcza)
Opis walorów	Ostoja obejmuje dobrze zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe, wydmy, mierzeje odcinające lagunowe jeziora przymorskie, płytkie ujścia rzek. Typowo wykształcony układ pasowy biotopów obejmuje pas wód przybrzeżnych, plażę z pasami kiziny, wydmy białe oraz wydmy szare z charakterystyczną roślinnością psammofilną i wydmy brunatne, porośnięte borami bażynowymi. Na odcinkach dyluwialnych rozwija się pomorski las brzoźowo-dębowy. Na zapleczu pasa wydmy spotkać można lasy bagienne i łęgowe, wykształcone częściowo na podłożu torfowym: wokół jeziora Liwia Łuża, między Włodarką a Mrzeżynem oraz na południowy wschód od Dźwirzyna. Na południowy wschód od Kołobrzegu rozciąga się duży kompleks leśny dominacją żyznych buczyn, ale także z udziałem dobrze wykształconych grądów, łęgów, olsów oraz z zachowanymi fragmentami starodrzewu (Kołobrzeski Las). Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem mierzei: Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią ważną rolę jako ostoje ptaków, obfitują także w cenne gatunki flory. Nad jeziorem Liwia Łuża odnaleziono niewielkie stanowisko selerów błotnych. Od południa obszar Ostoi zamknięty jest rozległym, pasmowym obniżeniem Pradoliny Bałtyckiej, w dużym stopniu wypełnionej pokładami torfów niskich, w większości odwodnionych w przeszłości i wykorzystywanych jako użytki zielone. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków (m. in. Rega, Stara Rega, Czerwona). Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo. Na obrzeżach pradoliny obserwuje się rozwój zarośli z udziałem woskownicy europejskiej (Roby, Dźwirzyno).
Nazwa sprawującego nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Zagrożenia	Wg ww. planu zadań ochrony, określonych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2017 r. <i>zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017</i> .

*Pogrubionym drukiem oznaczono siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Tabela 20. Opis Obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty” PLH320007

Obszar Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) „Dorzecze Parsęty” PLH320007	
Akty prawne powołujące i obowiązujące	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE); Akt powołujący: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dorzecze Parsęty (PLH320007) (Dz. U. z 2022 r. poz. 56). Dla obszaru przyjęto tymczasowe cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dorzecze Parsęty PLH320007, zgodnie z obwieszczeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 23 marca 2022 r. (znak: WOPN-ON.6322.9.2022.PW)
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa (Dyrektywy Rady 92/43/EWG)
Status	specjalny obszar ochrony siedlisk
Lokalizacja, pow. w gminie	centralna część gminy, o pow. 2242,79 ha
Ogólna powierzchnia	27 710,43 ha (teren gmin: Gościno, Szczecinek, Bobolice, Rąbino, Kołobrzeg, Barwice, Sławoborze, Białogard, Grzmiąca, Dygowo, Białogard, Kołobrzeg, Karlino, Tychowo, Borne Sulinowo, Połczyn-Zdrój, Ustronie Morskie)

Obszar Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) „Dorzecze Parsęty” PLH320007	
Cel i przedmiot ochrony	Obszar wyznaczony w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych, populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków. <u>Siedliska przyrodnicze, będące przedmiotem ochrony:</u> 1310 Śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem (<i>Solicornion ramosissimae</i>) 1340 Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwały (<i>Glauco-Puccinietalia</i>, część – zbiorowiska śródlądowe) 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i> 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>) 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri p.p.</i> i <i>Bidention p.p.</i> 4010 Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>) 4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i>, <i>Pohlio Callunion</i>, <i>Calluno-Arctostaphylyon</i>) 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i> 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) 9160 Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>) 9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roburi-petraeae</i>) 91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>) <u>Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony:</u> 1. głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i> (populacja osiadła) 2. koza <i>Cobitis taenia</i> (populacja osiadła) 3. kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> (populacja osiadła) 4. łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i> (populacja rozrodcza) 5. minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i> (populacja rozrodcza) 6. minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i> (populacja osiadła) 7. pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> (<i>Osmoderma barnabita</i>) (populacja osiadła) 8. wydra <i>Lutra lutra</i> (populacja osiadła)
Opis walorów	Dolina Parsęty jest szczególnie cenną ostoją ze względu na występowanie tu zróżnicowanych typów siedlisk i znaczne bogactwo świata roślin i zwierząt. Obszar można podzielić na kilka części. Poczynając od źródła rzeki możemy wyróżnić: • źródła Parsęty koło Parsęcka; • naturalną rynnę rzeki Parsęty z dopływami: Kłudawa, Knyczanka, Gęsia Rzeka i Rudy Rów (od Radomyśla do Krosina); • strome jary i wąwozy rzeki Perznicy, Trzebiegoszczy i Łozicy;

Obszar Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) „Dorzecze Parsęty” PLH320007	
	• liczne zakola, starorzecza, torfowiska, lasy łęgowe i zarośla wierzbowe pomiędzy Krosinem a Osówkiem; • dolinę Dębnicy; • przełomowy odcinek rzeki Parsęty koło Osówka oraz leśny kompleks z jeziorami i torfowiskami koło Byszyna; • dolinę Parsęty, od Byszyna do Karlina, z ujściowymi odcinkami rzek - Mogilica, Topiel, Pokrzywnica i Radew; • naturalną rynnę rzeki pomiędzy Karlinem a Rozciącinem oraz dopływ rzeki Pyski; • dolinę Parsęty koło Kołobrzegu; Ostoja jest również szczególnie cenna ze względu na występujące tu gatunki zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują najlepsze w Polsce (a może w Europie) warunki dla tarła łososi i troci wędrownej, pstrąga potokowego i lipienia oraz obecność w rzece licznej populacji strzebli potokowej, certy i węgorza pochodzenia naturalnego. Ostoja to miejsce dużych skupisk źródeł wapiennych i nawapiennych na Pomorzu oraz duże zróżnicowanie wielu typów mokradeł. Jest też jedynym na Pomorzu stanowiskiem śledziennicy naprzeciwlistnej (występuje w dolinie Dębnicy). Poza tym jest to naturalny korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym i regionalnym i ważne miejsce wypoczynku i rekreacji.
Nazwa sprawującego nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Zagrożenia	Zgodnie z obwieszczeniem z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dorzecze Parsęty.

4.1.4. POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu. **Na terenie gminy Dygowo istnieją 44 pomniki przyrody, których spis znajduje się w poniższej tabeli.**

Tabela 21. Wykaz i opis pomników przyrody na terenie gminy Dygowo

Lp.	Kod, nazwa (wg centr. rej. FOP GDOŚ)	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis pomnika
1.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.815	2001-10-02 ²³	Parafia rzymskokat Dygowo, na ścianie kościół, nad wejściem; przyrośnięty do ściany w miejscowości Świelubie	Bluszcz pospolity
2.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.816		w parku przy pałacu	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 121 Obwód [cm]: 380
3.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.817		na terenie działki nr 155/38, obręb ewidencyjny Piotrowie, gmina Dygowo	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]: 25

²³ Uchwała Nr XXIV/209/01 Rady Gminy w Dygowie z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie objęcia ochroną prawną drzew uznanych za pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny.

Lp.	Kod, nazwa (wg centr. rej. FOP GDOŚ)	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis pomnika
				Pierśnica [cm]: 113 Obwód [cm]: 355
4.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.818		w parku przy pałacu	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]: 24 Pierśnica [cm]: 127 Obwód [cm]: 399
5.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.819		oddz. 89 A nad rzeką Parsętą	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 150 Obwód [cm]: 471
6.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.820		Teren parku przypałacowego zlikwidowanego	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 171 Obwód [cm]: 537 Świerk pospolity - <i>Picea abies</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 98 Obwód [cm]: 308
7.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.821		przy stacji PKP i kościele	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i> Wysokość [m]: 27 Pierśnica [cm]: 132 Obwód [cm]: 415
8.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.822	1992-10-15 ²⁴	Teren za kościołem w miejscowości Kłopotowo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> „Barnim” Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 210 Obwód [cm]: 660
9.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.823		Droga powiatowa nr 107	Aleja 102 dębów szypułkowych <i>Quercus robur</i>
10.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.824		przy kościele; na pniu duży okaz bluszczu, w miejscowości Kłopotowo	Grupa drzew – 4 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i> i 1 lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
11.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.825		Miejscowość Kłopotowo, park przypałacowy	Grupa drzew – 4 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i>
12.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.826	2001-10-02 ²⁵	Przy drodze w miejscowości Kłopotowo	Grupa drzew – 3 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i>
13.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.827		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 22 Pierśnica [cm]: 118 Obwód [cm]: 371
14.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.828		przy drodze na "łuku" w miejscowości Jazy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 16

²⁴ Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

²⁵ Uchwała Nr XXIV/209/01 Rady Gminy w Dygowie z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie objęcia ochroną prawną drzew uznanych za pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny.

Lp.	Kod, nazwa (wg centr. rej. FOP GDOŚ)	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis pomnika
				Pierśnica [cm]: 110 Obwód [cm]: 346
15.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.829		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 22 Pierśnica [cm]: 119 Obwód [cm]: 374
16.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.830		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 22 Pierśnica [cm]: 133 Obwód [cm]: 418
17.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.831		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 22 Pierśnica [cm]: 108 Obwód [cm]: 339
18.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.832		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 142 Obwód [cm]: 446
19.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.833		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 22 Pierśnica [cm]: 122 Obwód [cm]: 383
20.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.834		przy drodze na "łuku" w miejscowości Wrzosowo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 23 Pierśnica [cm]: 145 Obwód [cm]: 456
21.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.836		na skraju Stojkowa przy drodze do Kukini	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 141 Obwód [cm]: 443
22.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.837	1996-01-27 ²⁶	przy drodze do Miechęcina, w zadrzewieniu obok zagrody gospodarczej	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]: 18 Pierśnica [cm]: 94 Obwód [cm]: 295
23.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.838	2001-10-02 ²⁷	w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Grab zwyczajny - <i>Carpinus betulus</i> Wysokość [m]: 18 Pierśnica [cm]: 82 Obwód [cm]: 258
24.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.839		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Grab zwyczajny - <i>Carpinus betulus</i> Wysokość [m]: 18 Pierśnica [cm]: 62

²⁶ Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Koszalińskiego z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

²⁷ Uchwała Nr XXIV/209/01 Rady Gminy w Dygowie z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie objęcia ochroną prawną drzew uznanych za pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny.

Lp.	Kod, nazwa (wg centr. rej. FOP GDOŚ)	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis pomnika
				Obwód [cm]: 195
25.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.840		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Grab zwyczajny - <i>Carpinus betulus</i> Wysokość [m]: 19 Pierśnica [cm]: 92 Obwód [cm]: 289
26.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.841		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Grab zwyczajny - <i>Carpinus betulus</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 99 Obwód [cm]: 311
27.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.842		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Jodła pospolita - <i>Abies alba</i> Wysokość [m]: 23 Pierśnica [cm]: 76 Obwód [cm]: 239
28.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.843		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Jodła pospolita - <i>Abies alba</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 116 Obwód [cm]: 364
29.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.844		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Jodła pospolita - <i>Abies alba</i> Wysokość [m]: 24 Pierśnica [cm]: 88 Obwód [cm]: 276
30.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.845		w parku przy pałacu w miejscowości Skoczów	Klon jawor - <i>Acer pseudoplatanus</i> Wysokość [m]: 21 Pierśnica [cm]: 81 Obwód [cm]: 254
31.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.848		na terenie parafii rzymsk- kat w miejscowości Wrzosowo	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i> Wysokość [m]: 24 Pierśnica [cm]: 134 Obwód [cm]: 421
32.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.850		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Modrzew europejski - <i>Larix decidua</i> Wysokość [m]: 23 Pierśnica [cm]: 111 Obwód [cm]: 349
33.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.851		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Modrzew europejski - <i>Larix decidua</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 92 Obwód [cm]: 289
34.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.852		w parku przy pałacu w miejscowości Pustary	Modrzew europejski - <i>Larix decidua</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 124 Obwód [cm]: 390
35.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.853		w parku przypałacowym w miejscowości Skoczów	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 138 Obwód [cm]: 434

Lp.	Kod, nazwa (wg centr. rej. FOP GDOŚ)	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis pomnika
36.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.854		w parku przypałacowym w miejscowości Skoczów	Sosna czarna - <i>Pinus nigra</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 109 Obwód [cm]: 342
37.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.855		rosną na wzgórzu "kurhanie" w sąsiedztwie miejscowości Chybkie	Grupa 3 sosen; 1: pień wykrzywiony; 3: rozgałęzia się na 3 pnie
38.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.861		w miejscowości Jazy	Topola biała - <i>Populus alba</i> Wysokość [m]: 27 Pierśnica [cm]: 142 Obwód [cm]: 445
39.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.862		w miejscowości Jazy	Topola biała - <i>Populus alba</i> Wysokość [m]: 26 Pierśnica [cm]: 123 Obwód [cm]: 385
40.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.864		w parku przypałacowym w miejscowości Skoczów	Topola biała - <i>Populus alba</i> Wysokość [m]: 27 Pierśnica [cm]: 107 Obwód [cm]: 336
41.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.865		w parku przypałacowym w miejscowości Skoczów	Topola biała - <i>Populus alba</i> Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 120 Obwód [cm]: 377
42.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.866		w parku przypałacowym w miejscowości Skoczów	Topola kanadyjska - <i>Populus scanadensis</i> Wysokość [m]: 30 Pierśnica [cm]: 210 Obwód [cm]: 660
43.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.3378	2017-07-21 ²⁸	na terenie działki Nr 71/4, (współrzędne geograficzne N: 54°06'07. 84" E: 15° 50'13. 46") obręb ewidencyjny Łykowo, Gmina Dygowo.	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> „Jan” Wysokość [m]: 25 Pierśnica [cm]: 141 Obwód [cm]: 443
44.	PL.ZIPOP.1393.PP.3208022.3511	2001-06-28 ²⁹	Wierzchołek kurhanu, dz. 187/3 obręb Pustary	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> Wysokość [m]: 20 Pierśnica [cm]: 153 Obwód [cm]: 480 Okazały pojedynczy egz. drzewa rosnący na wierzchołku starego kurhanu, działka porośnięta dębami, grabami, bukami w całości zasługuje na uznanie za użytek ekologiczny. Wg przekazów był na tym "wzgórzu" Napoleon i marszałek polny Hinderburg. Teren ciekawy kulturowo i historycznie.

²⁸ Uchwała Nr XXVII/208/17 Rady Gminy Dygowo z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie uznania drzewa z gatunku dąb szypułkowy za pomnik przyrody.

²⁹ Uchwała Nr XXIV/209/01 Rady Gminy w Dygowie z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie objęcia ochroną prawną drzew uznanych za pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny.

4.2. POSTULOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Waloryzacja przyrodnicza gminy Dygów (2002) wskazała tereny o wysokich wartościach przyrodniczych, które ze względu na swoje cechy geomorfologiczne, hydrologiczne, roślinne i faunistyczne kwalifikują się do objęcia formami prawnej ochrony. Propozycje te pozostają aktualne także w świetle współczesnej wiedzy przyrodniczej – zarówno doliny Parsęty i Pyski, jak i torfowiska śródpolne należą do najcenniejszych typów krajobrazów naturalnych w północnej Polsce. Zaslugują one na ochronę ze względu na wysoki stopień naturalności, obecność siedlisk priorytetowych, stabilizującą rolę hydrologiczną oraz znaczenie jako korytarze migracyjne i refugia gatunków rzadkich. Do najważniejszych proponowanych form ochrony należą: **dwa obszary chronionego krajobrazu, jeden użytek ekologiczny oraz 6 pomników przyrody:**

- **obszary chronionego krajobrazu:**

- **obszar chronionego krajobrazu „Dolina Parsęty”**

Planowany OChK „Dolina Parsęty” obejmowałby całą dolinę Parsęty – od jej źródeł na Pojezierzu Drawskim po ujście do Morza Bałtyckiego – w tym odcinek przebiegający przez gminę Dygów, od miejscowości Poczernino po okolice Bogucina i Pustar. Parsęta, jedna z najważniejszych i najbardziej naturalnych rzek Pomorza, posiada szeroką pradolinę ukształtowaną w wyniku działalności wód roztopowych ostatniego zlodowacenia. W obrębie gminy rzeka zachowuje naturalny charakter: występują tu liczne meandry, starorzeczka, naturalne łachy i okresowo zalewane łąki nadrzeczne. Rzeka jest również jedną z najcenniejszych w Polsce rzek łososiowych, stanowiąc kluczowe tarlisko łosia atlantyckiego, troci wędrowniej i pstrąga potokowego. Obszar pełni ważną funkcję ekologiczną: jest korytarzem migracyjnym zwierząt, ostoją ptaków wodnych i błotnych oraz siedliskiem wielu gatunków chronionych. Utrzymany jest tu wysoki stopień naturalności roślinności łęgowej – z udziałem łęgów olszowych, olsów i zarośli wierzb. Celem ochrony jest przede wszystkim zachowanie naturalnej dynamiki rzeki i jej doliny, ochrona siedlisk ryb wędrownych oraz zapobieganie degradacji wynikającej z zabudowy hydrotechnicznej, regulacji koryta i nadmiernej presji inwestycyjnej.

- **obszar chronionego krajobrazu „Dolina Pyski”**

Proponowany obszar miałby obejmować całą dolinę rzeki Pyski – od jej źródeł w okolicach Daszewa po ujście do Parsęty w miejscowości Pyska. Dolina Pyski wyróżnia się dobrym stanem wód oraz wysoką naturalnością, a otaczające ją okresowo zalewane łąki tworzą jeden z najcenniejszych kompleksów roślinności łęgowej i łąk wilgotnych w regionie. Obszar ten posiada znaczenie ponadregionalne jako siedlisko roślin i zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym i podmokłym, w tym licznych gatunków płazów, ptaków błotnych i rzadkich gatunków roślin łąkowych, torfowiskowych i szuwarowych. Dolina Pyski zachowała cechy naturalnego systemu hydrologicznego, gdzie wiosenne rozlewiska wpływają na utrzymanie unikatowych zbiorowisk roślinnych i warunków niezbędnych dla pełnego cyklu biologicznego wielu gatunków zwierząt. Celem ochrony byłoby zachowanie struktury krajobrazowej doliny, ograniczenie melioracji osuszających, utrzymanie ciągłości ekologicznej oraz ochrona naturalnych siedlisk wodno-błotnych.

- **użytek ekologiczny:**

- **„Gąskowo-1”**

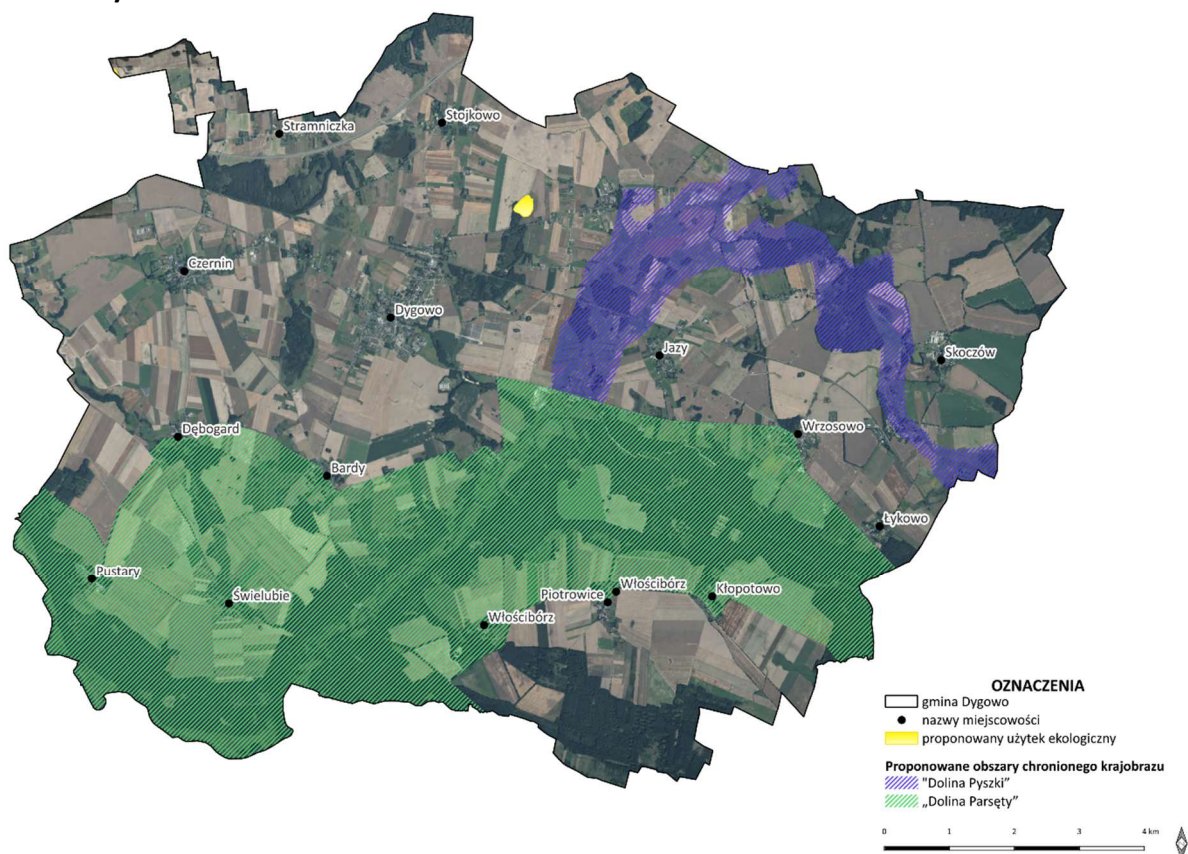
Proponowany użytek ekologiczny „Gąskowo-1”, położony na północny zachód od miejscowości Gąskowo (oddz. 72B Nadleśnictwa Gościno), obejmuje jedno z najcenniejszych torfowisk śródpolnych w regionie. Jest to torfowisko wysokie typu mszarowego, charakteryzujące się bardzo wysokim stopniem naturalności – co stanowi rzadkość na obszarach o intensywnym użytkowaniu rolnym. Występują tu wyjątkowo cenne zespoły roślinne, typowe dla torfowisk oligotroficznnych i subatlantyckich, takie jak: **turzyca bagienna, mszar wrzoścowy, mszar kępkowo-dolinkowy, mszar kępkowy**, a także rośliny rzadkie i chronione: **wrzosiec bagienny, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, modrzewnica europejska, bażyna czarna, welnianka pochwowata i welnianka wąskolistna**. Występuje tu również zespół **Sphagno-Utricularietum intermediae** ze storzą płwaczy, co wskazuje na bardzo wysoki stopień czystości wód i naturalność siedliska. Torfowisko jest również miejscem występowania siedlisk priorytetowych UE, takich jak torfowiska wysokie i przejściowe, co podkreśla jego znaczenie na

poziomie ponadregionalnym. Użytek stanowi ważny obszar retencji wodnej, przeciwdziałając przesuszeniu lokalnego krajobrazu, oraz pełni funkcję refugium dla gatunków związanych z ekosystemami torfowiskowymi.

- **pomniki przyrody:**

- aleja lip szerokolistnych i drobnolistnych o średnicy do 0,8 m na odcinku ok. 600 m od skrzyżowania dróg Wrzosów – Mierzyn – Skoczów do Skoczowa
- szpaler wiązów polnych na odcinku 50 m w miejscowości Miechęcino.
- dwie lipy drobnolistne na wzniesieniu przy domostwach, około 200 m na płd. od wsi Bardy
- dąb najprawdopodobniej szypułkowy (pierwsze konary tego drzew znajdują się na wysokości ok. 5 m stąd też nie udało się z pewnością ustalić gatunku) o obwodzie 3,92 m bezpośrednio nad Parsętą w oddz.89 Nadl. Gościno
- 3 dęby szypułkowe o wymiarach: 5,10 m, 4,07 m, 4,60 m. Największe z nich jest w stanie zdrowotnym wskazującym na pilne podjęcie działań konserwatorskich. Nad osuszonym stawem w Kłopotowie przy drodze prowadzącej z Piotrowic w kierunku Wrzosowa,
- szpaler 15 egzemplarzy dorodnych dębów szypułkowych o obwodzie do 3 m, we wsi Włóścibórz.

Obszary chronione proponowane do objęcia ochroną w granicach gminy Dygowo przedstawia poniższa rycina.



Rycina 30. Projektowane obszary chronione w granicach gminy Dygowo. Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

5. DZIEDZICTWO KULTUROWE I WALORY KRAJOBRAZOWE

5.1. DZIEDZICTWO KULTUROWE

W ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568 ze zm.) zdefiniowano pojęcie krajobrazu kulturowego jako **historycznie ukształtowaną przez człowieka przestrzeń, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze** (art. 3 pkt 14). W myśl powołanej ustawy, ochronie podlegają między innymi zabytkowe krajobrazy kulturowe, czyli wnętrza urbanistyczne posiadające wartości historyczne, edukacyjne i turystyczne.

Gmina Dygowo odznacza się zróżnicowanym i wielowarstwowym dziedzictwem kulturowym, którego rozwój pozostaje ściśle powiązany z historycznym oddziaływaniem pobliskich ośrodków miejskich Kołobrzegu i Koszalina oraz z burzliwymi dziejami Pomorza. Układ osadniczy gminy ukształtował się już we wczesnym średniowieczu, o czym świadczą liczne stanowiska archeologiczne, w tym grodziska i ślady osadnictwa wczesnopiastowskiego, odnotowane m.in. w Świelubiu, Bardach, Połominie czy Dygowie. Pierwsze wzmianki historyczne o Dygowie (pod nazwą *Daygowe*) pochodzą z 1276 r., a kolejne dokumenty średniowieczne potwierdzają jego znaczenie gospodarcze i administracyjne w strukturach biskupstwa kamieńskiego oraz późniejszych właścicieli ziemskich. Dzisiejsze rozmieszczenie osad w gminie odzwierciedla proces stopniowej kolonizacji i zagospodarowywania terenów Pomorza Zachodniego, w tym okresu intensywnego rozwoju rolnictwa i folwarków w XIX wieku.

Walory kulturowe gminy obejmują zarówno materialne zabytki architektury i techniki, jak i unikatowe układy ruralistyczne, które pomimo współczesnej presji inwestycyjnej zachowały swój pierwotny charakter i historyczną czytelność. W wielu wsiach wciąż widoczne są tradycyjne rozplanowania owalnic i ulicówek, założenia folwarczne z charakterystyczną zabudową z kamienia i cegły, a także przykłady budownictwa szachulcowego i ryglowego, typowego dla regionu pomorskiego. Do najbardziej wartościowych obiektów należą zespoły pałacowo-parkowe w Piotrowicach, Pustarach, Wrzosowie czy Włóściborzu, zabytki sakralne w Czerninie, Dygowie i Kłopotowie, a także liczne pozostałości dawnej infrastruktury gospodarczej. Część z nich została wpisana do rejestru zabytków lub ujęta w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

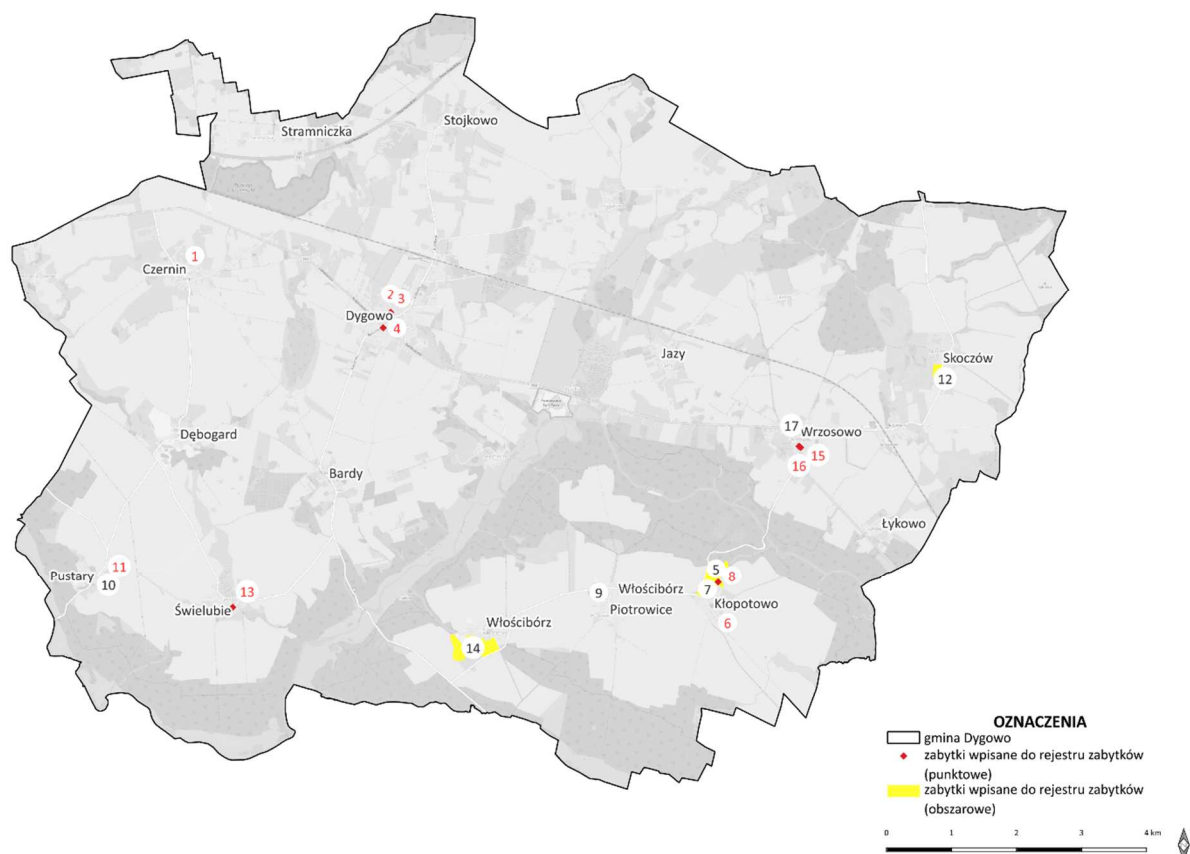
Istotnym elementem dziedzictwa kulturowego gminy są również cmentarze – zarówno te nadal funkcjonujące, jak i opuszczone nekropolie dawnych społeczności – które pełnią funkcję świadectwa historii lokalnej, a jednocześnie stanowią wartościowe enklawy przyrodnicze. Wpisują się one w charakterystyczny krajobraz kulturowy Pomorza, w którym elementy kultury materialnej przeplatają się z półnaturalnymi siedliskami drzewostanów, alei i zieleni komponowanej. Dopełnieniem obrazu są relikty dawnych systemów komunikacyjnych i technicznych, takich jak nasypy nieistniejącej wąskotorówki Włóścibórz–Karlino czy tradycyjne systemy oczyszczania ścieków w Skoczowie.

Choć gmina nie należy do obszarów o wyjątkowej koncentracji obiektów zabytkowych, jej dziedzictwo pozostaje cenne, a jego znaczenie wzrasta w kontekście ochrony krajobrazu kulturowego oraz tożsamości lokalnej. Walory te wymagają aktualizacji i usystematyzowania zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, co stanowi podstawę do dalszego opracowywania pełnego katalogu obiektów oraz określenia kierunków ochrony konserwatorskiej.

Na terenie gminy Dygowo znajduje się 17 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 22. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego. Źródło: Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego

LP.	NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ	DATA WPISU	NUMER REJESTRU	NUMER DECYZJI
1.	kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	Czernin	08.11.1956	1071	
2.	cmentarz przykościelny	Dygowo	27.04.2007	310	DZ-4200/27/O/2007
3.	kościół parafialny pw. Wniebowstąpienia Pańskiego	Dygowo	27.04.2007	310	DZ-4200/27/O/2007
4.	cechowy dom rzemiosła, ob. dom mieszkalny (dom nr 11/12)	Dygowo	13.04.1964	1061	Kl.IV-Oa/16/64
5.	park dworski	Kłopotowo	26.11.1976	1885	Kl.IV.5340/6/76
6.	kościół filialny pw. św. Andrzeja Apostoła	Kłopotowo	08.11.1956	1078	
7.	zabudowa dawnego zespołu folwarcznego: dawny budynek spichlerza i stodoły, część podwórza, aleja	Kłopotowo	06.03.2020	1885	DZ.5130.05.2020.AR
8.	dwór	Kłopotowo	11.03.2021	1885	DZ.5130.03.2021.AR
9.	park dworski	Piotrowice	24.01.1978	974	Kl.IV-5340/3/78
10.	park dworski	Pustary	28.01.1978	975	Kl.IV-5340/4/78
11.	dwór	Pustary	28.01.1978	975	Kl.IV-5340/4/78
12.	park dworski	Skoczów	28.11.1976	916	Kl.IV.5340/7/76
13.	ruina kościoła fil. pw. św.św. Jana Chrzciciela i Ewangelisty	Świelubie	25.03.1964	1067	Kl.IV.Oa/2/64
14.	park dworski	Włocibórz	02.12.1976	1383	Kl.IV.5340/10/76
15.	kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego	Wrzosowo		65	
16.	cmentarz przykościelny	Wrzosowo		65	
17.	park dworski	Wrzosowo	28.01.1978	976	Kl.IV-5340/5/78

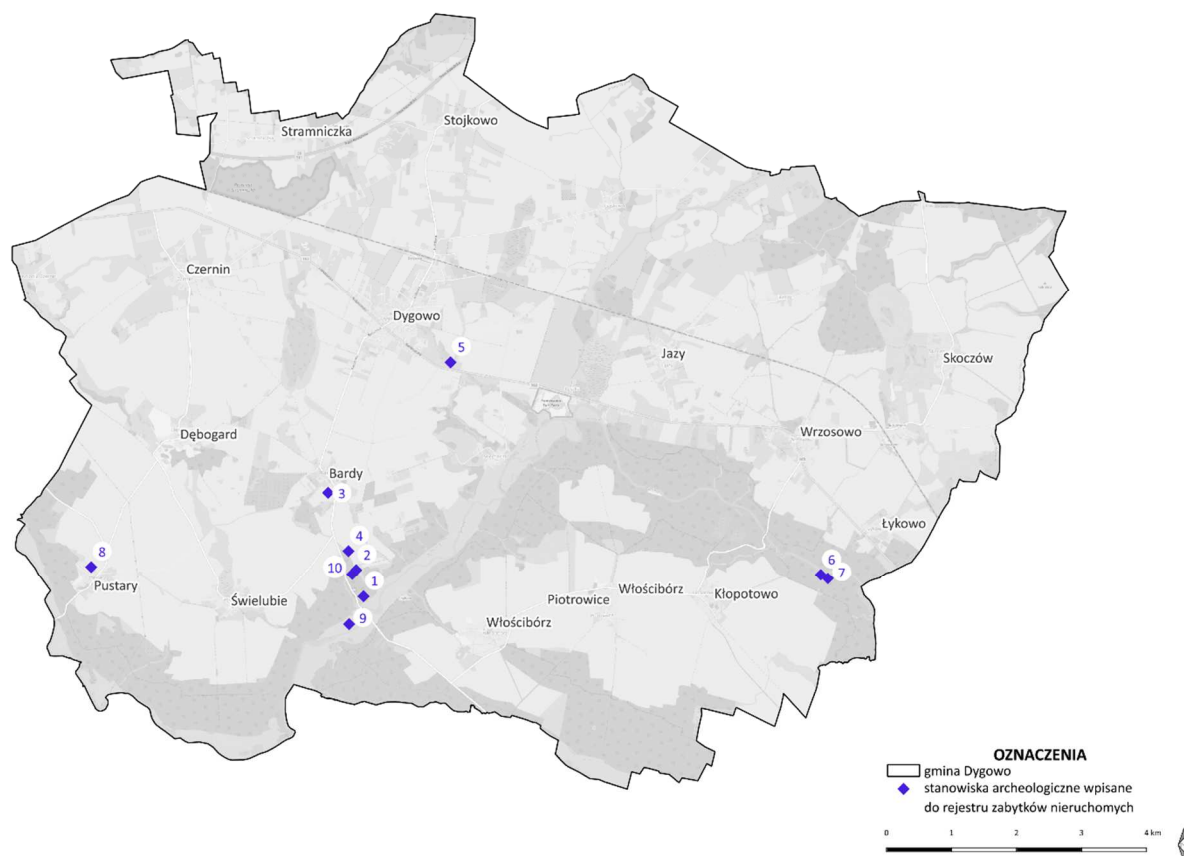


Rycina 31. Lokalizacja zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego

Na terenie gminy znajduje się również 10 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Tabela 23. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego. Źródło: Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego

LP.	NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ	STANOWISKO W MIEJSCOWOŚCI	STANOWISKO W OBSZARZE	NUMER REJESTRU	DATA WPISU
1.	grodzisko	Bardy	1,1a	68	739	25.07.1969
2.	osada	Bardy	2	70	740	25.07.1969
3.	osada	Bardy	6	73	741	25.07.1969
4.	cmentarzysko	Bardy	7	74	742	25.07.1969
5.	osada	Dygowo	2	103	745	25.07.1969
6.	grodzisko	Kłopotowo	1	72	749	25.07.1969
7.	cmentarzysko	Kłopotowo	2	73	750	25.07.1969
8.	grodzisko	Pustary	1	91	754	25.07.1969
9.	grodzisko	Świelubie	1	111	758	25.07.1969
10.	cmentarzysko	Świelubie	2	112	759	25.07.1969



Rycina 32. Lokalizacja stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego

~ Gminna Ewidencja Zabytków ~

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na samorząd lokalny obowiązek ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy oraz prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. **W gminnej ewidencji zabytków znajdują się 81 obiektów.**

Tabela 24. Wykaz zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków gminy Dygowo

LP.	NAZWA OBIEKTU	DATOWANIE	MIJSCOWOŚĆ	ADRES
1.	dom mieszkalny	XIX/XX w.	Bardy	Bardy nr 30
2.	cmentarz poewangelicki (śródpolny), ob. lapidarium	2 poł. XIX w.	Bardy	
3.	dom mieszkalny, ob. nieużytkowany	1 poł. XIX w., k. XIX w.	Czernin	Czernin nr 27
4.	dwór, ob. dom mieszkalny	1875 r.	Czernin	Czernin nr 28
5.	budynek inwentarski - obora	k. XIX w.	Czernin	Czernin nr 28
6.	gospoda, ob. świetlica, sklep	pocz. XX w.	Czernin	Czernin nr 33
7.	dom mieszkalny	1 ćw. XX w.	Czernin	Czernin nr 47 (d. 48)
8.	cmentarz przykościelny (katolicki)	XV – XX w.	Czernin	Czernin (nr 23)
9.	cmentarz poewangelicki, ob. komunalny	XIX/XX w., 1960 r.	Czernin	
10.	układ przestrzenny wsi - owalnica - wielodrożnica	XIV-XX w.	Czernin	
11.	cmentarz poewangelicki (leśny) (i)	2 poł. XIX w.	Dębogard	
12.	cmentarz poewangelicki (ii)	XIX/ XX w.	Dębogard	
13.	cmentarz poewangelicki (i), ob. komunalny	2 poł. XIX w.	Dygowo	
14.	cmentarz poewangelicki (ii), ob. komunalny	pocz. XX w.	Dygowo	

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE PODSTAWOWE
sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Dygowo

LP.	NAZWA OBIEKTU	DATOWANIE	MIJSCOWOŚĆ	ADRES
15.	dom mieszkalny	pocz. XX w.	Dygowo	ul. Główna 2
16.	dom mieszkalny	1901 r.	Dygowo	ul. Główna 3
17.	dom mieszkalny	k. XIX w.	Dygowo	ul. Główna 17
18.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX – ok. 1920 r.	Dygowo	ul. Kolejowa 6
19.	młeczarnia, ob. dom mieszkalny	l. 10. XX w.	Dygowo	ul. Kolejowa 25
20.	dworzec kolejowy	k. XIX w.	Dygowo	ul. Kolejowa 27
21.	stacja kolejowa	1859-60 r., pocz. XX w.	Dygowo	ul. Kolejowa 27
22.	magazyn kolejowy	XIX / XX w.	Dygowo	ul. Kolejowa 27
23.	dom mieszkalny	XIX / XX w.	Dygowo	ul. Kołobrzaska 16
24.	układ przestrzenny wsi - owalnica - wielodrożnica	XIII-XX w.	Dygowo	
25.	plebania, ob. dom mieszkalny	1 poł. XIX w. (1818 r.)	Dygowo	pl. Wolności 5
26.	cmentarz poewangelicki (śródpolny)	pocz. XX w.	Gąskowo	
27.	park dworski - krajobrazowy	2 poł. XIX w.	Gąskowo	
28.	zespół folwarczny	XIX/XX w.	Gąskowo	
29.	dom – dróżnika (zawiadowcy) kolejowego	pocz. XX w.	Jazy	Jazy nr 11
30.	dom mieszkalny	pocz. XX w.	Jazy	Jazy nr 35 (d. 34)
31.	budynek inwentarski	l. 10 XX w.	Jazy	Jazy nr 35 (d. 34)
32.	cmentarz poewangelicki (śródpolny)	pocz. XX w.	Jazy	
33.	przystanek kolejowy	l. 10/20. XX w.	Jazy	
34.	pałac	1911 r.	Kłopotowo	Kłopotowo nr 1
35.	stodoła - spichlerz	1865 r.	Kłopotowo	Kłopotowo nr 1
36.	ogrodzenie folwarku	2 poł. XIX w.	Kłopotowo	
37.	układ przestrzenny wsi - ulicówka - wielodrożnica	XIV-XX w.	Kłopotowo	
38.	podwórze folwarczne	2 poł. XIX – 1 ćw. XX w.	Kłopotowo	
39.	cmentarz ewangelicki, ob. komunalny	pocz. XX w.	Łykowo	
40.	cmentarz poewangelicki (śródleśny)	poł. XIX w.	Miechęcino	
41.	park dworski - krajobrazowy	2 poł. XIX w.	Miechęcino	
42.	podwórze folwarczne	XIX - XX w.	Miechęcino	
43.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX w.	Piotrowice	Piotrowice nr 9
44.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX w.	Piotrowice	Piotrowice nr 12
45.	dom mieszkalny	3-4 ćw. XIX w.	Piotrowice	Piotrowice nr 15
46.	dwór, ob. dom	l. 80-90. XIX w.	Piotrowice	Piotrowice nr 29
47.	cmentarz poewangelicki (śródpolny)	pocz. XX w.	Piotrowice	
48.	podwórze folwarczne	k. XIX – pocz. XX w.	Piotrowice	
49.	cmentarz poewangelicki (śródpolny)	pocz. XX w.	Połomino	
50.	cmentarz poewangelicki (śródleśny)	poł. XIX w.	Pustary	
51.	grobowiec	2 poł. XIX w.	Pustary	
52.	podwórze folwarczne	2 poł. XIX – pocz.. XX w.	Pustary	Pustary nr 1
53.	pałac	1838 r., przeb. 1908 r.	Skoczów	Skoczów nr 48
54.	podwórze folwarczne	1 poł. XIX – 1 ćw. XX w.	Skoczów	Skoczów nr 48
55.	rzędcówka, ob. dom mieszkalny	l. 20. XX w.	Skoczów	
56.	układ przestrzenny wsi - owalnica - wielodrożnica	XIII-XX w.	Skoczów	

LP.	NAZWA OBIEKTU	DATOWANIE	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES
57.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX w.	Stojkowo	Stojkowo nr 18-19
58.	dom mieszkalny	1922 r.	Stojkowo	Stojkowo nr 30-31
59.	cmentarz poewangelicki (śródpolny)	poł. XIX w.	Stojkowo	
60.	cmentarz poewangelicki (śródleśny)	2 poł. XIX w.	Stojkówko	
61.	cmentarz przykościelny (katolicki)	XV – XX w.	Świelubie	Świelubie nr 23
62.	szkoła, ob. dom mieszkalny	1907 r.	Włosćibórz	Włosćibórz nr 16
63.	dwór, ob. dom pomocy społecznej	poł. XIX – pocz. XX w.	Włosćibórz	Włosćibórz nr 41
64.	cmentarz poewangelicki (śródleśny)	poł. XIX w.	Włosćibórz	
65.	podwórze folwarczne	XIX / XX w.	Włosćibórz	
66.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 7
67.	gospoda / zajazd, ob. dom mieszkalny	4 ćw. XIX – l. 10/20. XX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 10
68.	budynek gospodarczy	4 ćw. XIX – l. 10. XX w., przeb.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 10
69.	stodoła	4 ćw. XIX – l. 10. XX w., przeb.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 10
70.	dom mieszkalny		Wrzosowo	Wrzosowo nr 16
71.	dom mieszkalny	XIX/XX w., przeb. po 2000 r.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 26
72.	dom mieszkalny	4 ćw. XIX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 27e
73.	dom mieszkalny	1 ćw. XX w., przeb.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 33
74.	budynek inwentarski - obora	pocz. XX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 35
75.	stodoła	poł. XIX w., przeb.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 35
76.	budynek inwentarski - obora	pocz. XX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 35
77.	stodoła	poł. XIX w., przeb.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 35
78.	dworzec kolejowy	ok. 1910 r.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 62
79.	stacja kolejowa	2 poł. XIX - pocz. XX w.	Wrzosowo	Wrzosowo nr 62
80.	cmentarz ewangelicki, ob. komunalny	ok. 1930 r.	Wrzosowo	
81.	kostnica, ob. budynek gospodarczy	ok. 1930 r.	Wrzosowo	
82.	układ przestrzenny wsi - owalnica - wielodrożnica	XIII - XX w.	Wrzosowo	
83.	podwórze folwarczne	XIX / XX w.	Wrzosowo	

5.2. WALORY KRAJOBRAZOWE

Krajobraz gminy Dygowo stanowi harmonijne połączenie elementów naturalnych i kulturowych, ukształtowanych przez procesy młodoglacjalne oraz wielowiekową działalność człowieka.

Dominującym typem rzeźby jest rozległa wysoczyzna moreny dennej, rozcięta dolinami Parsęty, Pyszki i Olszynki, a także licznymi obniżeniami wytopiskowymi i dolinkami erozyjnymi, które nadają przestrzeni wyraźnie płaskowy charakter. W krajobrazie szczególnie wyróżniają się formy kemowe i pagórkowate wzgórza, m.in. w rejonie Stramnicy, Stojkowa czy Bardów, a także strome, miejscami ponad 30-stopniowe zbocza doliny Parsęty, której przekrój przechodzi od V-kształtnego do szerokiego, zbliżonego do litery U w kierunku północnym.

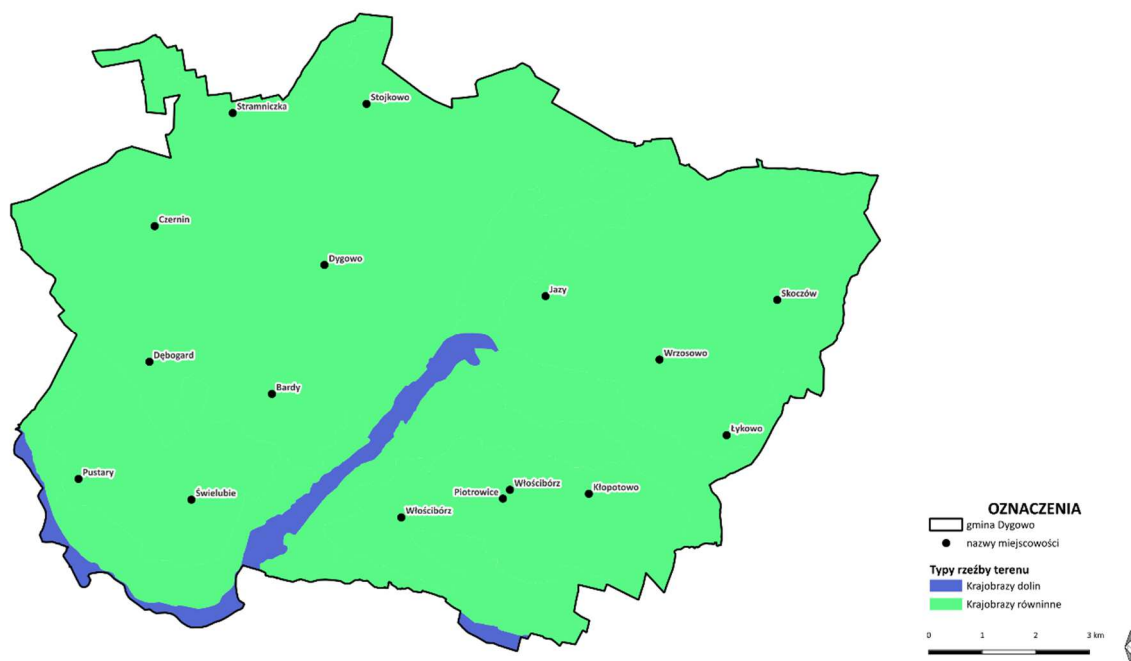
Mozaikę terenu wzbogacają śródpolne oczka wodne, torfowiska przejściowe i wysokie oraz małe cieki, które podkreślają młodoglacjalny charakter ukształtowania. Pokrycie terenu – z przewagą rozległych pól uprawnych, łąk i pastwisk – tworzy rozległe krajobrazy otwarte, lokalnie przełamywane przez enklawy leśne, zadrzewienia śródpolne i dolinne, szczególnie w rejonie Pyszki, Olszynki, Połomina i na północny zachód od Świelubia. W północnej części gminy większy udział mają mozaiki siedlisk naturalnych i półnaturalnych, podczas gdy południe i wschód charakteryzuje bardziej intensywne rolnictwo.

W strukturę krajobrazu wpisują się elementy kulturowe: tradycyjna zabudowa wiejska, zachowane układy ruralistyczne, pojedyncze aleje przydrożne czy relikty dawnych założeń parkowych, choć wiele z nich uległo przekształceniom lub degradacji, co ogranicza ich współczesną wartość kompozycyjną. Mimo to, historyczne formy zagospodarowania nadal odgrywają ważną rolę w kształtowaniu tożsamości przestrzeni, a ich obecność – obok naturalnej różnorodności terenu i roślinności – tworzy krajobraz o wysokich walorach estetycznych i przyrodniczych, charakterystyczny dla Pomorza Środkowego.

Typy rzeźby terenu

Rzeźba terenu gminy Dygowo, ukształtowana w wyniku procesów glacialnych i peryglacialnych zlodowacenia bałtyckiego, charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem, mimo przewagi terenów wysoczyznowych. Wyróżnić można dwa dominujące typy krajobrazów geomorfologicznych:

- **krajobrazy dolin** – obejmują wydłużone, wyraźnie zarysowane w terenie obniżenia o genezie erozyjno-denudacyjnej, zwykle płaskodenne lub o łagodnie pofalowanym dnie. W gminie Dygowo występują one przede wszystkim wzdłuż doliny rzeki Parsęty i obejmują ok. 3,2% terenu. Krajobrazy dolinne odznaczają się także obecnością wilgotnych łąk, torfowisk przejściowych, podmokłości oraz zadrzewień łągowych, które nadają im wysoki potencjał przyrodniczy i krajobrazowy. Obszary te odgrywają kluczową rolę hydrologiczną – są naturalnymi korytarzami spływu wód powierzchniowych, strefami infiltracji i retencji oraz korytarzami migracyjnymi fauny, co nadaje im znaczenie ponadlokalne.
- **krajobrazy równinne** – charakteryzujące się rozległymi terenami płaskimi lub prawie całkowicie poziomymi (nachylenie do 3°), stanowią ok. 96,8% terenu gminy i pokrywają pozostałą część jej obszaru. Są to głównie powierzchnie moreny dennej i zbudowane z glin zwałowych, piasków oraz żwirów, ukształtowane w końcowej fazie ostatniego zlodowacenia. Obszary te charakteryzują się stosunkowo jednolitą rzeźbą, z dużymi powierzchniami zniwelowanymi, predysponowanymi do intensywnego użytkowania rolniczego.

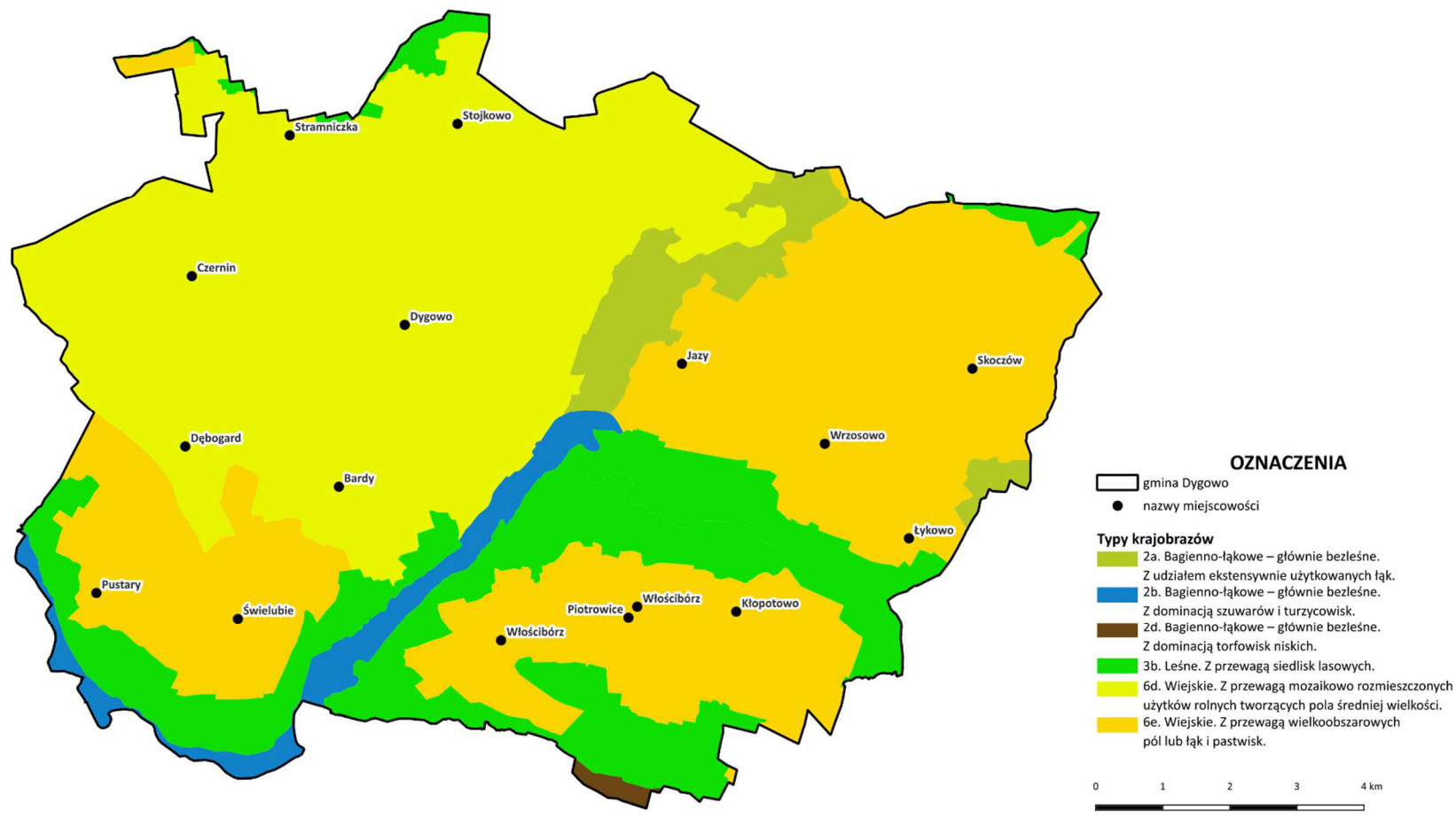


Rycina 33. Typy rzeźby terenu w gminie Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”

Klasyfikacja topologiczna krajobrazów

Analiza poszczególnych typów krajobrazu wykazała, największą powierzchnię gminy zajmują **krajobrazy wiejskie typu 6d i 6e**, obejmujące łącznie około **75,7%** jej obszaru. Są to krajobrazy zdominowane przez intensywnie użytkowane tereny rolnicze, z przewagą gruntów ornych. Drugim pod względem powierzchni komponentem są **krajobrazy leśne**, obejmujące około **17,2%** gminy. Występują głównie w centralnej i południowej części Dygowa. Na trzecim miejscu w strukturze krajobrazowej gminy znajdują się **tereny bagienno-łąkowe**, zajmujące około **7,1%** jej obszaru. Obejmują one głównie dna dolin Parsęty i Pyszki.

Struktura krajobrazów gminy Dygowo ukazuje wyraźną dominację krajobrazów rolniczych, które uzupełniają kompleksy leśne oraz dolinne układy podmokłe o wysokiej wartości przyrodniczej. Mozaikowy charakter tych trzech typów krajobrazu tworzy złożony, wielofunkcyjny układ przestrzenny, w którym intensywna gospodarka rolna sąsiaduje z obszarami o wysokiej naturalności i unikatowych walorach ekologicznych. Taka struktura stanowi jednocześnie wyzwanie i szansę – wymaga zrównoważonego planowania przestrzennego i dbałości o zachowanie najcenniejszych komponentów przyrodniczych, przy jednoczesnej optymalizacji użytkowania terenów rolniczych.



Rycina 34. Typy krajobrazów w gminie Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”

5.2.1. Krajobraz priorytetowy *Dolina Parsęty na północ od Karlina*

Na terenie gminy Dygowo zlokalizowana jest część krajobrazu priorytetowego ***Dolina Parsęty na północ od Karlina***, wyznaczonego w ramach projektu nr RPZP.04.08.00-32-B002/19 „Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego” współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Obszar ten obejmuje fragment szerokiej doliny Parsęty, jednego z najważniejszych cieków Pomorza Środkowego, znanego z naturalnego charakteru, wysokich walorów ekologicznych oraz znaczenia dla gospodarki wodnej i rekreacji.

~ *Walory przyrodnicze i krajobrazowe* ~

Krajobraz ten jest przede wszystkim **krajobrazem leśnym**, związanym z wysoczyzną moreny płaskiej, poprzecinanej głęboko wciętą doliną Parsęty. Urozmaicona rzeźba terenu – z wysokimi krawędziami erozyjnymi, pagórkowatymi strefami krawędziowymi i lokalnymi wzniesieniami – tworzy wyjątkową mozaikę form geomorfologicznych typowych dla obszarów młodoglacjalnych. Dolina rzeki stanowi tu dominujący element przestrzenny, a wzdłuż jej biegu zachowały się liczne starorzecza, torfowiska oraz naturalne zbiorniki wodne.

Znaczną część krajobrazu zajmują **siedliska leśne i bagienne o najwyższej randze przyrodniczej**, z których wiele figuruje w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej. Występują tu m.in. takie siedliska jak: grąd subatlantycki, łęgi olszowe, łęgi olszowo-jesionowe (91E0), żyzne i kwaśne buczyny, pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy, torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz ziołorośla nadrzeczne i górskie. Obszar Doliny Parsęty jest również częścią kluczowego korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym, łączącego systemy przyrodnicze Pomorza Środkowego z obszarami nadmorskimi.

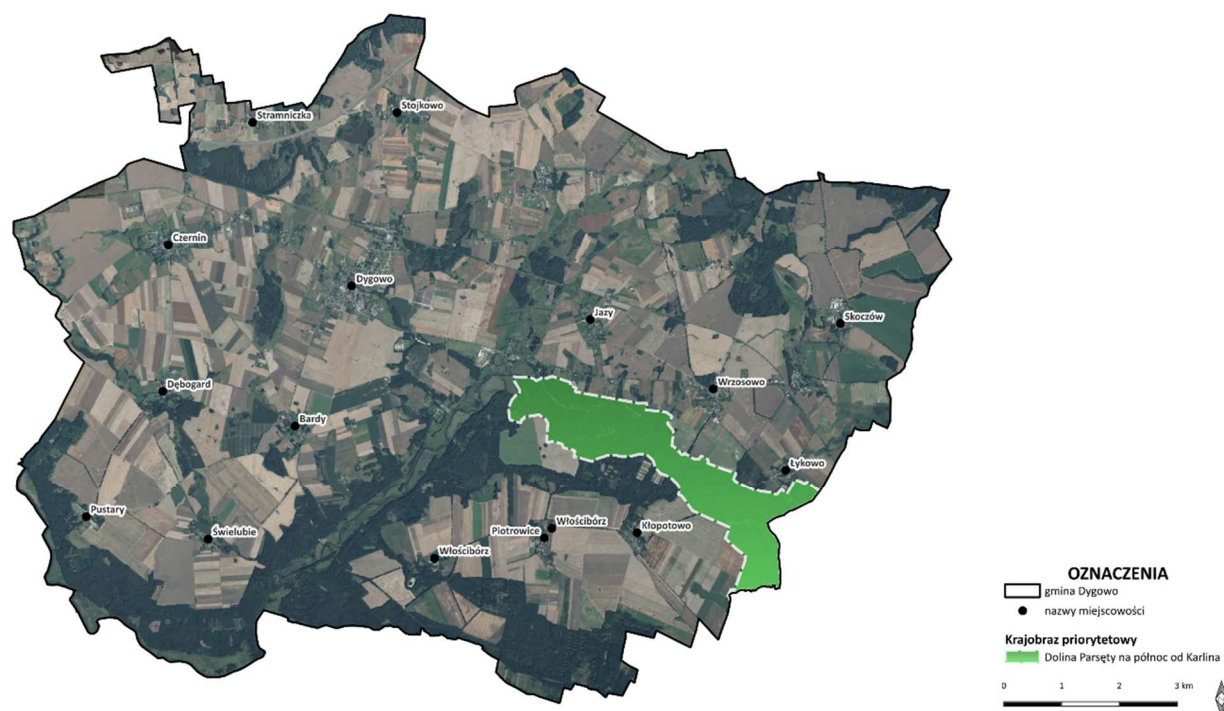
O wyjątkowych walorach przyrodniczych świadczy również fakt, że **aż 80% powierzchni krajobrazu pokrywa obszar Natura 2000 „Dorzecze Parsęty” PLH320007**, a około 70% porastają **lasy ochronne**. Teren stanowi miejsce bytowania wielu chronionych gatunków ptaków, w tym związanych z czystymi rzekami i mozaiką siedlisk nadrzecznych: **zimirodka, pliszki górskiej, brodzca piskliwego i brodzca samotnego**. Występują tu również rzadkie gatunki roślin, m.in. **dziewięć litwor, podkolan biały, wiciokrzew pomorski**, szczególnie w rejonie Kłopotowa.

~ *Dziedzictwo kulturowe i historyczne* ~

Dolina Parsęty na badanym odcinku jest również krajobrazem o wyjątkowej wartości kulturowej. Na jego obszarze znajdują się liczne stanowiska archeologiczne i zabytkowe, dokumentujące wielowiekową historię zasiedlenia doliny rzeki. Najbardziej znane to **grodziska w Kłopotowie i Lubiechowie**, pochodzące z okresu od VIII do X wieku. Towarzyszą im pozostałości **cementarzysk kurhanowych**, na których jeszcze w latach 20. XX wieku odkrywano groby szkieletowe. Wszystkie te obiekty wpisane są do rejestru zabytków i stanowią istotny element lokalnej tożsamości oraz potencjał dla rozwoju turystyki kulturowej.

~ *Infrastruktura i funkcje społeczne* ~

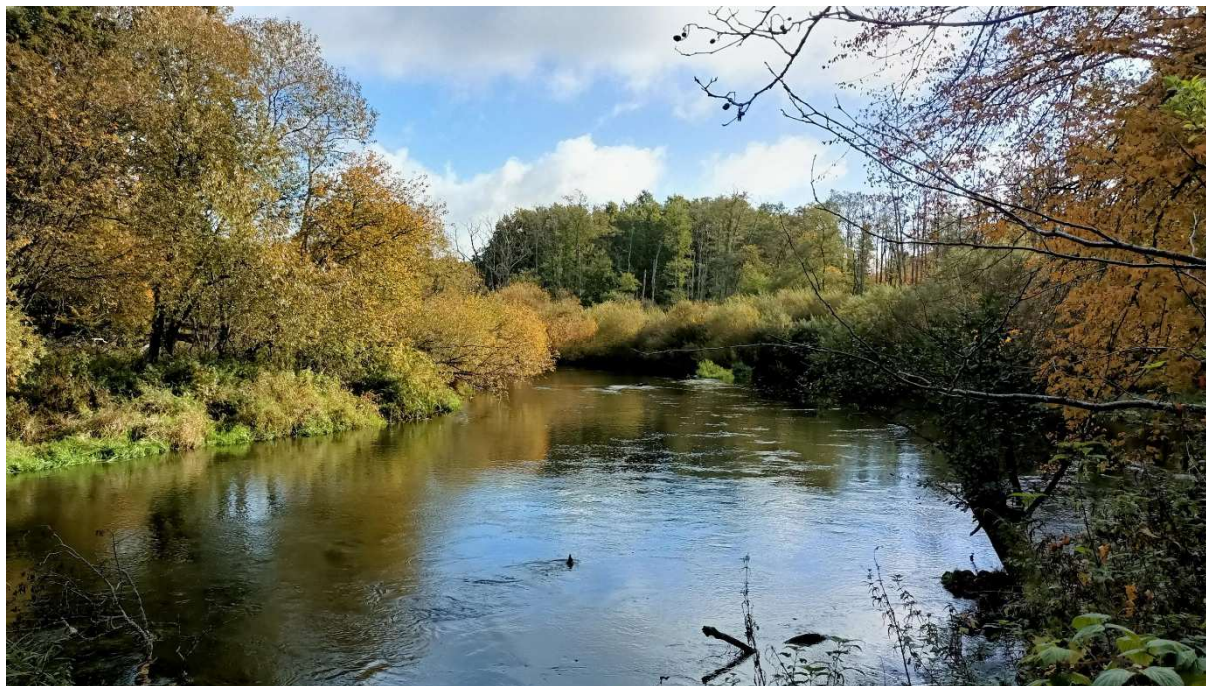
Dolina Parsęty pełni także ważne funkcje rekreacyjne, edukacyjne i krajobrazowe. Rzeka stanowi popularny **szlak kajakowy**, o dużych walorach widokowych i wysokim stopniu naturalności.



Rycina 35. Fragment krajobrazu priorytetowego *Dolina Parsęty na północ od Karlina* zlokalizowanego w granicach gminy Dygowo. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”



Fotografia 1. Dolina Parsęty koło Wrzosowa. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”



Fotografia 2. Rzeka Parsęta. Źródło: projekt „Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”

6. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSTĘPNA PROGNOZA JEGO ZMIAN

6.1. OCENA ODPORNOŚCI ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ ORAZ ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI

Ocena odporności środowiska na degradację opiera się na zrozumieniu progowych wartości parametrów ekosystemu, przy których jego funkcjonowanie pozostaje niezmienione lub zachodzące zmiany mają charakter odwracalny. Odporność środowiska jest zatem cechą dynamiczną, uwarunkowaną zarówno właściwościami abiotycznymi i biotycznymi, jak i intensywnością oraz czasem trwania presji antropogenicznych. W gminie Dygowo, podobnie jak w innych jednostkach o przeważającej funkcji rolniczej, kluczowe czynniki warunkujące odporność środowiska to: stan i struktura gleb, warunki hydrologiczne (w szczególności znaczenie doliny Parsęty), typ krajobrazu, rodzaj użytkowania terenu oraz poziom antropopresji, wynikającej z gospodarki rolnej, sieci komunikacyjnej i struktury zabudowy.

Trudności w jednoznacznej ocenie odporności środowiska wynikają z szeregu czynników metodycznych, w tym:

- braku pełnych danych dotyczących stanu środowiska w skali mikro,
- nakładania się wielu presji jednocześnie (np. intensyfikacja rolnictwa, zmiany stosunków wodnych, presja komunikacyjna),
- zróżnicowania typów krajobrazów – od wysoczyzn morenowych po doliny rzeczne i tereny torfowiskowe,
- progowego charakteru reakcji środowiska na presje, co powoduje nieliniowość i trudność w przewidywaniu odpowiedzi systemów przyrodniczych,
- różnic w odporności na różne stresory – np. gleby odporne na erozję mogą być wrażliwsze na skażenia chemiczne,
- niedostatecznej wiedzy o pełnym przebiegu procesów regeneracyjnych, trwających często dekady.

W konsekwencji należy uznać, że ocena odporności w skali gminy zawiera element niepewności, ale umożliwia wskazanie obszarów szczególnie wrażliwych oraz tych o wysokim potencjale regeneracyjnym.

Tabela 25. Odporność i regeneracja poszczególnych komponentów środowiska w gminie Dygowo

ELEMENT ŚRODOWISKA	OCENA ODPORNOŚCI I REGENERACJI ELEMENTU ŚRODOWISKA
Powierzchnia ziemi i rzeźba terenu	Odporność na degradację zależy od budowy geologicznej i nachylenia terenu. Na wysoczyznach morenowych, zbudowanych z glin zwałowych i utworów piaszczysto-gliniastych, obserwuje się wysoką odporność na procesy erozyjne oraz stosunkowo dobre warunki wodne. Tereny te wykazują również dobrą zdolność do regeneracji. Znacznie niższą odpornością charakteryzują się stoki dolin Parsęty, Pyszki i Olszynki oraz obniżenia wytopiskowe - ze względu na luźne utwory, duże zróżnicowanie gleb oraz wrażliwość na zmiany stosunków wodnych. Ich degradacja często ma charakter nieodwracalny w przypadku braku ingerencji ze strony człowieka.
Gleby	Odporność gleb w gminie jest zróżnicowana - gleby żyzne, gliniaste i brunatne wykazują wysoką odporność na degradację, natomiast gleby lekkie, piaszczyste i ubogie w próchnicę są szczególnie podatne na zanieczyszczenia komunikacyjne, chemiczne oraz erozję wodną czy wietrzną. Zagrożenie erozją wzrasta wraz ze spadkiem terenu. Na gruntach ornych o nachyleniu powyżej 6° istnieje duże ryzyko zmywania gleb, zwłaszcza przy braku pokrywy roślinnej lub przy uprawach silnie odsłaniających glebę (kukurydza, ziemniak). Regeneracja gleb jest procesem powolnym – odbudowa próchnicy i struktury może trwać dziesiątki lat, a w przypadku gleb zdegradowanych, w wyniku denudacji, bywa praktycznie niemożliwa.
Wody powierzchniowe	W systemie hydrologicznym gminy kluczowe znaczenie ma rzeka Parsęta, która jako ciek o dużym przepływie i znacznej długości wykazuje wysoką odporność na zanieczyszczenia oraz dużą zdolność do regeneracji. Wody Parsęty, dzięki ciągłemu przepływowi, posiadają zdolność do samooczyszczania, choć ich jakość jest silnie zależna od zachowania naturalnych funkcji doliny oraz ograniczania dopływu zanieczyszczeń rolniczych. Mniejsze ciek, jak Pyszka, Olszynka, Bogucinka i pozostałe ciek bezimienne, charakteryzują się mnijszą odpornością i wyższą wrażliwością na presje pochodzenia antropogenicznego, ze względu na niskie przepływy, okresowość występowania oraz łatwość akumulowania biogenów. W gminie nie występują duże jeziora, lecz niewielkie zbiorniki w obniżeniach terenu, charakteryzujące się niską odpornością, podatnością na eutrofizację i akumulację zanieczyszczeń.
Mokradła i obszary torfowe	Najbardziej wrażliwe na degradację są torfowiska i łąki torfowe - odwadnianie, melioracje i zmiany stosunków wodnych prowadzą do nieodwracalnej degradacji, murszowacenia gleb i zaniku licznych cennych gatunków roślin. Regeneracja torfowisk, nawet przy działaniach ochronnych, jest bardzo powolna i może trwać kilkadziesiąt lat.
Flora i fauna	Odporność roślinności zależy od typu siedliska, powierzchni i stopnia zachowania stosunków wodnych. Najbardziej odporne są kompleksy leśne, szczególnie lasy liściaste. Lasy iglaste, brzoźowe i topolowe cechuje mniejsza odporność na zanieczyszczenia oraz suszę. Najbardziej wrażliwe są: • łąki i ziołorośla w dolinach rzecznych,

ELEMENT ŚRODOWISKA	OCENA ODPORNOŚCI I REGENERACJI ELEMENTU ŚRODOWISKA
	- siedliska wilgotne i torfowiskowe, - zadrzewienia śródpolne pełniące funkcję korytarzy ekologicznych. Regeneracja świata roślin i zwierząt związana jest z naturalną sukcesją, ale jej tempo zależy od stopnia zaburzeń, dostępności siedlisk i spójności korytarzy ekologicznych.

Podsumowując, należy stwierdzić że struktura środowiska gminy wskazuje na zróżnicowany poziom odporności, bowiem wysoką odporność charakteryzują się głównie wysoczyzny morenowe, zwłaszcza pokryte lasami, rosnącymi na glebach wyższych klas bonitacyjnych, a także dolina Parsęty dzięki dynamicznemu przepływowi. Średnią odporność charakteryzują się tereny rolnicze na obszarach równinnych i lekko falistych. Natomiast, najniższa odporność dotyczy dolin, obszarów torfowiskowych, podmokłych, niewielkich cieków czy zbiorników wodnych.

W związku z powyższym, obszary o niskiej odporności wymagają szczególnej ochrony w ramach planowania przestrzennego, w tym kontroli zmian stosunków wodnych, ograniczania presji rolniczej, utrzymania pasów roślinności przy ciekach oraz ochrony siedlisk podmokłych.

6.2. OCENA STANU OCHRONY I UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH W TYM RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Gmina Dygowo charakteryzuje się krajobrazem typowym dla strefy nadmorskiej części Pomorza Środkowego, z dominacją użytkowania rolniczego oraz znacznym udziałem terenów leśnych, dolin rzecznych i lokalnych obniżen podmokłych. Walory przyrodnicze gminy można określić jako zróżnicowane - od terenów o przeciętnych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych po obszary o wysokiej wartości ekologicznej, stanowiące ważne ogniwa regionalnej sieci ekologicznej. Kluczową rolę w kształtowaniu zasobów przyrodniczych pełni dolina Parsęty – główna oś ekologiczna o znaczeniu ponadregionalnym.

~ Formy ochrony przyrody i ich funkcjonowanie ~

Najwyższą rangę ochrony na terenie gminy posiada **rezerwat przyrody „Stramniczka”**, obejmujący cenne torfowisko przejściowe z unikatową roślinnością hydrogeniczną. Rezerwat chroni rzadkie i reliktowe gatunki roślin torfowiskowych oraz charakterystyczne zespoły mszarne, a także stanowi ważne siedlisko dla owadów i ptaków, związanych z mokradłami. Jego wartość ekologiczna w skali regionu jest wysoka, natomiast stan ochrony określa się jako dobry, choć wrażliwy na zmiany stosunków wodnych w otoczeniu.

Istotnym obszarem o szczególnych wartościach przyrodniczych jest również **Dolina Parsęty**, objęta ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „**Dorzecze Parsęty**” PLH320007. Obszar Natura 2000 chroni m.in. siedliska łąkowe, grądy, starorzecza, eutroficzne zbiorniki wodne oraz siedliska gatunków takich jak: zimorodek, pliszka górska czy wydra. Ochrona ta ma charakter czynnej i biernej ochrony siedlisk, a stan zachowania wielu z nich jest oceniany jako stabilny, choć wymagający monitoringu w kontekście presji rolniczej i hydrotechnicznej.

Na terenie gminy ochronie podlega również kilkadziesiąt pojedynczych drzew oraz aleje przydrożne uznane za **pomniki przyrody**, pełniące ważne funkcje ekologiczne i krajobrazowe – m.in. jako elementy korytarzy ekologicznych oraz refugia bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym.

Ochrona dziedzictwa kulturowego pełni funkcję uzupełniającą, ponieważ historyczne parki, aleje i zadrzewienia często stanowią dodatkowe, istotne siedliska biocenotyczne.

~ Użytkowanie zasobów przyrodniczych i stan ich zachowania ~

Dominującą funkcją obszarów gminy jest rolnictwo, co w istotny sposób determinuje strukturę bioróżnorodności. Intensywne użytkowanie rolnicze na znacznych obszarach gminy prowadzi do:

- zmniejszenia powierzchni siedlisk nieużytkowanych,
- redukcji liczby zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- osłabienia ciągłości korytarzy ekologicznych,
- presji biogennej na wody powierzchniowe.

Najcenniejsze obszary przyrodnicze, takie jak torfowiska, doliny rzek, lasy czy siedliska wilgotne, są szczególnie wrażliwe na zmiany stosunków wodnych wynikające z melioracji, susz oraz rosnącego poboru wód. Obniżenie poziomu wód gruntowych może prowadzić do degradacji torfowisk, zaniku cennych gatunków oraz spadku liczebności populacji zależnych od siedlisk podmokłych.

Lasy w gminie Dygowo – w większości ochronne – cechują się dobrą kondycją ekologiczną, choć monokulturowe drzewostany sosnowe są bardziej podatne na suszę, gradacje szkodników i niekorzystne zmiany klimatyczne. Obszary leśne pozostają jednak kluczowym elementem struktury przyrodniczej i wspierają regenerację ekosystemów.

~ Stan bioróżnorodności i zagrożenia ~

Różnorodność biologiczna gminy jest stosunkowo wysoka w obrębie doliny Parsęty, obszarów leśnych oraz torfowisk. Występują tu siedliska o znaczeniu europejskim, chronione gatunki roślin (np. dzięgiel litwor, podkolan biały, wiciokrzew pomorski) oraz ptaków. Są one jednak szczególnie wrażliwe na fragmentację siedlisk, intensyfikację rolnictwa oraz zmiany hydrologiczne.

6.3. OCENA STANU ZACHOWANIA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH KSZTAŁTOWANIA

Krajobraz gminy Dygowo zachował w dużym stopniu cechy krajobrazu młodogłacialnego Pomorza Środkowego, ukształtowanego w wyniku procesów glacialnych i peryglacialnych zlodowacenia bałtyckiego, a następnie modyfikowanego przez wielowiekową działalność człowieka. Jego współczesny obraz stanowi harmonijne, choć miejscami osłabione, połączenie elementów przyrodniczych i kulturowych, typowe dla obszarów o dominującym użytkowaniu rolniczym.

Podstawową jednostką krajobrazową gminy jest rozległa wysoczyzna moreny dennej, rozcięta **doliną Parsęty** oraz **dolinami jej dopływów – Pyszkami i Olszynkami** – a także licznymi obniżeniami wytopiskowymi i drobnymi dolinkami erozyjnymi. Układ ten nadaje krajobrazowi wyraźne mozaikowe, płaskowyżowy charakter, z naprzemiennym występowaniem krajobrazów otwartych, półotwartych i zamkniętych. Szczególnie wysokimi walorami krajobrazowymi odznacza się dolina Parsęty, której strome, miejscami ponad 30° zbocza, zróżnicowana szerokość dna doliny oraz obecność starorzeczy, łąk wilgotnych i zadrzewień łęgowych tworzą jedną z najcenniejszych struktur krajobrazowych gminy o znaczeniu ponadlokalnym.

Krajobraz dolinny, mimo że zajmuje niewielką część powierzchni gminy, charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności i odporności wizualnej na przekształcenia. Pełni on jednocześnie kluczowe **funkcje ekologiczne i hydrologiczne**, stanowiąc główny korytarz ekologiczny oraz obszar retencji i infiltracji wód. Jego walory krajobrazowe zostały potwierdzone w ramach projektu *Audyty krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego*, w którym fragment doliny Parsęty na północ od Karlina został wskazany jako **krajobraz priorytetowy**.

Pozostałą, dominującą część gminy zajmują krajobrazy równinne wysoczyzny morenowej, w przeważającej mierze intensywnie użytkowane rolniczo. Są to krajobrazy otwarte, o dużych polach uprawnych, lokalnie przełamywane przez kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż cieków oraz enklawy łąk i torfowisk. Tego typu krajobrazy, choć oceniane jako przeciętne pod względem estetycznym w ujęciu regionalnym, posiadają istotne znaczenie dla zachowania tożsamości przestrzennej gminy i stanowią charakterystyczny element krajobrazu rolniczego Pomorza Środkowego.

Ogólny stan zachowania walorów krajobrazowych gminy Dygowo należy ocenić jako **dobry**, z lokalnymi obszarami o wysokiej i bardzo wysokiej wartości krajobrazowej (dolina Parsęty, torfowisko „Stramniczka”, obszary leśno-dolinne), a także z obszarami o przeciętnych walorach estetycznych, lecz istotnych funkcjonalnie i kulturowo. Najpoważniejszymi zagrożeniami dla jakości stanu zachowania krajobrazu są:

- postępująca fragmentacja przestrzeni rolniczej,
- likwidacja drobnych elementów zieleni krajobrazowej,
- rozproszona lokalizacja infrastruktury technicznej,
- rozproszona zabudowa na terenach otwartych.

Możliwości kształtowania i wzmacniania walorów krajobrazowych gminy wiążą się przede wszystkim z ochroną i odtwarzaniem ciągłości struktur przyrodniczych (dolin rzecznych, korytarzy ekologicznych, zadrzewień liniowych), zachowaniem mozaikowego charakteru użytkowania terenów rolnych oraz ochroną historycznych form zagospodarowania wsi. **Szczególnie istotne jest przeciwdziałanie monokulturze krajobrazowej, zarówno w rolnictwie, jak i w zabudowie, poprzez m.in. wprowadzanie zieleni towarzyszącej, zachowanie otwarc widokowych oraz kształtowanie stref przejściowych między terenami zabudowanymi a otwartymi.**

W kontekście planowania przestrzennego krajobraz gminy Dygowo stanowi zasób wymagający świadomej ochrony i ukierunkowanego kształtowania. Jego zachowanie w obecnej strukturze, przy jednoczesnym podnoszeniu jakości przestrzeni i estetyki krajobrazu, powinno stanowić jedno z kluczowych celów ustaleń planu ogólnego, zwłaszcza w odniesieniu do obszarów dolinnych, krajobrazów priorytetowych oraz stref o wysokiej wrażliwości wizualnej i ekologicznej.

6.4. OCENA STANU ŚRODOWISKA I MOŻLIWOŚCI MINIMALIZOWANIA ZAGROŻEŃ

Środowisko przyrodnicze gminy Dygowo charakteryzuje się dobrym ogólnym stanem, co wynika z dominującego w strukturze rolnictwa, niewielkiego udziału przemysłu potencjalnie uciążliwego dla środowiska oraz rozproszonej struktury osadniczej. Zabudowa zajmuje niewielką część powierzchni gminy, a jej charakter – z przewagą zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej – nie prowadzi do istotnych presji środowiskowych. Większe zespoły zabudowy wielorodzinnej (m.in. w Kłopotowie i Pustarach) mają charakter powyrobiskowy po działalności PGR, ale obecnie nie generują istotnych negatywnych oddziaływań.

Istotną rolę w zachowaniu dobrego stanu środowiska odgrywa duży udział obszarów o znaczeniu przyrodniczym: doliny rzek, kompleksy leśne oraz obszary Natura 2000. Szczególne znaczenie mają ekosystemy hydrogeniczne w dolinach rzecznych oraz w rejonie torfowiska „Stramniczka”, które pełnią ważne funkcje biocenotyczne, retencyjne i klimatyczne.

Tabela 26. Zagrożenia pochodzenia naturalnego i antropogenicznego w gminie Dygowo wraz ze wskazaniem ich możliwości minimalizacji

CHARAKTER ZAGROŻENIA	OCENA ZAGROŻENIA	DZIAŁANIA MINIMALIZUJĄCE
Zagrożenie powodziowe	Zagrożenie powodziowe na terenie gminy jest stosunkowo ograniczone i dotyczy przede wszystkim wąskich pasów terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Parsęty oraz obszarów okresowych rozlewisk rzeki Pyski. Intensywne opady deszczu oraz zwiększona częstotliwość zjawisk ekstremalnych, będące skutkiem zmian klimatu, mogą w przyszłości zwiększać ryzyko pojawiania się wezbrań i podtopień. Wymaga to regularnego monitoringu, utrzymania drożności cieków i rowów melioracyjnych oraz unikania lokalizacji nowej zabudowy na terenach zalewowych.	• unikanie zabudowy na terenach zalewowych, • utrzymywanie drożności sieci melioracyjnej, • stosowanie rozwiązań retencji rozproszonej: małych zbiorników retencyjnych, mokradeł, • współpraca z instytucjami publicznymi przy realizacji działań przeciwpowodziowych.
Procesy denudacyjne i erozyjne	Tereny o największym zagrożeniu procesami denudacyjnymi zlokalizowane są na stokach doliny Parsęty oraz w rejonie Dębogardu, gdzie stwierdzono użytkowanie rolnicze prowadzone w sposób sprzyjający erozji gleb (orka wzdłuż stoku). Lasy porastające strome zbocza dolin pełnią funkcję	• wprowadzanie pasów roślinności ochronnej, • unikanie orki wzdłuż stoku, • zalesienia na najbardziej narażonych fragmentach stoków,

CHARAKTER ZAGROŻENIA	OCENA ZAGROŻENIA	DZIAŁANIA MINIMALIZUJĄCE
	ochronną, stabilizując podłoże i ograniczając spływ powierzchniowy. Dalsze intensywne użytkowanie stoków rolniczo, zwłaszcza bez stosowania pasów ochronnych, może prowadzić do degradacji gleb.	utrzymanie lasów ochronnych w dolinie Parsęty.
Zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego	Intensyfikacja rolnictwa stanowi jedno z głównych zagrożeń środowiskowych w gminie. Do najważniejszych należą: - zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych azotanami pochodzenia rolniczego, - eutrofizacja cieków i oczek śródpolnych, - zanieczyszczenie gleb wskutek nadmiernego lub niewłaściwego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, - ryzyko skażenia mikrobiologicznego wód z nieprawidłowo magazynowanej gnojowicy i innych odchodów zwierzęcych. Szczególnie narażone na eutrofizację są ekosystemy wodne w dolinie Parsęty oraz niewielkie zbiorniki w pobliżu terenów intensywnej produkcji zwierzęcej.	- przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz Dyrektywy Azotanowej, - stosowanie stref buforowych przy ciekach wodnych i zbiornikach, - promowanie rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego, - monitorowanie potencjalnych punktowych źródeł zanieczyszczeń, - modernizacja i szczelna eksploatacja zbiorników na gnojowicę i gnojówkę.
Dzikie wysypiska odpadów	Pomimo postępującego wzrostu świadomości ekologicznej problemem pozostają nielegalne składowiska odpadów, zwłaszcza: - w starych wyrobiskach poeksploatacyjnych, - na terenach dawnych cmentarzy ewangelickich, - w zadrzewieniach parkowych przy dawnych założeniach dworskich, - incydentalnie – także w pobliżu rezerwatu „Stramniczka”. Dzikie wysypiska stanowią zagrożenie dla wód i gleb, a także mogą negatywnie wpływać na bioróżnorodność.	- likwidacja dzikich wysypisk, - pełna dostępność do systemu selektywnej zbiórki odpadów, - monitorowanie miejsc potencjalnie narażonych na porzucanie odpadów, - rekultywacja wyrobisk przekształconych antropogenicznie.
Zanieczyszczenie powietrza i gospodarka niskoemisyjna	Największym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest tzw. niska emisja, związana z ogrzewaniem indywidualnym. Utrzymuje się problem spalania paliw niskiej jakości, w tym odpadów stałych, co wpływa na poziomy pyłów zawieszonych i benzo(a)pirenu. Brak dużych zakładów przemysłowych sprawia, że emisje punktowe są marginalne. Coraz większym wyzwaniem staje się emisja odorów z dużych zakładów produkcji zwierzęcej, szczególnie w okresie intensywnego nawożenia pól naturalnymi nawozami.	- wspieranie wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne, - rozwój sieci dystrybucji gazu i OZE (pompy ciepła, PV), - edukacja mieszkańców w zakresie zakazu spalania odpadów, - zwiększanie powierzchni zieleni w miejscowościach.
Zanieczyszczenie wód i gleby ściekami	Wciąż problematyczne pozostają: - nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, - nielegalne zrzuty ścieków bytowych/przemysłowych, - niepełna sieć kanalizacyjna na terenach wiejskich. W ostatnich latach trwają prace nad sukcesywną rozbudową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, co ma kluczowe znaczenie dla poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych.	sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej i likwidację szamb nieszczelnych.
Hałas komunikacyjny i przemysłowy	Zagrożenie hałasem występuje punktowo – głównie wzdłuż: - drogi ekspresowej S6 i S11 (tzw. Trasa Kaszubska), - drogi wojewódzkiej nr 163, - dróg powiatowych o większym natężeniu ruchu, - w pobliżu pojedynczych zakładów produkcyjnych.	- planowanie zabudowy z zachowaniem stref ochronnych przy drogach o zwiększonym natężeniu ruchu, - stosowanie zieleni izolacyjnej bądź ekranów akustycznych.

6.5. OCENA ZGODNOŚCI DOTYCHCZASOWEGO UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU Z CECHAMI I UWARUNKOWANIAM PRZYRODNICZYMI

Dotychczasowe użytkowanie terenu na obszarze gminy Dygowo w zdecydowanej większości pozostaje w relatywnie dobrej zgodności z uwarunkowaniami środowiskowymi, wynikającymi z budowy

geologicznej, rzeźby terenu, warunków hydrologicznych i glebowych oraz występujących form i obszarów ochrony przyrody. Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy odzwierciedla główne kierunki jej rozwoju gospodarczego – dominację rolnictwa, istotną funkcję leśną oraz w mniejszym stopniu funkcje osadniczo-komunikacyjne.

~ Użytkowanie terenów rolnych ~

Znaczna część obszaru gminy charakteryzuje się wysoką przydatnością rolniczą, co znajduje odzwierciedlenie w obecnym sposobie użytkowania gruntów. Najlepsze gleby, głównie klas bonitacyjnych III oraz IV, są utrzymywane w produkcji rolnej, w tym w uprawach zbożowych, rzepaku oraz kukurydzy. Jest to zgodne z optymalnym wykorzystaniem ich potencjału siedliskowego.

Na obszarach o gorszych warunkach glebowych, zwłaszcza na terenach bardziej podatnych na procesy erozyjne, wciąż dominuje rolnictwo, jednak stopniowo widoczne są tendencje do zalesiania lub ekstensyfikacji użytkowania, co pozytywnie wpływa na ograniczanie degradacji gleb i zwiększanie retencji krajobrazowej. Na stokach doliny Parsęty oraz jej dopływów rolnictwo od wielu lat ustępuje powierzchniom leśnym i zadrzewionym, co jest korzystnym kierunkiem zmian ze względu na wysoką podatność tych terenów na erozję wodną i powierzchniową.

~ Tereny leśne i przyrodniczo cenne ~

Kompleksy leśne zajmują tereny najmniej przydatne dla intensywnej produkcji rolnej oraz obszary kluczowe dla stabilności środowiska przyrodniczego – m.in. strefy krawędziowe doliny Parsęty, obszary bagienne i wilgotne oraz siedliska grądowe i łęgowe. Ich rozmieszczenie jest zgodne z naturalnymi uwarunkowaniami siedliskowymi i sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej.

Lasy w centralnej i południowej części gminy pełnią istotne funkcje retencyjne i ochronne, a w dolinie Parsęty wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Dorzecze Parsęty” oraz obszaru krajobrazu priorytetowego „Dolina Parsęty na północ od Karlina”. Użytkowanie tych terenów pozostaje w zgodzie z wymogami ochrony siedlisk przyrodniczych, w tym buczyn, łęgów i torfowisk przejściowych.

~ Użytkowanie dolin rzecznych i terenów podmokłych ~

W dolinach Parsęty oraz mniejszych cieków zachowany został tradycyjny sposób użytkowania – dominują tam łąki, pastwiska oraz mozaika niewielkich zadrzewień śródłąkowych. Taki sposób zagospodarowania jest zgodny z uwarunkowaniami hydrologicznymi (płytkie występowanie wód gruntowych, okresowe podtopienia) i przyczynia się do utrzymania wartości przyrodniczych i krajobrazowych stref ekotonowych.

Tereny torfowiskowe, w tym rezerwat przyrody „Stramniczka”, utrzymują wysoką wartość ekologiczną; ich użytkowanie jest zgodne z wymogami ochrony siedlisk torfowiskowych i ekosystemów hydrogenicznych.

~ Obszary przekształcone antropogenicznie ~

Powierzchnie przekształcone przez działalność człowieka zajmują niewielki odsetek powierzchni gminy, a skala ingerencji nie wpływa istotnie na ogólny stan środowiska. Najważniejsze formy przekształceń obejmują:

- tereny zabudowane miejscowości,
- nieczynne i czynne wyrobiska po eksploatacji kruszywa (m.in. Miechęcino, Bardy),
- linię kolejową i nasypy drogowe,
- zrekultywowane wysypisko odpadów.

Większość z tych obszarów jest stabilna środowiskowo lub podlega procesom renaturalizacji. Wyjątek stanowi wyrobisko zlokalizowane na północ od Skoczowa, położone w bezpośrednim sąsiedztwie lasu bagiennego – jego dalsze niekontrolowane przekształcenia mogą stanowić zagrożenie dla lokalnych siedlisk hydrogenicznych.

6.6. OCENA OGRANICZEŃ DLA UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

Ogólny stan środowiska przyrodniczego gminy Dygowo należy ocenić jako **dobry**, co wynika przede wszystkim z dominującego rolniczego charakteru użytkowania terenu, niewielkiego stopnia urbanizacji oraz braku przemysłu ciężkiego i innych instalacji o znaczącym istotnie negatywnym oddziaływaniu na środowisko. Zabudowa koncentruje się głównie w miejscowości Dygowo oraz w większych wsiach, przy czym przeważają budynki zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej. Zabudowa wielorodzinna i usługowo-produkcyjna występuje punktowo, w szczególności w Dygowie oraz w miejscowościach o genezie popegeerowskiej, takich jak Kłopotowo czy Pustary.

Mimo korzystnego ogólnego stanu środowiska, na obszarze gminy występują istotne ograniczenia dla użytkowania i zagospodarowania terenu, wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, hydrologicznych, geomorfologicznych oraz z zagrożeń środowiskowych, które powinny być uwzględniane w dokumentach planistycznych.

Ograniczenia dla użytkowania i zagospodarowania terenu w gminie Dygowo mają w przeważającej mierze charakter **lokalny i funkcjonalny**, wynikający z warunków przyrodniczych oraz dominującej gospodarki rolnej. Nie stanowią one bariery dla rozwoju gminy, lecz wymagają prowadzenia świadomej i zrównoważonej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na ochronę gleb, wód, dolin rzecznych oraz stabilności rzeźby terenu. **Uwzględnienie tych ograniczeń w planie ogólnym pozwoli na zachowanie dobrego stanu środowiska przy jednoczesnym racjonalnym rozwoju funkcji osadniczych i gospodarczych.**

~ Ograniczenia hydrologiczne i zagrożenie powodziowe ~

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Dygowo ma charakter lokalny i dotyczy przede wszystkim obszarów położonych w dolinie rzeki Parsęty oraz w rejonie rozlewisk Pyski. Są to tereny o podwyższonym poziomie wód gruntowych, okresowo podtapiane, pełniące istotne funkcje retencyjne i przyrodnicze. **Obszary te charakteryzują się ograniczoną przydatnością dla zabudowy i intensywnego zagospodarowania**, natomiast predysponowane są do użytkowania ekstensywnego (łąki, pastwiska) oraz do zachowania i wzmacniania funkcji przyrodniczych. Wprowadzanie nowej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią powinno być istotnie ograniczane lub całkowicie wykluczane.

~ Ograniczenia geomorfologiczne i zagrożenie denudacją ~

Na terenie gminy występują lokalnie obszary narażone na procesy denudacyjne, związane z dużym nachyleniem stoków, zwłaszcza na zboczach doliny Parsęty oraz w obrębie mniejszych dolin erozyjnych. Procesy te mogą mieć charakter naturalny, jednak są wzmacniane przez nieprawidłowe użytkowanie rolnicze, w szczególności przez orkę prowadzoną wzdłuż stoku. Takie zjawiska obserwowano m.in. w rejonie Dębogardu. Naturalną ochronę przed erozją stanowią kompleksy leśne porastające strome zbocza doliny Parsęty, których zachowanie ma kluczowe znaczenie dla stabilności rzeźby terenu. Obszary zagrożone denudacją wymagają ograniczenia intensywnego użytkowania rolniczego oraz preferowania trwałych użytków zielonych lub zalesień ochronnych.

~ Ograniczenia wynikające z ochrony gleb i wód ~

Istotnym czynnikiem ograniczającym sposób zagospodarowania terenu są zagrożenia związane z **zanieczyszczeniem gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych**, wynikające z intensyfikacji produkcji rolniczej. Niewłaściwe stosowanie nawozów mineralnych, gnojowicy oraz środków ochrony roślin może prowadzić do degradacji gleb, zmiany ich właściwości chemicznych oraz do spływu zanieczyszczeń do cieków i oczek wodnych. **Szczególnie wrażliwe są zagłębienia bezodpływowe, torfowiska, śródpolne zbiorniki wodne oraz doliny rzeczne**, gdzie może dochodzić do nadmiernej eutrofizacji i zaburzenia równowagi ekosystemów wodnych.

Ograniczenie tego typu zagrożeń wymaga stosowania zasad dobrej praktyki rolniczej, właściwego dawkowania nawozów, zachowania stref buforowych wzdłuż cieków oraz promowania rolnictwa ekstensywnego i ekologicznego, zwłaszcza na terenach o wysokich walorach przyrodniczych.

~ Ograniczenia związane z przekształceniami antropogenicznymi ~

Na obszarze gminy nadal występują miejsca zdegradowane, związane z dawną działalnością wydobywczą (wzrost torfu i surowców mineralnych), a także z nielegalnym składowaniem odpadów. Dzikie wysypiska, choć obecnie występują rzadziej niż w przeszłości, nadal stanowią lokalne źródło zanieczyszczeń gleb i wód, szczególnie w obrębie starych wyrobisk, nieczynnych cmentarzy ewangelickich, dawnych parków dworskich, a sporadycznie także na terenach cennych przyrodniczo. Obszary te wymagają działań rekultywacyjnych i powinny być wyłączane z intensywnego zagospodarowania do czasu przywrócenia ich funkcji przyrodniczych lub krajobrazowych.

~ Ograniczenia akustyczne i uciążliwości zapachowe ~

Lokalne ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikają również z oddziaływań akustycznych, występujących głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie obiektów produkcyjnych. Uciążliwości te mają znaczenie przede wszystkim dla zabudowy mieszkaniowej położonej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Ograniczanie nowej zabudowy mieszkaniowej w pasach oddziaływania hałasu, a także stosowanie pasów zieleni izolacyjnej, stanowi podstawowy kierunek minimalizacji tego typu konfliktów.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym komfort użytkowania przestrzeni są emisje odorów związane z chowem i hodowlą zwierząt. Uciążliwości zapachowe mają charakter okresowy, jednak mogą wpływać na możliwość lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów inwentarskich.

7. WSTĘPNA PROGNOZA ZMIAN ZACHODZĄCYCH W PRZYSZŁOŚCI W ŚRODOWISKU

Prognozę dalszych zmian zachodzących w środowisku oparto o opracowane przez gminę dokumenty określające strategię jej rozwoju oraz dokumenty planistyczne, które określają przeznaczenie terenów. Są to:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dygowo,
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- Strategia Rozwoju Gminy Dygowo na lata 2026–2036,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dygowo na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029,
- Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dygowo za rok 2024.

Przyjęty model rozwoju gminy Dygowo zakłada dalsze wzmocnienie funkcji mieszkaniowej i rolniczej przy jednoczesnym rozwoju turystyki, rekreacji oraz działalności usługowej opartej na lokalnych zasobach przyrodniczych i kulturowych. **Strategiczne cele rozwoju koncentrują się na ograniczaniu negatywnych skutków ubocznych rozwoju, poprawie jakości życia mieszkańców oraz tworzeniu atrakcyjnych warunków osadniczych dla osób poszukujących obszarów o wysokich walorach środowiskowych.**

W konsekwencji można przewidywać m.in. umiarkowany wzrost presji na środowisko, głównie w obrębie terenów osadniczych oraz w strefach atrakcyjnych krajobrazowo i rekreacyjnie. Presja ta będzie miała przede wszystkim charakter punktowy i liniowy, związany z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, infrastruktury technicznej oraz zagospodarowania turystycznego, przy jednoczesnym utrzymaniu dominującej funkcji rolniczej na większości obszaru gminy.

Dalsze zmiany w środowisku gminy w perspektywie kilkunastoletniej mogą polegać na:

- **stopniowym rozwoju zabudowy mieszkaniowej** i związanej z jej obsługą zabudowy usługowej,
- **realizacji kolejnych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii i infrastruktury technicznej**, zarówno w postaci farm wiatrowych, jak i instalacji fotowoltaicznych. Na terenie gminy Dygowo funkcjonuje już farma wiatrowa „Bardy–Dygowo” o łącznej mocy 50 MW składająca się z turbin firmy Vestas, co czyni ją lokalnym elementem energetycznym opartym na OZE. W latach 2023–2025 r. podjęto działania planistyczne związane z lokalizacją kolejnych farm wiatrowych: w Skoczowie oraz obejmujących obszary Piotrowic i Kłopotowa - proces sporządzania miejscowych planów oraz konsultacji z inwestorem firmy ENERTRAG jest w toku³⁰. Przyjęte plany zakładają lokalizację turbin z zachowaniem odległości minimalnych od zabudowy mieszkalnej oraz unikania gruntów rolnych najwyższej klasy. Rozwój energetyki wiatrowej może wpływać na środowisko w kilku aspektach:

- zmiany w użytkowaniu terenu - wydzielanie obszarów pod farmy może ograniczać dostępność gruntów rolnych i wpływać na mozaikę krajobrazową, szczególnie jeśli inwestycje zlokalizowane będą w sąsiedztwie krajobrazów o wysokiej wartości widokowej.
- krajobraz i percepcja przestrzeni - obecność turbin wiatrowych wpływa na percepcję krajobrazu, co należy uwzględnić w analizie widokowej i planowaniu lokalizacji z wykorzystaniem pasów adaptacyjnych.

Rozwój OZE - przy jednoczesnym utrzymaniu zasad zrównoważonego planowania - może przynieść korzyści środowiskowe (zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie niskiej emisji lokalnej) oraz społeczne (lokalne miejsca pracy, wzrost atrakcyjności gminy dla inwestorów proekologicznych). Jednak, możliwy jest również wzrost presji na określone komponenty środowiska, w szczególności:

- możliwość fragmentacji krajobrazu i siedlisk - lokalizacja turbin powinna uwzględniać występowanie korytarzy ekologicznych i stref wrażliwych (obszary Natura 2000, doliny rzeczne).
 - potencjalne konflikty użytkowania gruntów - inwestycje OZE mogą konkurować o przestrzeń z rolnictwem lub obszarami o wysokich walorach krajobrazowych,
 - wpływ akustyczny i wizualny - zarówno farmy wiatrowe, jak i wielkoskalowe farmy fotowoltaiczne wymagają uwzględnienia stref buforowych oraz przeprowadzenia pełnej oceny oddziaływania na środowisko, w tym uwzględniania komfortu życia okolicznych mieszkańców po zrealizowaniu inwestycji.
- postępującej **sukcesji roślinnej na terenach porolnych i czasowo odłogowanych**, prowadzącej do wzrostu udziału zarośli, zakrzewień oraz młodych drzewostanów, co lokalnie zwiększy bioróżnorodność, lecz jednocześnie może powodować zanikanie tradycyjnego krajobrazu otwartego,
 - powolnym **zmniejszaniu udziału funkcji rolniczej**, ze wzrostem powierzchni odłogowanych z naturalną sukcesją zbiorowisk roślinnych, w tym leśnych oraz zwiększaniem się powierzchni trwale zabudowanych na rzecz gruntów rolnych,
 - **wzrostu znaczenia doliny Parsęty i jej dopływów jako osi przyrodniczo-rekreacyjnej**, co może skutkować rozwojem infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (szlaki piesze, rowerowe, wędkarskie), przy jednoczesnej konieczności zachowania naturalnego charakteru doliny i ograniczenia presji inwestycyjnej,
 - **zwiększenia znaczenia walorów krajobrazowych i przyrodniczych jako czynnika rozwoju gminy**, zwłaszcza w kontekście turystyki przyrodniczej, rekreacji oraz budowania lokalnej tożsamości opartej na krajobrazie doliny Parsęty i obszarach leśno-rolnych,
 - **poprawie ogólnej stanu środowiska** na skutek działań określonych w Programie Gospodarki Odpadami, Gminnym Programie Ochrony Środowiska oraz w związku z realizacją Programu Czyste Powietrze.

³⁰ <https://gminadygowo.pl/index.php/informacje/ug-dygowo/5441-plan-y-budowy-farmy-wiatrowej-w-okolicach-piotrowic-i-kłopotowa-pierwsze-kroki>

8. OKREŚLENIE PRZYRODNICZYCH PREDYSPOZYCJI DO KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ, POLEGAJĄCE W SZCZEGÓLNOŚCI NA WSKAZANIU OBSZARÓW, KTÓRE POWINNY PEŁNIĆ PRZED WSZYSTKIM FUNKCJE PRZYRODNICZE

Na podstawie analizy walorów przyrodniczych, krajobrazowych i hydrologicznych oraz wskazanych w rozdziałach dotyczących obszarów chronionych i proponowanych do objęcia ochroną, wyznaczono obszary, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze, z uwzględnieniem ich roli w zachowaniu bioróżnorodności, retencji wodnej i stabilności ekosystemów.

A. Istniejące obszary chronione

1. **Rezerwat przyrody „Stramniczka”** – obszar torfowiskowy o wysokiej wartości siedliskowej, wymagający utrzymania strefy buforowej i zakazu zabudowy w sąsiedztwie.
2. **Obszary Natura 2000:**
 - o „Dolina Parsęty” (PLH320007) – kluczowy korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym, obejmujący siedliska łąkowe, wilgotne łąki i torfowiska.
 - o „Trzebiatowsko-Kołobrzski Pas Nadmorski” (PLH320017) – fragmenty w północnej części gminy.
3. **Pomniki przyrody** – pojedyncze drzewa i aleje przydrożne pełniące funkcje ekologiczne i krajobrazowe.
4. **Lasy ochronne** – szczególnie w strefie krawędziowej doliny Parsęty.
5. **Ponadlokalne i lokalne korytarze ekologiczne** – w tym doliny Parsęty, Pyszki, Olszynki i Bogucinki, zapewniające ciągłość migracji fauny.

B. Obszary proponowane do objęcia ochroną

1. **Obszary chronionego krajobrazu** – „Dolina Parsęty” i „Dolina Pyszki”, ze względu na ich funkcje hydrologiczne, krajobrazowe i siedliskowe.
2. **Użytki ekologiczne** – torfowiska i oczka wodne wskazane w analizie ekofizjograficznej.
3. **Nowe pomniki przyrody** – drzewa i aleje o walorach krajobrazowych i przyrodniczych.

C. Inne obszary cenne przyrodniczo

- Wilgotne łąki i torfowiska śródpolne, pełniące funkcje retencyjne i siedliskowe.
- Obszary zagrożone powodzią w dolinie Parsęty i rozlewisku Pyszki – wymagające utrzymania trwałych użytków zielonych.
- Duże kompleksy gleb wysokiej klasy bonitacyjnej (III i IV) – predysponowane do produkcji rolnej, wyłączone z zabudowy.
- Lasy i zadrzewienia śródpolne, oczka wodne oraz zagłębienia bezodpływowe – istotne dla retencji i bioróżnorodności.

Struktury funkcjonalno-przestrzenne w gminie Dygowo

- **Jednostka I - Dolina Parsęty:** funkcje przyrodnicze, gospodarka leśna i turystyka. Zakaz zalesiania całego dna doliny; utrzymanie łąk i siedlisk nieleśnych dla przepływu wód powodziowych.
- **Jednostka II - Dolina Pyszki:** funkcje przyrodnicze, rolnictwo ekologiczne, turystyka krajobrazowa; wyłączenie z zabudowy, możliwość tras pieszych i rowerowych.
- **Jednostka III - wysoczyzna morenowa** predysponowana do rozwoju funkcji rolniczych, osadniczych oraz turystycznych, wynikających z położenia w sąsiedztwie obszarów o walorach krajobrazowych oraz zachowanych historycznych układach przestrzennych miejscowości. Północna część gminy charakteryzuje się występowaniem osadnictwa rozproszonego; zachowanie mozaiki ekosystemów, ograniczenie sukcesji i zalesień, lokalizacja zabudowy wyłącznie w obrębie istniejących miejscowości.
- **Jednostka IV** - obejmuje rozległe obszary **wysoczyzny morenowej o łagodnym ukształtowaniu terenu**, z dominującą funkcją rolniczą. Jest to strefa o wysokiej przydatności dla produkcji rolnej, z glebami głównie klasy III i IV, które powinny być chronione przed nadmierną zabudową.

Zabudowa występuje tu przede wszystkim w formie skupionej w jednostkach osadniczych, natomiast rozproszone zagrody pojawiają się sporadycznie. Obszar ten stanowi główną strefę rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej w gminie, jednak wszelkie nowe inwestycje powinny być lokalizowane w sposób uporządkowany, w sąsiedztwie istniejących miejscowości, aby uniknąć rozpraszania zabudowy i degradacji krajobrazu. Obszary wymagające szczególnej ochrony w granicach jednostki to lokalne korytarze ekologiczne i siedliska o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dolina Bogucinki, rynna Świelubska, torfowisko na zachód od Dygowa oraz dolina cieków bez nazwy na wschód od Dygowa. W tych miejscach należy wykluczyć zabudowę i zachować ciągłość przestrzenną ekosystemów.

9. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH – REKOMENDACJE DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY

Gmina Dygowo charakteryzuje się czytelnym układem przyrodniczym o znaczeniu ponadlokalnym, w którego strukturze kluczową rolę pełnią dolina Parsęty wraz z systemem dopływów, mozaika torfowisk i mokradeł, a także zwarte kompleksy leśne o funkcjach glebochronnych i biocenotycznych. Dominujący sposób użytkowania terenu – rolnictwo na glebach wysokiej i średniej bonitacji – nadal pozostaje zgodny z uwarunkowaniami środowiska. Jednocześnie, zidentyfikowano szereg zagrożeń i ograniczeń, w tym: podatność na suszę (klasa II), lokalne zagrożenia powodziowe, presję na JCWP/JCWPd, fragmentację korytarzy ekologicznych oraz rozproszoną zabudowę zwiększającą presję krajobrazową i hydrologiczną. Ustalenia planu ogólnego powinny zmierzać do wzmocnienia ciągłości ekologiczno-hydrologicznej, ochrony gleb wysokiej jakości, renaturyzacji dolin rzecznych, rozwoju retencji krajobrazowej oraz uporządkowania struktury osadniczej, poprzez lokalizację nowych terenów zabudowy wyłącznie w strefach o niskiej wrażliwości środowiskowej i korzystnych warunkach infrastrukturalnych.

I. Wskazania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

- utrzymać wysoką jakość krajobrazu rolniczego oraz historyczne układy ruralistyczne. W miejscowościach o czytelnej strukturze krajobrazowej zaleca się wprowadzenie stref ochrony krajobrazu kulturowego, obejmujących parki dworskie, aleje, historyczne cmentarze i tradycyjne układy siedliskowe. W ustaleniach planu ogólnego należy uwzględnić rejestr zabytków i gminną ewidencję zabytków;
- na terenach cennych przyrodniczo i obszarach występowania chronionych gatunków zwierząt i roślin, dla których nie przewidziano obszarowej prawnej formy ochrony, stosować rozwiązania planistyczne i działania realizacyjne, które nie spowodują zniszczenia ich walorów;
- utrzymanie i rozszerzanie stref buforowych od rezerwatu przyrodniczego „Stramniczka”, w tym zaleca się wprowadzenie zakazu zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu oraz wykonywania działań mogących pogorszyć stosunki wodne i stan siedlisk torfowiskowych;
- doprecyzować granice i wskazać na konieczność uchwalenia propozycji terenów o szczególnych wartościach przyrodniczych, wolnych od zabudowy przemysłowej, które powinny zostać objęte ochroną prawną;
- realizację nowych inwestycji prowadzić w sposób zorganizowany, na terenach przygotowanych w zakresie uzbrojenia, w pobliżu istniejącej zabudowy. Nie dopuszczać do przeznaczenia pod zabudowę nowych, dużych kompleksów gruntów. Unikać lokalizacji zabudowy w strefach zalewowych i na tarasach zalewowych Parsęty;
- wprowadzić zakaz zabudowy wzdłuż cieków i wokół zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów bezpieczeństwa publicznego oraz punktowych urządzeń turystycznych po analizie przyrodniczej. Zachować naturalny charakter brzegów, utrzymać pasy trwałej roślinności wzdłuż cieków, wykluczyć grunty orne w bezpośrednim sąsiedztwie wód. Nie dopuszczać do likwidacji lokalnych mokradeł, oczek wodnych i den dolinnych poprzez zasypywanie lub niewłaściwą regulację stosunków wodnych;

- chronić naturalne i półnaturalne ekosystemy (łąki, zarośla, lasy łęgowe, torfowiska) dla utrzymania bioróżnorodności. Kształtować i utrzymywać korytarze ekologiczne, nie dopuszczając do ich zabudowy ani przerywania ciągłości przestrzennej;
- wykluczyć z zabudowy duże kompleksy gleb klas III. Nie zalesiać terenów o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych ani dużych kompleksów gleb wysokiej klasy; dopuszczalne jedynie niewielkie enklawy wyrównujące granicę lasu. Nie zalesiać małych enklaw gleb niższych klas otoczonych glebami wysokiej klasy;
- unikać lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii (farm wiatrowych, fotowoltaicznych) oraz infrastruktury liniowej w korytarzach ekologicznych i dolinach rzecznych. W przypadku ich realizacji stosować korytarze kompensacyjne, przejścia dla fauny oraz buforowanie widokowe. Uwzględnić istniejące bariery antropogeniczne (linie energetyczne, rozproszona zabudowa) i przeciwdziałać dalszej fragmentacji krajobrazu;
- wyznaczyć strefy otwarte i zieleni w granicach zagrożenia powodziowego, wprowadzić gminne standardy urbanistyczne zapewniające wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej oraz ograniczenie intensywności zabudowy w strefach przyrodniczych. Preferować rozwiązania sprzyjające retencji wód i ochronie stosunków wodnych, w tym bioretencję, pasy zieleni i renaturyzację dolin rzecznych;
- w granicach administracyjnych gminy występują obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, dla których obowiązują zakazy i nakazy określone w przepisach odrębnych:
 - dla terenów w granicach rezerwatu „Stramniczka” obowiązuje plan ochrony wprowadzony zarządzeniem Nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stramniczka” (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 2291), zmienionym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stramniczka” (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 1529).
 - dla terenów w granicach obszaru Natura 2000 *Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski* PLH320017 obowiązują zakazy zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a ponadto obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017 oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017;
 - dla terenów w granicach obszaru Natura 2000 *Dorzecze Parsęty* PLH320007 obowiązują zakazy zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a ponadto obowiązują przyjęte tymczasowe cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dorzecze Parsęty PLH320007, zgodnie z obwieszczeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 23 marca 2022 r. (znak: WOPN-ON.6322.9.2022.PW);
 - dla terenów w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski” obowiązują zakazy zawarte w Uchwale Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637 ze zm.);
 - w stosunku do pomników przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a ponadto stosuje się zapisy:
 - Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.
 - Uchwały Nr XXVII/208/17 Rady Gminy Dygowo z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie uznania drzewa z gatunku dąb szypułkowy za pomnik przyrody.

- Uchwały Nr XXIV/209/01 Rady Gminy w Dygowie z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie objęcia ochroną prawną drzew uznanych za pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny.

II. Wskazania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

- **ograniczenie niskiej emisji ze spalania paliw stałych w gospodarstwach domowych:**
 - stopniowe wycofywanie z użytkowania kotłów i pieców węglowych o niskiej sprawności oraz w złym stanie technicznym.
 - wspieranie wymiany źródeł ciepła na urządzenia wykorzystujące paliwa ekologiczne (gaz, biomasa) oraz systemy niskoemisyjne.
 - modernizacja systemów grzewczych i termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną.
 - popularyzacja odnawialnych źródeł energii (OZE), w szczególności instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych i pomp ciepła – z uwzględnieniem warunków krajobrazowych i ograniczeń w strefach chronionych.
- **rozwój zielonej infrastruktury jako bariery dla zanieczyszczeń:**
 - tworzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych dróg (droga ekspresowa S6 i S11, droga wojewódzka nr 163, drogi powiatowe) oraz przy obiektach mogących emitować zanieczyszczenia.
 - utrzymanie istniejących zadrzewień i alei przydrożnych oraz ich uzupełnianie w miejscach przerwanych ciągów.
 - wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół zakładów produkcyjnych, ferm hodowlanych i innych obiektów uciążliwych.
- **ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych pod względem emisji do powietrza:**
 - unikanie sytuowania obiektów emitujących zanieczyszczenia w terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej.
 - w przypadku istniejących obiektów emitujących zanieczyszczenia – wprowadzenie zieleni izolacyjnej i ekranów zielonych.
 - niedopuszczanie lokalizacji obiektów uciążliwych w obniżeniach terenu, gdzie mogą tworzyć się zastoje powietrza.
- **zapewnienie przewietrzania przestrzeni osadniczej:**
 - utrzymanie luk w zabudowie umożliwiających swobodny przepływ mas powietrza, szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych i w rejonach dolin rzecznych.
 - unikanie nadmiernego zagęszczania zabudowy, w sposób blokujący naturalne korytarze przewietrzania.
- **promocja działań proekologicznych i edukacja mieszkańców:**
 - wspieranie programów gminnych i regionalnych dotyczących wymiany źródeł ciepła oraz instalacji OZE.
 - edukacja w zakresie szkodliwości spalania odpadów i niskiej emisji, promowanie ekologicznych metod ogrzewania.

III. Wskazania w zakresie ochrony klimatu akustycznego

- **modernizacja i utrzymanie infrastruktury drogowej:**

należy dążyć do sukcesywnej modernizacji dróg publicznych, w tym poprawy stanu nawierzchni, co ograniczy hałas generowany przez ruch pojazdów. Szczególną uwagę należy zwrócić na odcinki dróg wojewódzkich (nr 163) oraz powiatowych o dużym natężeniu ruchu, a także na obszary w sąsiedztwie drogi ekspresowej S6 i S11, które stanowią główne źródła hałasu komunikacyjnego w gminie.
- **tworzenie i utrzymanie zieleni izolacyjnej**

wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych oraz w pobliżu obiektów mogących emitować hałas (zakłady produkcyjne) należy utrzymywać istniejące pasy zieleni izolacyjnej oraz wprowadzać

nowe nasadzenia. Zieleń pełni funkcję bariery akustycznej, poprawia estetykę krajobrazu i ogranicza rozprzestrzenianie się hałasu na tereny zabudowy mieszkaniowej.

- **ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych akustycznie**

należy unikać sytuowania obiektów generujących hałas w terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej. W przypadku istniejących obiektów uciążliwych należy stosować rozwiązania kompensacyjne, takie jak zieleń izolacyjna lub ekrany akustyczne. Szczególnie istotne jest niedopuszczanie lokalizacji przedsięwzięć hałaśliwych w dolinach rzek, enklawach leśnych oraz w granicach korytarzy ekologicznych, gdzie hałas może zakłócać funkcjonowanie ekosystemów i migrację zwierząt.

IV. Wskazania w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych

- gmina leży w **JCWPD GW600009** (region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego); wskazano **słaby stan** (presja ilościowa), ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz zagrożenia związane z obniżaniem zwierciadła wód (m.in. taras zalewowy Parsęty). Ustalenia planu powinny ograniczać presje ilościowe, wzmacniać **małą retencję** i infiltrację;
- cały obszar gminy zakwalifikowano jako **umiarkowanie zagrożony suszą (klasa II)** – plan powinien promować rozproszone formy retencji (zbiorniki małe, odtwarzanie mokradł, zadrzewienia, muldy i ogrody deszczowe przy zabudowie);
- zachować naturalny charakter doliny Parsęty i jej dopływów (Pyszka, Olszynka, Bogucinka), utrzymując ciągłość korytarzy ekologicznych i funkcji retencyjnych;
- rozwijać system kanalizacji sanitarnej w gminie, eliminując w maksymalnym stopniu indywidualne sposoby utylizacji ścieków (zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe, przydomowe oczyszczalnie);
- lokalizację nowych obiektów, szczególnie uciążliwych dla środowiska (np. zakłady przemysłowe, ферmy), dostosować do warunków hydrogeologicznych i wykluczyć z obszarów o wysokiej wrażliwości wodnej;
- wprowadzić obowiązek zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej na działkach budowlanych, aby umożliwić infiltrację wód opadowych;
- w strefach zagrożenia powodziowego (dolina Parsęty, rozlewiska Pyski) – wprowadzić zakaz lokalizacji zabudowy i obiektów mogących powodować zanieczyszczenie wód w przypadku powodzi.

V. Wskazania w zakresie ochrony gleb

- **ochrona gleb o wysokiej bonitacji**
należy chronić zwarte kompleksy terenów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych (gleby klasy III, a także IV w dobrym stanie), przeznaczonych do produkcji rolnej. W planie ogólnym powinno się wykluczyć ich przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową czy usługową. Preferowane jest utrzymanie funkcji rolniczej oraz wprowadzanie działań ograniczających erozję i degradację;
- **ochrona gruntów organicznych i torfowych**
szczególną ochroną należy objąć gleby organiczne występujące w bezpośrednim sąsiedztwie cieków i w obniżeniach terenu, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe i torfowiska. Należy unikać ich osuszania, przekształcania w grunty orne oraz zabudowy. Wskazane jest utrzymanie ekstensywnego użytkowania (koszenie, wypas) w celu zachowania ich funkcji retencyjnej i bioróżnorodności;
- wykluczyć możliwość składowania odpadów, osadów ściekowych i innych materiałów mogących pogorszyć jakość gleb w obszarach rolnych i przy ciekach.

VI. Wskazania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej

- **wyznaczyć strefy szczególnego zagrożenia powodzią** (1% – raz na 100 lat) przy Parsęcie i w obrębie rozlewiska Pyski; utrzymać **zakaz zabudowy dna doliny** i obszarów podmokłych (z wyjątkiem urządzeń bezpieczeństwa);

- utrzymywać i modernizować wały (łączna długość w gminie ~ 0,386 km; stan dobry); preferować **rozwiązania przyrodnicze** (rozlewiska kontrolowane, odtwarzanie starorzeczy) w miejsce sztywnej regulacji;
- w strefach zagrożenia powodzią – utrzymać trwałe użytki zielone, preferować funkcje retencyjne. Wykorzystywać tereny rolnicze w dolinach rzek jako użytki zielone, co sprzyja infiltracji i redukuje spływ powierzchniowy;
- unikać zabudowy w obszarach podmokłych i na tarasach zalewowych Parsęty, aby zachować ich funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych;
- tereny rolnicze wykorzystywać jako trwałe użytki zielone, co jest korzystne ze względu na poprawę retencji wody w dolinie.